

Tisdagen den 22 mars

Kl. 13.00–15.57
18.00–20.36

§ 1 Återrapportering från Europeiska rådets möte

*Återrapportering
från Europeiska
rådets möte*

Anf. 1 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman och ledamöter av Sveriges riksdag!

Det finns all anledning för oss att reflektera över det som har hänt. Europa har åter drabbats av två terroristdåd. Det är fruktansvärda, vidriga, fega och ynkliga handlingar mot människor i deras vardag. I dag är våra hjärtan i Bryssel med vänner och kollegor, med anhöriga som sörjer eller är oroliga för någon de älskar och framför allt med människor som i dag har mist sitt liv eller är skadade.

Regeringens krisorganisation följer situationen minut för minut. Vi arbetar aktivt för att hjälpa svenskar på plats, och den svenska polisen ökar sin närvaro på svenska flygplatser. Vi har uttryckt vårt stöd till det belgiska folket och till den belgiska regeringen. Om Belgien begär hjälp kommer vi självklart att bistå på lämpligt sätt.

Bryssel har en viktig roll i Europa. Staden är högsäte för många av Europeiska unionens institutioner. Den är också ett hem och en arbetsplats för många svenskar. Bryssel har blivit gemensam europeisk mark. Det som attackerar i dag är ett enigt och demokratiskt Europa, och det är ett enigt, enat och demokratiskt Europa som kan och ska slå tillbaka.

Säkerhetsläget i Europa och omvärlden behöver ses på med största allvar. Den 13 mars i Ankara skedde en attack som i dagsläget har inneburit 37 döda och 125 skadade. I går attackerades också EU-missionen EUTM i Mali. Många städer bär fortfarande sorg efter fruktansvärda terroristattacker. Även vårt eget Stockholm utsattes 2010 för en självmordsattack. I den dödades dock enbart förövaren själv.

Terrorism skapar oro och förtvivlan som riskerar att lamslå samhällen. För att terrorismen inte ska nå sina mål om slutenhet och splittring måste vi som demokratins förkämpar göra det som krävs för att bemöta och neutralisera detta fruktansvärda hot.

Det finns en stark enighet i Europa och i Europeiska unionen om att vi aldrig får och aldrig kan vila i arbetet mot terrorismen.

Jag känner också ett stort stöd för detta arbete i denna sal. Regeringens nationella strategi mot terrorism, som går ut på att förebygga, försvåra och förhindra terrorism, genomförs nu tack vare en bred majoritet i Sveriges riksdag. Vi bekämpar terrorkrigsresor, missbruk av pass, illegala vapen och finansiering av terrorism. Vi ökar Polismyndighetens insatskapacitet,

utvecklar nya verktyg i arbetet mot terrorism och stärker det offentliga Sveriges förebyggande arbete mot radikaliserings och rekrytering.

Kampen mot terrorism kräver både övergripande och direkta insatser. De övergripande ligger i vårt försvar av vår demokratiska samhällsmodell och i vårt långsiktiga arbete mot terrorismens grogrunder. De direkta ligger i att vi som land är berett att slå ned hårt och absolut mot dem som har som enda mål att sprida skräck och förstörelse.

Dagens attack visar att också förberedda samhällen kan drabbas. Men vi har en fundamental skyldighet som folkvalda att göra allt vi kan för att stå emot detta, och det ska vi göra.

Därför vill jag tacka er alla för delaktigheten i detta arbete. Det är oerhört viktigt. Vi strider om ganska många saker i denna sal, men här är vi eniga om vikten av det demokratiska och öppna Sverige som vi ska stå upp för och försvara.

(Applåder)

Herr talman! Så övergår jag till återrapporteringen från Europeiska rådet den 17–18 mars.

Rådet fokuserade på flyktingkrisen. Diskussionen handlade nästan uteslutande om samarbetet mellan EU och Turkiet. Därutöver berördes EU:s gemensamma åtgärder på området som ska genomföras. Dessutom fördes en diskussion om jobb, tillväxt och konkurrenskraft. Slutsatserna innehöll också några andra frågor; jag tänker på energi och klimat.

När det gäller samarbetet mellan EU och Turkiet slöts en överenskommelse. Min förhoppning är att denna överenskommelse ska bidra till en långsiktig lösning på flyktingproblematiken. Jag vill dock understryka att detta är långt ifrån den enda lösningen. Det återstår mycket arbete innan vi har ett mer rättvist fördelat ansvar i Europeiska unionen.

Målsättningen är att få stopp på den okontrollerade och mycket farliga flykt över denna del av Medelhavet som kostat så många människoliv och i stället gå över till en ordnad och säker migration genom att knäcka af-färsmodeller med människosmuggling mellan Turkiet och EU.

För regeringen har det i dessa förhandlingar varit särskilt viktigt att respektera EU-rätt och internationell rätt. Det är min bedömning att överenskommelsen gör just det. Rätten att söka asyl och den individuella prövningen är viktiga exempel på detta. Den slutliga överenskommelsen med Turkiet innehåller skärpta skrivningar jämfört med det tidigare utkastet.

Det är också viktigt att överenskommelsen innehåller ett tydligt åtagande från turkisk sida att migranter som återvänder till landet ska få skydd i enlighet med relevanta internationella standarder och att principen om så kallad non-refoulement ska respekteras. Människor på flykt måste erbjudas skydd oavsett var de kommer från.

Överenskommelsen innebär att från och med i söndags ska alla nya så kallade irreguljära migranter som kommer till de grekiska öarna från Turkiet sändas tillbaka till Turkiet. Det är självklart en stor utmaning att få det att fungera i praktiken.

Utöver de båda huvudaktörerna Grekland och Turkiet är det viktigt att EU:s medlemsländer bidrar på allra bästa sätt, och Sverige ställer sig också positivt till att bidra. Polismyndigheten och Kustbevakningen har redan erbjudit personella och materiella resurser till Frontex. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap förbereder insats, och Migrationsverket ser

just nu över hur man kan bidra. Förutsättningarna för att bidra med ytterligare resurser analyseras löpande.

UNHCR ska också delta i genomförandet, vilket är bra med tanke på den organisationens stora och breda erfarenhet av att agera vid stora flyktingströmmar. Detta har regeringen aktivt drivit på.

När det gäller frågan om ytterligare stöd till de syriska flyktingarna innebär uppgörelsen att EU ska ställa upp med ytterligare 3 miljarder euro fram till slutet av 2018, förutsatt att Turkiet infriar sina åtaganden.

Gällande det första stödbeloppet om 3 miljarder euro ska EU och Turkiet gemensamt och inom en vecka ta fram en lista över konkreta projekt inom hälsa, utbildning, infrastruktur och livsmedel.

Överenskommelsen innebär ett tydligt åtagande från EU:s sida att ta emot upp till 18 000 flyktingar i ett vidarebosättningsprogram med Turkiet. Den siffran kan vid behov komma att utökas till ytterligare 54 000 i en reserv som finns i EU:s omfördelningssystem.

Sverige tar emot kvotflyktingar varje år genom UNHCR:s vidarebosättningsystem. Några av dessa platser kan gå till vidarebosatta syriska flyktingar från Turkiet, men det görs då i samarbete med UNHCR. Därför går det inte att säga exakt vilket antal det kan handla om.

Däremot är regeringen inte beredd att gå före och nu utöka antalet kvotflyktingar inom ramen för EU:s frivilliga vidarebosättningsprogram. Sverige har tagit ett mycket stort ansvar i jämförelse med andra EU-länder, och under hösten fick vi ett mottagande som inte var hållbart. Nu är det dags för Sverige att få ett andrum. Nu är det dags för andra länder att ta sitt ansvar.

Herr talman! Överenskommelsen ska utvärderas löpande så att det går att säkerställa successivt att åtgärderna genomförs i enlighet med EU-rätten och internationell rätt och att de når resultat. Detta är bra och något som regeringen har verkat för.

Jag tycker att förhandlingarna både i EU-kretsen och med Turkiet har varit konstruktiva. För turkisk del innebär överenskommelsen en ambition om ett upphävande av visumkraven från den 30 juni i år. Jag vill dock vara tydlig med att en förutsättning för detta är att samtliga fastställda kriterier – 72 stycken – ska vara tillgodosedda från turkisk sida innan det kan bli aktuellt.

Turkiets fortsatta närmande till EU berördes också. Kommissionen ska i april presentera ett förslag om öppning av kapitel 33, som handlar om budget och finansiella frågor. Arbetet med att förbereda ytterligare kapitelöppningar ska snabbas på.

Herr talman! Vi diskuterade också hur EU:s gemensamma åtgärder på migrationsområdet ska genomföras. Diskussionerna i den delen liksom de ändringar som kom till stånd i slutsatsexterna påverkas naturligtvis starkt av Turkietdiskussionen, vilket är rimligt. Det kommer nu att krävas stora ansträngningar för att genomföra överenskommelsen mellan Europeiska unionen och Turkiet.

Vi lyckades få in en viktig markering i slutsatserna, nämligen att Europeiska rådet nu förväntar sig att Turkiet fullt ut respekterar demokrati, följer rättsstatens principer samt respekterar fundamentala friheter, inklusive åsiktsfriheten.

När det gäller frågorna jobb, tillväxt och konkurrenskraft vill jag särskilt lyfta fram det svenska initiativet att uppmärksamma betydelsen av

sysselsättning och sociala frågor i EU-samarbetet. I den delen fick slutsatserna stöd av flera medlemsländer, och vi fick stöd av kommissionen, vilket jag tycker är mycket positivt.

På det ekonomiska området antog Europeiska rådet slutsatser inför medlemsländernas genomförande inom den europeiska terminen samt det som kan kallas processrelaterade slutsatser om det fortsatta arbetet med EMU-fördjupningen och genomförandet av den inre marknaden.

Slutsatserna innehåller också skrivningar om klimat och energi, och behovet av fortsatta ansträngningar för att förstärka EU:s energitrygghet lyfts fram. Kommissionen uppmanas att omgående presentera förslag så att EU kan börja genomföra sina åtaganden för att minska utsläppen av växthusgaser.

Detta, herr talman, var återrapporteringen från mötet.
(Applåder)

Anf. 2 MARIE GRANLUND (S):

Herr talman! Jag vill tacka statsministern för återrapporten och också instämma i hans fördömande av våldsdåden i Bryssel och givetvis även i kondoleanserna till det belgiska folket. Det är oerhört fegt att ge sig på människor som kanske är på väg till arbete eller skola – oskyldiga människor – genom dessa attentat. Jag är glad att statsministern är kraftfull i fördömandena.

Mitt i allt detta känns det bra att stå i riksdagens kammare – det yttersta och mest grundläggande i den svenska demokratin. Öppenhet och demokrati är något vi måste slåss för varje dag och aldrig får ta för självklart.

När det gäller återrapporten från Europeiska rådet har EU nu nått en överenskommelse med Turkiet, och det är väldigt bra. Den kan i bästa fall få stopp på smugglarresorna över Medelhavet och utnyttjandet av människor i nöd. Förhoppningsvis innebär överenskommelsen att detta har nått ett slut.

Det är glädjande att Sverige har drivit och lyckats få gehör för att de åtgärder som nu vidtas är i enlighet med internationell rätt och EU-rätt. Det var ingen självklarhet från början, och jag är väldigt glad för att fler länder har lyssnat på Sverige.

Jag skulle emellertid vilja fråga statsministern hur han ser på återvändande flyktingar nu. Det är sagt att det ska vara i enlighet med internationell rätt. Jag förstår att allt inte är utarbetat in i minsta detalj, men skulle statsministern kunna utveckla hur detta ska ske enligt internationell rätt? Hur ska det övervakas att det verkligen blir på det sättet?

Anf. 3 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Först och främst instämmer jag i själva syftet med detta, som jag tycker att vi ska ha i åtanke, nämligen att stoppa människosmuggling i denna del av Medelhavet så att vi inte får en fortsättning med hundratals döda människor. Sverige har från första stund drivit frågan om att internationell rätt och EU-rätt måste respekteras – annars blir det fel.

När det gäller återvändande fick vi in detta med den individuella rätten i slutet av överenskommelsen. Det är en principfråga. När man kommer till EU måste man provas individuellt. Det finns alltså en individuell prövning där, och det innebär att den som har asylskäl ska ha den behandlingen. Men vi måste samtidigt få till en ordning där de som exempelvis inte söker

asyl – alla gör inte det – eller de som inte befinns ha acceptabla skäl för att få asyl skickas tillbaka.

Den individuella prövningen ligger där liksom samarbetet med UNHCR. Detta är inte ett ansvar för UNHCR, utan det ligger självfallet på Grekland och EU och det som ska göras där. Men UNHCR är med och nämns också i det gemensamma uttalandet som en medaktör att resonera med om hur detta ska genomföras för att det ska bli enligt internationell rätt och EU-rätten.

Återigen: Jag kan inte svara i detalj, men det var därför vi ville ha in principerna att det är enligt internationell rätt och att det gäller att leva upp till det. Vi stod upp för att UNHCR skulle vara med i detta. Det var därför jag redovisade till EU-nämnden i förra veckan att jag har tagit kontakt med den nya flyktingkommissarien Grandi för att försäkra mig om att vi har samma syn på detta. Det är vad jag kan svara.

Anf. 4 MARIE GRANLUND (S):

Herr talman! Det som står i texterna nu är en framgång för EU-samarbetet. Detta kan vara en öppning för att få lagliga vägar för flyktingar att ta sig till Europa och som sagt slippa de förnedrande och farliga seglatserna över Medelhavet. Men då vill det också till att alla länder tar sitt ansvar – ett solidariskt ansvar – för de flyktingar som flyr för sina liv. Hitills har det varit nedslående i Europeiska unionen, där ett fåtal länder, som Sverige, har tagit mycket stort ansvar.

Jag skulle vilja fråga statsministern om det finns några glädjeämnen, några indikationer om att fler länder förstår hur allvarligt läget är för människorna men också för Europeiska unionen.

Anf. 5 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Det är precis det man verkligen får hålla i. Risken ligger också på de länder som just nu gör väldigt lite eller inte tar något ansvar. Det kan vara bekvämt just nu att göra så, men klarar vi inte av detta tillsammans i EU är det mycket som står på spel också för de länderna.

Jag vill dock notera att flera länder vartefter har sagt sig vara beredda att göra en del i omfördelningssystemet i EU. Jag tänker på våra baltiska grannar, Estland, Lettland och Litauen, på Portugal och på andra, så det är flera som ger uttryck för detta. Men det behöver naturligtvis vara 28 sammantaget som gör detta.

Inom ramen för de första 18 000 finns det en överenskommelse. Det gäller vidarebosättningssystemet. Jag kan se framför mig att det möjligtvis kan bli något krångligare om man behöver ta de återstående 54 000 i anspråk.

Anf. 6 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M):

Herr talman! Jag vill inleda med att beklaga de fruktansvärda händelserna i Bryssel i dag. Våra tankar går till de drabbade och deras anhöriga. Vår uppgift är att fortsatt stå upp för demokrati, frihet och öppenhet, för ett fritt, öppet och demokratiskt Sverige och Europa.

Sedan vill jag återgå till återrapporten. Varje dag dör människor på flykt. De möts av ett Europa som inte har klarat av att hantera flyktingkrisen. Vi moderater välkomnar därför överenskommelsen med Turkiet. Den

är nödvändig för att bättre kunna hantera flyktingkrisen, men vi oroas över implementeringen.

Vi har sett ett enormt glapp mellan beslut och faktiskt genomförande det senaste året. Det kanske värsta exemplet på detta är att statsministern och hans kollegor i september fattade beslut om att omfördela 160 000 personer från Grekland och Italien till övriga EU-länder. I dag – sex månader senare – har inte ens 1 000 av dessa blir omfördelade.

Jag undrar därför varför statsministern fortfarande vägrar att använda sig av EU:s budget som piska och morot, för att sätta tryck bakom orden, så att det lönar sig att göra rätt och straffar sig att göra fel, så att vi förmår fler länder att ta sitt ansvar. Varför driver inte statsministern det?

Vidare instämmer jag i det statsministern säger om vikten av att följa internationell rätt. Men för det krävs infrastruktur på plats i Grekland.

Jag undrar därför, herr talman, om statsministern kan säga när regeringen kommer att meddela vilken hjälp Sverige ska bistå Grekland med.

Anf. 7 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Det Ulrika Karlsson började med är viktigt, att slå fast att människor är på flykt på farliga vägar och dör och att det är därför vi gör detta.

Implementeringen är en utmaning i flera delar. Redan det faktum att det ska fungera på de grekiska öarna är i sig en utmaning. Därför är det så betydelsefullt att alla 28 medlemsstater bidrar också där.

Så till frågan varför statsministern vägrar att använda sig av EU:s budget. Det beror på att Sveriges statsminister inte har förfoganderätt över EU:s budget – det ligger inte inom mandatet.

Jag har rest en frågeställning som jag tycker är viktig: Är det rimligt att länder som befinner sig i Schengensamarbetet kan välja huruvida man vill vara med fullt ut eller inte? Jag tycker inte det. Jag tycker att det är viktigt att ifrågasätta detta.

Precis på samma sätt som Sveriges riksdag är noga med att följa det juridiskt korrekta kan man inte i EU-sammanhang göra vad som helst exempelvis med budgeten. Det är lätt att slänga ur sig något och säga att man borde göra så och så. Men jag utgår från att vi ska följa de lagar och regler som finns, och då finns det en tydlig begränsning.

Att föra upp den här diskussionen tycker jag var rätt. Det kan i längden naturligtvis inte vara så att några säger: Det som är lite svårare och lite mer utmanande får ni andra hålla på med, så gör vi bara det som är lätt och positivt. Det är inte okej, enligt min mening. Men i samma stund som jag säger det tänker jag hålla på de fastställda regler och lagar som finns.

Anf. 8 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M):

Herr talman! Det var bra att statsministern gjorde en korrigerig på slutet, för statsministern har faktiskt förfoganderätt över att driva frågor inom unionen, att driva frågan om budget, så att fler länder gör mer, så att det lönar sig att göra rätt och kostar att göra fel.

Jag vill återkomma till min fråga om biståndet till Grekland. För att förverkliga implementeringen av internationell rätt, för allas rätt att få sin asylansökan prövad och överprövad, krävs det en infrastruktur på plats i Grekland, till exempel i form av kustbevakning, tolkar, migrationsexperter och domare.

Jag undrar: Vad kommer Sverige att bistå med? När kommer regeringen att meddela vad Sverige ska bistå med?

Prot. 2015/16:84
22 mars

Anf. 9 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Det ska Sveriges regering meddela så fort vi har fått först och främst ett klart besked från Grekland om vad som behövs där. Det är ingen idé att skicka vare sig personer eller materiella resurser om det inte är koordinerat. Det gäller att de mottagande säger: Det är det här vi behöver! Det ska i sin tur fördelas på ett bra sätt mellan medlemsstaterna.

Vi har redan uttryckt – det sa jag också i min inledning – att vi från olika myndigheter, som Migrationsverket och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, är beredda att bistå i fråga om både personliga behov och materiella behov. Men vi vill först få reda på vad Grekland behöver och var Sveriges del gör bäst nytta.

Anf. 10 PAVEL GAMOV (SD):

Herr talman! Jag vill tacka statsministern för återrapporteringen och även för orden om det som har hänt i Bryssel i dag. Även mina och mitt partis tankar går självklart till de drabbade i Bryssel och deras anhöriga.

Det som har hänt är fruktansvärt och vittnar om att vi har mycket stora problem i vår världsdel. Det är viktigt att det inte stannar vid ord nu, utan att man agerar på riktigt och tar terrorhotet på största allvar. Frågan är faktiskt inte om utan när detta kan ske även i vårt eget land i den här skalan.

Det är viktigt att regeringen vidtar konkreta åtgärder, mer repressiva åtgärder. Det är viktigt att inte släppa in terroristerna i vårt land och i vårt Europa och att bekämpa dem som redan finns här.

När det gäller Europeiska rådets senaste toppmöte är Sverigedemokraterna mycket kritiska till det avtal som nu har slutits med Turkiet. Varför ska EU betala Turkiet och ge visumlättnader för något som landet borde ha gjort ändå? Det har ju redan funnits ett återtagandeavtal som har varit ratificerat och klart.

Att kohandla med asylanter är tydligen den nya melodin från Bryssel. Att utpressning fungerar gentemot EU är nu tyvärr ett faktum. Risken finns också att Turkiet använder visumlättnaderna för att göra sig av med missgyliga individer genom att landsförvisa dem till Europa.

Att nu ge över 70 miljoner medborgare från ett mer eller mindre islamistiskt land så gott som fri lejd till Europa kan aldrig vara bra, särskilt inte när det finns kopplingar till terrorism och IS från Turkiet. Detta riskerar att bli en trojansk häst. Turkiet är ett land med stor korruption och mycket bristande demokrati, med förtryck av minoriteter och stora konflikter med flera grannländer i både Europa och Mellanöstern och med en landyta som inte ens ligger på vår kontinent.

Anf. 11 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Jag hör att Sverigedemokraterna är kritiska. Det får man vara. Jag hör dock aldrig någon alternativ lösning. Vi har ett mycket allvarligt problem när bara i år över 400 människor har dött på de här haven. Vi måste få ett slut på det.

Frågan återkommer alltid varför vi betalar till Turkiet. Låt mig först uppmärksamma det faktum att Turkiet i dag antagligen har uppemot 3 miljoner flyktingar inne i landet och har haft ganska många ett längre tag.

*Återrapportering
från Europeiska
rådets möte*

Det är inte så att vi betalar in 3 miljarder euro in blanco till den turkiska statskassan. Detta har jag sagt så många gånger att det snart borde fästa. Detta är mycket konkreta projekt som ska identifieras. De ska röra just flyktingarna. De ska stödja flyktingar och hjälpa de flyktingar som lever under svåra förhållanden till arbete och till utbildning och naturligtvis att klara det dagliga uppehållet, inte minst maten. Det är det som pengarna är avsedda för. De resurser som EU avsätter här går till flyktingar inne i Turkiet och inte till den turkiska statskassan.

Det är ett missförstånd – måhända medvetet – att säga att det nu blir 70 miljoner som bara får resa in här. För att över huvud taget komma i fråga för viseringsfrihet ska Turkiet uppfylla 72 kriterier. Alla dessa kriterier ska vara uppfyllda. Då kan det bli det beslut om viseringsfrihet. Dit är det en bit kvar. Nu är det upp till Turkiet. Det tydliggörs också mycket tydligt i detta gemensamma uttalande att det nu är Turkiet som får uppfylla sin del och visa att man har kommit så långt att kommissionen i så fall kan föreslå detta – annars blir det inte tal om det. Man ska uppfylla alla kriterier. Då kan det bli tal om viseringsfrihet.

Anf. 12 PAVEL GAMOV (SD):

Herr talman! Statsministern talar om konstruktivitet. Konstruktivitet skulle i detta fall kunna vara till exempel att det återtagandavtal som redan fanns på plats skulle implementeras tidigare. Konstruktivitet skulle kunna vara att man använder sig mer av pushbacks. Man skulle förverka dessa båtar, och man skulle upphöra med den signalpolitik som den svenska regeringen och inte minst statsministern varit ansvarig för liksom även länder som Tyskland och Österrike. Det skulle också kunna vara konstruktivt att faktiskt inte använda silkesvantar gentemot ett sådant land som har en utbredd korruption, som har en bristande demokrati och som nu har låtit EU hållas som gisslan och som har utpressat EU i denna fråga.

I stället för att sätta hårt mot hårt har man lagt sig platt från regeringens sida och från EU:s sida. Man har fegat ur, man har låtit Turkiet hålla EU som gisslan och man har lagt sig platt. Det är skamligt och beklagligt. Vi får se vad detta avtal kommer att leda till i praktiken.

Anf. 13 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Det är lätt att säga att man ska göra någonting och ta kål på smugglingen. Det är precis det som görs nu. Vi måste ta kål på denna affärsmodell, att det lönar sig för smugglare att ta betalt och skicka människor med en farlig båt som dessvärre ofta kapsejsar. Bara i år har nästan 500 människor dött. Det är det som vi måste få stopp på, och det är det som detta tar sikte på.

Det är ett återtagande som just nu sker, från ett mycket osäkert och farligt system där människor flyr och riskerar sina liv till ett ordnat flyktingmottagande mellan Turkiet och EU. Det är det som allt detta syftar till.

Enligt min uppfattning är detta inte en lösning för just denna situation. Det kan vara början på en lösning på längre sikt, att vi alltmer övergår till en ordnad migration där människor inte behöver företa dessa farliga resor. Men jag skulle gissa att Sverigedemokraterna inte är så starkt för en sådan migration.

Anf. 14 CARL SCHLYTER (MP):

Herr talman! Många av oss har i dag känt oro för nära och kära i Bryssel. Då kan vi bara föreställa oss den rädsla som kommer när man har skottlossning omkring sig eller den skräck som det innebär när man har bomber runt omkring sig. Då kan vi tänka oss den förtvivlan som det innebär om detta händer upprepade gånger vecka efter vecka. Då börjar vi se den verklighet som många människor flyr ifrån. Det är vårt ansvar att hjälpa människor på flykt.

Men våra samhällen kan inte fly. Vi ska stå upp och försvara det öppna och fria samhället, ett samhälle som ger människor fria val att leva det liv som de själva vill leva. Det är detta samhälle som terroristerna är rädda för. Det är detta samhälle som vi ska försvara och inte låta Europa förfalla till övervakning, krig och polisstat. Då har vi verkligen förlorat.

Herr talman och statsministern! När det gäller återrapportering vill jag ställa en fråga. Jag tycker att Sverige verkligen gjorde någonting bra, och jag följde processen hela vägen. Vi har fått igenom att UNHCR ska övervaka, att det ska vara individuell rätt, att det ska vara möjlighet att överklaga och att Turkiet ska ge skydd även till andra nya grupper. Men detta står och faller med att Turkiet menar allvar med de löften som de har gett. Jag vet att vi ska ha månadsvisa uppföljningar.

Tyckte statsministern att Turkiet tog dessa löften på allvar? De har den senaste tiden tagit över tidningar, bombat sina egna medborgare, hotar med att åtala politiker som är meningsmotståndare och så vidare. Menar Turkiet allvar? Har detta en chans att lyckas?

Anf. 15 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Vi är helt överens, Carl Schlyter, när det gäller övertagande av tidningar och så vidare. Det har vi mycket tydligt gett uttryck för. Vi har också gjort det i Europeiska rådets egna slutsatser, där vi ställer mycket tydliga krav på att Turkiet måste leva upp till demokrati, åsiktsfrihet och så vidare.

Jag sluter inte ett avtal med en motpart som jag sedan säger absolut inte kommer att leva upp till detta.

Det finns inga garantier. Det kan ingen lämna. Men jag menar att det finns en seriös ambition att kunna leva upp till detta. Det är naturligtvis kopplat även till diskussionen om nya kapitel för EU-medlemskapsförhandlingar, för viseringsfriheten och så vidare. Här är det alltså två parter som verkligen har någonting att få ut av en sådan överenskommelse.

Min bedömning är att det är klart att båda parter vill uppfylla avtalet. Däremot är det alldeles uppenbart så att det är behäftat med många svårigheter och många utmaningar. Att hantera detta rent praktiskt är ingen liten logistisk övning. Den är enorm. Under resans gång kommer det säkert att göras fel. Det ska man absolut inte utesluta. Men min bedömning är att båda parter vill leva upp till detta avtal och se till att vi kommer bort från en farlig och inhuman människosmuggling och får en ordnad migration mellan Turkiet och EU.

Anf. 16 CARL SCHLYTER (MP):

Herr talman! I början kändes det ganska ensamt att slåss för helt naturliga saker som EU och internationell rätt bygger på. Med tiden fick vi in det i slutsatserna, och nu står det tydligt och klart vad som gäller.

Har det skett en omsvängning bland fler länder? Vi kommer nämligen aldrig att ensamma kunna övervaka de mänskliga rättigheterna. Vi har nu stöd av UNHCR, och vi har stöd av kommissionen. Men vi behöver också politiskt stöd från de andra länderna att sätta tryck på Turkiet om detta inte fungerar som planerat.

Sedan hoppas jag verkligen att fler länder tar sitt ansvar. Den verklighet som människor flyr från är nämligen så fruktansvärd att EU också direkt måste hjälpa till genom att kunna ta hand om asylansökningar på rimliga sätt. Jag hoppas därför att detta är ett steg mot lagliga vägar in och att denna process nu kan fortsätta med fler förslag från kommissionen.

Anf. 17 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Det var betydligt mer diskussion om EU-rätten och internationell rätt den här gången, med tanke på hur det såg ut förrförra måndagen. Det var Sverige som drev detta. Det är lika bra att vara ärlig och säga som det var. Vi fick in dessa skrivningar, och det var en mycket viktig bottenplatta. Då blev mandatet till Europeiska rådets ordförande Tusk, just utifrån internationell rätt, EU-rätten. Då tar man också fram principerna för detta utifrån det. Det var fler som ställde frågor om det.

Det finns ett ökat engagemang och en uppställning för att detta måste skötas på ett sådant sätt att vi kan se omvärlden i ögonen och säga att vi gör det bästa.

Precis som Carl Schlyter påpekar anser jag också att det är en viss trygghet att UNHCR är med i denna process och har ett vakande öga över detta. Men de kan inte ta ansvar för detta. Det måste vi och Grekland göra.

Anf. 18 ESKIL ERLANDSSON (C):

Herr talman! Jag vill börja med att verkligen instämma i statsministerns fördömande av de dåd som har skett i Bryssel i dag. I likhet med flera andra vill jag rikta en tanke till de offer och de anhöriga som har drabbats av det fruktansvärda som har hänt där.

Herr talman! Därmed ska jag gå över till återrapporteringen. I EU står alternativen ofta inte mellan en bra lösning och en dålig lösning. Ofta står det mellan att över huvud taget ha en gemensam politik och att inte ha någon politik alls.

Jag tycker att det vore synnerligen olyckligt att inte ha en gemensam politik på detta område. Någon kanske undrar varför jag tycker det. Jo, jag är rädd för att Europa är i ett läge där det finns en påtaglig risk för att vi får ännu mer taggtråd, ännu fler gränsvakter och ännu fler poliser mellan våra medlemsstater och vid våra yttre gränser. Risken är därtill påtaglig att Schengensamarbetet och kanske till och med Europeiska unionen står inför ett sönderfall om vi inte har en gemensam politik på det här området.

Därför är det viktigt, säger jag, att statsministern har lyckats få till en gemensam lösning med sina kollegor. Men det förslag som fanns på bordet var ju inget önskeförslag från min sida, från Centerpartiets sida eller – tror jag – från Sveriges sida. Jag sa vid upprepade tillfällen under våra samråd att vi förväntar oss att statsministern gör sitt yttersta för att förbättra det som låg på våra bord så långt det bara är möjligt.

Med detta sagt gjorde jag tre medskick till statsministern vid våra samråd. Bland annat undrade jag om det går att specificera ytterligare lagliga

vägar. Jag undrar hur det gick med dessa medskick och hur statsministern kunde påverka och förbättra det avtal som låg på vårt bord.

Prot. 2015/16:84
22 mars

Anf. 19 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! När det gäller det inledande resonemanget tycker jag att det är precis så det är. Det är fler som behöver se att man inte åker från Sverige ned till EU och bestämmer. Det gäller att hitta en gemensam lösning, och hittar vi ingen har vi ingen gemensam politik. Sverige avgör inte självt. Jag är av den bestämda uppfattningen att detta är en fråga vi måste lösa tillsammans. Det går inte att enskilda länder tar ansvar för detta, utan vi måste hitta en lösning för 28 medlemsländer. Vi får göra det bästa utifrån det.

Det är inget önskeförslag, men jag vill nog ändå påstå att det med de skrivningar vi fick in – inte minst om internationell rätt – är så långt vi kunde komma. Vi förstärkte också skrivningarna om exempelvis den individuella rätten i det här uttalandet jämfört med det vi hade förut. Nu återstår den praktiska hanteringen av detta, och jag vill vara väldigt öppen och tydlig med att detta innebär väldigt stora utmaningar. Det är en enormt svår uppgift och en enormt svår övning att få det på plats som måste vara på plats.

Jag får be om ursäkt, herr talman, för de tre medskick Eskil Erlandsson gjorde måste jag nog be honom upprepa i sitt nästa inlägg. Jag har dem inte i huvudet. Jag ber om ursäkt, Eskil Erlandsson, men jag har dem inte i huvudet. Jag vill gärna höra dem nu.

Anf. 20 ESKIL ERLANDSSON (C):

Herr talman! Det jag skickade med handlade för det första om möjligheten att få en specificering av fler lagliga vägar in i EU och hur de kan förstärkas. För det andra handlade det om ett önskemål om att få en fördelningsmekanism som bygger till exempel på procent mellan medlemsstater, så att vi inte bara har en antalsberäkning. För det tredje handlade det om att en förutsättning för turkiskt medlemskap i vår union är att landet uppfyller Köpenhamnskriterierna. Det ville jag ha med i det avtal som nu har slutits.

Anf. 21 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! När det gäller det turkiska medlemskapet följer det precis samma kriterier som gäller för alla andra diskussioner, och i det ligger enligt min uppfattning det Eskil Erlandsson ger uttryck för.

När det gäller fördelningsmekanismen och hur detta ska göras – om det är vad vi ska ha på längre sikt som avses – återkommer kommissionen längre fram med hur vi ska få till ett system som är hållbart för hela EU. Vad gäller fördelningsmekanismen i just det här, alltså i avtalet med Turkiet, bygger det först på de 18 000 i de vidarebosättningsprogram EU har kommit överens om. Det följer sin logik. De 54 000 bygger fortfarande på en frivillighet, vilket ju visar att vi har en del kvar att göra för att det ska uppfyllas.

Vad gäller specificeringen av lagliga vägar är detta en första del. Vi hade ingen diskussion om hur det ska utvecklas senare, utan nu hanterades EU-Turkiet. Senare i vår återkommer diskussionen om fler lagliga vägar.

*Återrapportering
från Europeiska
rådets möte*

Anf. 22 JONAS SJÖSTEDT (V):

Herr talman! Jag vill tacka dig, Stefan Löfven, för dina ord av medkänsla med offren för terrordåden i Bryssel och för din klarhet och beslutsamhet när det gäller att bekämpa terror. Vi är oeniga om mycket i den här kammaren, men inför detta står vi tillsammans och är eniga.

Avtalet med Turkiet bygger på att EU ska återsända flyktingar till ett land som inte är säkert för människor på flykt. Det finns också ett stort glapp mellan orden i de dokument som antas och den faktiska verkligheten. Ja, det står i dokumenten att det ska vara en individuell prövning – det är riktigt. Samtidigt ser Grekland Turkiet som ett säkert tredjeland för människor på flykt, vilket innebär att man trots denna individuella prövning rutinmässigt kan skicka tillbaka flyktingar till Turkiet.

Det finns tydliga skrivningar om demokrati och mänskliga rättigheter i Turkiet, men samma helg som avtalet trädde i kraft misshandlades människor på gatorna i Turkiet för att de firade det kurdiska nyåret. Det talas unisont från EU:s ledare om att åtgärda flyktingsmugglingen, och det är absolut avgörande att göra det. Samtidigt vet vi att människor i dag sitter i Turkiet och funderar på om de ska bege sig till Libyen och ta en ännu svårare och farligare väg över till Europa.

Där finns problemet med detta avtal: skillnaden mellan orden och verkligheten. Amnesty har fördömt avtalet. Det har Läkare Utan Gränser också gjort. UNHCR har begärt klarlägganden och uttryckt tveksamhet inför vissa delar. Man har dragit sig ur arbetet i det flyktingläger där de som ska deporteras finns. Man arbetar inte med människor som är inspärade. Om UNHCR skulle rikta kritik mot avtalet, vilket vi inte vet ännu, kommer statsministern då att agera för att förhållandena ska ändras så att man respekterar rekommendationer från FN:s organ på flyktingområdet?

Anf. 23 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Det är klart att det finns förhållanden i Turkiet vi har kritiserat tydligt. Så är det. Faktum kvarstår dock att det *i dag* finns nästan 3 miljoner flyktingar i Turkiet. Vad som händer nu är att vi ska sätta stopp för att människor flyr på de farligaste och mest inhumana sätten där människosmugglare tar betalt – och tjänar pengar på att människor dör. Vi ska komma över till en ordning där människor under mer ordnade former kan lämna Turkiet och komma till EU utan att behöva riskera livet. Det är det som är fokus i detta.

Ingen kan naturligtvis garantera att nya rutter inte uppstår. Vi vet att det i dag finns massor av människor i Libyen som kanske också väntar på att kunna göra en resa. Det är en livsfarlig resa, men de kanske tar den risken. Vi kan aldrig bortse ifrån att det finns en sådan risk. Vad vi fokuserar på här och nu, dock, är just detta. Vi kan ju inte låta bli att göra någonting här bara för att det möjligtvis kan uppstå någonting någon annanstans. Jag menar att det är vår uppgift att stoppa den här vidriga människohandeln och komma in i en annan ordning.

UNHCR kan naturligtvis inte själv sätta en godkännandestämpel på detta, men de är med i diskussionen. De vill vara med, för de vill att detta ska fungera. Det tycker jag är väldigt viktigt, och det gäller inte bara det som händer på den grekiska sidan utan även – inte minst – det som händer på den turkiska sidan. De är sedan länge igång med en dialog med turkiska myndigheter om hur vi ska ha en ordnad migration. Som framgår av avtalet

ska det också följas upp varje månad. Låt oss då ta de problem som eventuellt dyker upp ett och ett och i så fall se vad som kan komma att behöva göras.

Prot. 2015/16:84
22 mars

*Återrapportering
från Europeiska
rådets möte*

Anf. 24 JONAS SJÖSTEDT (V):

Herr talman! Om det hade varit så att detta var dråpslaget mot människosmugglingen hade jag varit väldigt glad i dag, men jag tror att smugglingen kommer att bli farligare och dyrare. Människor kommer att vara mer desperata. Det finns en uppenbar risk för att det sker. Vi får se. Jag hoppas att jag har fel.

Situationen i Turkiet försämras ganska dramatiskt. Så har det varit under flera månader nu. Det viktigaste turkiska oppositionspartiet, vänsterpartiet HDP, förföljs systematiskt av turkisk statsmakt. Nu hotar man att häva immuniteten för att kunna förhindra partiets parlamentariker att utföra sitt arbete. Det vore ett direkt grundskott mot det som finns kvar av demokratin i Turkiet. Vad är ditt budskap till Erdoğan, statsministern? Vad vill du säga till honom om HDP och om att respektera de folkvalda i det turkiska parlamentet och inte hindra dem i deras demokratiska politiska arbete?

Anf. 25 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Det är inte bara statsministerns utan hela Europeiska unionens budskap till Turkiet som vi har skrivit in i våra slutsatser, att Turkiet ska respektera demokrati, mänskliga fri- och rättigheter och inte minst åsiktsfriheten. Det är EU:s bestämda uppfattning, och det är därför det är uttryckt som det är i slutsatserna. Där är vi helt klara.

Nej, detta är naturligtvis inte dråpslaget mot människosmuggling. Vi inser att det här inte är den enda lösningen, men det är en viktig pusselbit i lösningen för att komma bort från människosmugglingen.

Det går enligt min uppfattning inte att vänta på den perfekta lösningen och därmed inte göra någonting. Vi är skyldiga att göra det vi kan. Nu har vi en möjlighet att pröva detta, och då gör vi det i överenskommelse med Turkiet. Men sedan är det ett stort arbete att få till stånd fred och rimliga villkor i Syrien, i Libanon och i Jordanien så att människor kan leva drägliga liv. Det är en nog så viktig uppgift.

Anf. 26 TINA ACKETOFT (L):

Herr talman! Tack så mycket, statsministern, för återrapporteringen!

Jag tror inte att jag var den enda i dag som började dagen med att först vara chockad och sedan vara ledsen. Nu måste jag säga att jag är heligt förbannad och ännu mer motiverad än någonsin att arbeta för att fler, alla människor, får möjligheten att leva i ett fritt och demokratiskt land. Det vi nu sett, senast i Belgien – tyvärr kommer det kanske att bli mer – hänger också ihop med flyktingkrisen, för många av de här människorna flyr just undan terror och krig.

Sverige behöver inte skämmas för det vi har gjort hittills. Men flertalet inom EU-28 borde faktiskt skämmas. Ändå är det lite likt biskop Brask som jag står här i dag, för naturligtvis borde aldrig det avtal som signerats ha behövt se dagens ljus om EU-28 hade delat på de flyktingströmmar som nu kommer. Det borde ha varit en gemensam, human och frikostig asylpolitik. Vi borde ha haft legala vägar in. Men det kunde vi inte få till stånd –

jag är fullständigt medveten om det – och alternativet att ge upp finns inte på kartan.

Avtalet med Turkiet är, precis som mina kollegor flera gånger varit inne på, problematiskt av två skäl: för det första för att det finns en berättigad oro för att man inte lever upp till de åtaganden man nu har tagit på sig och för det andra för att vi ständigt ser att det går bakåt vad gäller mänskliga rättigheter och yttrandefrihet i Turkiet.

Därför ställde Liberalerna som krav att Turkiet i praktisk handling ska agera som ett säkert asylland, alltså måste följa alla åtagandena, och att det inte ska vara några snabbspår till EU eller en viseringsliberalisering som ett tack för att de befinner sig där de gör geografiskt. Men om Turkiet nu inte lever upp till åtagandena, herr statsminister, vad händer då? Vi vet att det inte blir någon viseringsliberalisering, och det är okej. Men är statsministern beredd att säga upp avtalet vid brott mot de mänskliga rättigheterna?

Anf. 27 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Avtalet ska ses över med jämna mellanrum, en gång per månad, för att vi ska kunna hålla koll på att det fortlöper som det är tänkt och att det fungerar på ett rimligt sätt. Vi får nog vara införstådda med att det under resans lopp kommer att ske misstag och sådant som inte är perfekt. Låt oss följa detta månad för månad och dra slutsatser månad för månad om vad som kan komma att behöva göras.

Hela utgångspunkten, inte minst från svensk sida, har varit att internationell rätt och EU-rätt ska följas. Det var vi som fick in den skrivningen. Det var vi som drev att det är så implementeringen måste skötas, och det har vi fått ett allt bredare stöd för. Det är flera som pratar om detta nu, och jag är övertygad om att flera ser det som en nödvändighet att detta måste skötas enligt internationell rätt.

Man kan ha misstankar när det gäller om Turkiet kommer att leva upp till detta. Men jag utgår från, återigen, att båda parter lever upp till den precis påskrivna överenskommelsen. Annars kommer det att vara väldigt synligt vid översynen av avtalet.

Nej, något snabbspår är det inte tal om. Det är otroligt tydligt uttryckt att här gäller de kriterier som gäller för alla andra. Om viseringsfriheten ska bli aktuell är det 72 kriterier som ska uppfyllas. Och det är långt ifrån 72 kriterier som är uppfyllda, så nu är det väldigt bråttom för Turkiet att göra det så att kommissionen kan lägga fram ett förslag senare i år. Men det är upp till Turkiet att bevisa att man är mogen en sådan viseringsfrihet.

Med dessa ord tror jag att jag har besvarat Tina Acketofts frågor.

Anf. 28 TINA ACKETOFT (L):

Herr talman! Jag hoppas naturligtvis, likt statsministern, att Turkiet tar den här chansen att verkligen visa att man vill vara en del av EU. Då måste man också uppfylla Köpenhamnskriterierna som vi har satt upp.

Om inte hela EU-28 klarar att hitta en lösning på detta tror jag att mitt favoritprojekt, Europeiska unionen, är på väg att rasa samman, inte bara för mig som en idealbild utan för hela världen.

I uttalandet från EU säger man att detta är en tillfällig och extraordinär åtgärd, och det hoppas jag verkligen att det är. Statsministern sa i ett tidigare inlägg: 18 000 som nu ska vidarebosättas kan vi nog lösa, men att nå upp till 54 000 kommer att bli ett problem. Då öppnar sig genast frågan: Vad är vägen till en långsiktig lösning på detta? Vad avser statsministern att göra härnäst för att vi ska få till stånd ett gemensamt, heltäckande och långsiktigt asylprogram inom EU?

Anf. 29 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Vad gäller ett långsiktigt program är tanken att kommissionen ska återkomma till detta. Och vi om några har drivit på just detta att alla 28 medlemsstater måste ta sitt ansvar. Jag delar naturligtvis uppfattningen att man inte ska gå för långt, men klarar vi inte av detta har EU mycket stora problem. Därför tror jag att det vore bra om också alla vi här i kammaren i våra kontakter där ute i Europa påtalar detta i våra Europaorganisationer, åtminstone vi som vill att EU ska fungera och bli starkare. Vi måste hitta en lösning.

Än så länge är min bedömning att det starkaste argumentet mot de länder som inte vill göra något är just detta att de aldrig kommer undan på riktigt. De kan tycka just nu att det känns bekvämt att inte göra något, men de blir ju också drabbade i den stund EU inte fungerar och Schengen skulle kollapsa. Vi måste hålla den fanan högt.

Vad gäller de 54 000 bygger det på det tidigare frivilliga åtagandet. Därför gäller det att ligga på och inte tro att det går lätt.

Anf. 30 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Herr talman! Tack, statsministern, för återrapporten! Jag instämmer förstås i statsministerns medkännande med de drabbade av dagens attacker i Bryssel.

Åter till återrapporten från toppmötet. Vi kristdemokrater ställer oss försiktigt positiva till EU-toppmötets avtal med Turkiet när det gäller att hantera flyktingkrisen. Framför allt detta att öppna lagliga vägar in till EU, så att flyktingar inte behöver riskera livet på Medelhavet, är något som vi har drivit under lång tid.

Regeringen har vacklat lite i den här diskussionen och har ena stunden sagt att det är bra om man kan ansöka om visum utanför och den andra stunden inte. Men huvudsaken är att vi nu kan slå undan fötterna för människosmugglarna och försöka göra så att de människor som kommer hit, också genom UNHCR, är de som är mest sårbara, som det står i avtalet. Jag tycker att det är väldigt bra att det inte bara är de som har råd att betala människosmugglare utan att det är de som är mest utsatta som kan komma hit. Vi har också fått in EU-rätten och internationell rätt i avtalet, och det är bra.

En anledning till att flyktingar vill lämna Turkiet för Europa är att de inte har fått arbetstillstånd och inte fått skolgång och hälsovård.

Turkiet får nu 3 miljarder euro av EU, varav Sverige har bidragit med 600 miljoner, för att hjälpa flyktingar. Anser statsministern att man kan garantera att medlen kommer fram till hälso- och sjukvård och till skolgång för barnen? Vad ställer statsministern för krav för att betala ut de ytterligare 3 miljarder som Turkiet vill ha? Är statsministerns bedömning

att fördelningen av flyktingkvoterna kommer att kunna genomföras inom en rimlig tid?

Anf. 31 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Vad först gäller arbetstillstånd håller Turkiet på att ändra sina regler för det och har redan infört en del förändringar för att det ska bli lättare för flyktingar att kunna arbeta i Turkiet.

När det gäller medlen är det inte så, som jag sa tidigare, att de betalas in till en kassa och att man sedan får se vad det blir. Om det så har med arbete, skola, utbildning, mat eller vad det kan vara att göra ska konkreta projekt identifieras, kostnadsberäknas, startas och följas upp. Det har varit min hållhake att här är det inte bara att hålla in pengar i statskassan, utan de ska komma flyktingarna till del. Det är också vad premiärminister Davutoğlu säger. Det här är inte pengar till Turkiet. Det här är pengar till flyktingar som har en väldigt svår situation.

Om vi kan underlätta för dem i denna mycket svåra situation ska vi göra det. Jag kommer att vara stolt över den hjälpen. Men det får inte ske på vilka grunder som helst. Det ska vara ordning och reda.

Om de första 3 miljarderna har använts på ett bra sätt och vi ser att de gör nytta har vi sagt att vi är beredda att åta oss att stå för ytterligare 3 miljarder till slutet av 2018. Men om vi ser att de här 3 miljarderna inte har använts eller har använts på fel sätt vid något tillfälle är det en annan sak. Det finns alltså en återkoppling på det sättet att vi inte bara skickar ut pengar – de ska ha gjort faktisk nytta, så de första 3 miljarderna kommer att utvärderas.

Men återigen: Det finns så stora behov där att det vore väldigt konstigt om vi inte kunde göra nytta med de här pengarna.

Anf. 32 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Herr talman! Vilken är då statsministerns ”red line”? Är det 10, 20, 50 eller 100 procent som ska få arbetstillstånd? Jag skulle vilja veta lite grann om vilken omfattning det är fråga om när Sverige är berett att betala ut de nya medlen.

Egentligen är det väldigt olyckligt att vi blandar ihop Turkiets process för anslutning till EU med flyktingkrisen och att Sverige och EU hamnar i ett skruvstäd i och med kraven från Turkiet. Turkiet bakbinder EU i flyktingkrisen för att komma vidare med sin EU-ansökan. Den här hopblandningen är jag starkt emot.

En annan fråga är hur Sverige ska kunna fortsätta att trycka på för mänskliga rättigheter. Vi ser näst intill ett krig som håller på att sprida sig regionalt. Vad kan statsministern göra inom EU? Har statsministern kanske redan gjort någonting för att trycka på för att vi måste deeskalera krisen och kriget i Turkiet?

Anf. 33 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Vad gäller det sistnämnda om Turkiet har Sveriges regering uppmanat Turkiets regering och alla andra inblandade parter att upphöra med striderna och våldet och återgå till en politisk dialog. Det finns ingen annan lösning på detta.

Det finns ingen ”red line” på 10 procent, 50 procent eller något annat. Turkiet har påbörjat en ändring av sitt regelverk för att möjliggöra för flyktingar att arbeta i landet. Medlen avsätts för att vi ska underlätta för detta. Det kan handla om konkreta projekt för att det ska kunna komma jobb. Vi får sedan följa upp hur de pengarna används. Används de på ett så bra sätt att vi ser att man exempelvis har möjlighet till arbete och egen försörjning, till skolgång eller till mat? De projekten måste identifieras, specificeras och sedan följas upp när de är genomförda.

Vad gäller om Turkiet ska bakbinda EU eller inte får vi välja: Endera tror vi på att vi kan göra skillnad här, och då ingår vi en överenskommelse, eller så tror vi inte på det.

Anf. 34 JOHAN HULTBERG (M):

Herr talman! Jag tackar statsministern för återrapporten. Jag tackar också statsministern för det mycket tydliga fördömandet av de fruktansvärda attacker som gjordes på morgonen i Bryssel, ett fördömande som jag naturligtvis instämmer i.

Herr talman! Jag skulle vilja kommentera ett svar som statsministern gav till Eskil Erlandsson. Statsministern sa att det inte bara är för Sverige att åka ”ned till EU”. Jag tycker att denna formulering vittnar om en bekymmersam attityd till samarbetet inom EU. Vi åker inte ”ned till EU”. Sverige är en del av EU och ska ha en stark röst i det samarbetet. Vi har också historiskt haft en väldigt stark röst tack vare att vi tagit samarbetet på väldigt stort allvar.

Åter till Europeiska rådet och slutsatserna från det: Sverige har tagit ett stort ansvar i flyktingkrisen. I fjol tog vi emot ungefär 160 000 asylsökande i Sverige. Det var en stor utmaning. För att lätta lite grann på trycket i Sverige ansökte regeringen om möjlighet till omfördelning av några av dessa asylsökande. Nu står det klart att det inte blir någon omfördelning från Sverige till andra medlemsstater. Då är min fråga till statsministern: Hur ska Sverige hantera det faktum att någon omfördelning från Sverige inte kommer att ske?

Herr talman! Jag vill fortsätta lite grann på frågorna om Sveriges stöd till Grekland. Jag blev väldigt bekymrad när jag på morgonen hörde om rapporterna från Lesbos, där flyktingar nu enligt uppgift låses in i fängelseliknande läger. Alldeles uppenbart är det så att Grekland inte klarar av att möta situationen och är i väldigt stort behov av hjälp. Jag vill verkligen understryka det som bland annat Ulrika Karlsson var inne på tidigare om att Sverige skyndsamt måste ge besked om hur vi kan stödja Grekland i det här arbetet för att avtalet ska kunna fungera på ett rättssäkert och humanant sätt i enlighet med internationella regler och konventioner.

Anf. 35 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Då är det bra att vi redan har gett besked. Vi är beredda att ställa upp med personella resurser och fordon – det kan vara båtar – men vi vill också att Grekland och de som agerar där nere säger vad de vill ha hjälp med. Vi kommer inte att bara skicka ned saker och hoppas på det bästa, utan vi vill att det ska vara ordning och reda. När vi får de konkreta beskederna är myndigheterna beredda. Vi har gett dem uppgifter om vad vi är beredda att bistå med, så det är redan gjort.

Johan Hultberg hade en synpunkt om vår attityd. Vad jag säger är att Sverige inte bara kan åka ned och säga hur allt ska bli. Vi bestämmer inte ensamma. Däremot är vi en tydlig röst, och det tycker jag manifesteras rätt bra i den internationella tankesmedjan, så att säga. Sverige får nog räknas som nummer två i EU efter Tyskland vad gäller inflytelserikhet. Jag tycker att det är rätt bra.

Även vad gäller omfördelningen får man välja utifrån rådande situation. Det är korrekt att Sverige hade begärt en omfördelning inom ramen för de 54 000 som Ungern inte ville ha. När nu den omfördelningen inte har fungerat så där alldeles lysande, för att uttrycka det försiktigt, får man välja sin strid också här. Endera står vi på oss och säger att vi absolut ska ha den omfördelningen, eller så ser vi till att det i det här fallet provas om detta går att använda för att få stopp på människosmugglingen mellan Turkiet och EU och i stället få till stånd lagliga vägar och en ordnad migration. I det här fallet och i den här stunden är bedömningen att det är bättre att se till att använda det just nu. Vi vet inte om alla 54 000 behöver användas för det här, och då återstår naturligtvis Sveriges krav på omfördelning från Sverige.

Anf. 36 JOHAN HULTBERG (M):

Herr talman! Bakgrunden till min fråga om omfördelning är att jag upplever att regeringen talar lite grann med kluven tunga när det gäller de här frågorna. Så sent som i fredags blev det som sagt klart att det inte blir någon omfördelning från Sverige, och så sent som i måndags, det vill säga i går, presenterade regeringen politiska prioriteringar på EU-området. En av de prioriteringar som regeringen lyfte fram i går är att gemensamt fattade beslut om att stärka det befintliga systemet skyndsamt genomförs samt att Sverige blir föremål för omfördelning.

Jag tycker att det är lite märkligt, herr talman, att statsministern i fredags tyckte att det inte är något konstigt att vi avsäger oss möjligheten till omfördelning men i går sa att omfördelningen är en av de svenska prioriteringarna på EU-området.

Herr talman! På Europeiska rådet behandlades även miljö och klimat och ratificering av Parisavtalet. Jag skulle vilja fråga statsministern hur tidsplanen ser ut för EU:s ratificerande.

Anf. 37 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Ursäkta, men kan jag få höra frågan om ratificering igen?

Anf. 38 JOHAN HULTBERG (M):

Herr talman! Jag frågade statsministern om hur tidsplanen ser ut för EU:s ratificering av Parisavtalet.

Anf. 39 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Ursäkta, men eftersom detta inte berörs av den här rapporteringen har jag inte förberett det. Jag kan inte i huvudet exakt när det ska ratificeras. Det är lika bra att säga det direkt.

När det gäller omfördelningen är det inte klart. Vad som gäller nu är att de 54 000 som Ungern inte ville vara en del av står till förfogande. Ifall

de 18 000 som finns i samarbete med UNHCR inte räcker för det här ändamålet finns 54 000 till. Vi vet ännu inte om de över huvud taget används, och därför kvarstår vår begäran hos EU-kommissionen – om de inte används ska vi kunna ha en del av dem. Därför tänker vi inte släppa det kravet. Kommissionen har lovat oss detta. Ännu har det inte kommit något förslag för att få ordning på den här svåra situationen. Vi har sagt: Okej, kan de göra nytta här prövar vi den vägen.

Prot. 2015/16:84
22 mars

*Återrapportering
från Europeiska
rådets möte*

Anf. 40 FREDRIK SCHULTE (M):

Herr talman! Statsministern har nu fått två eller tre frågor om vad Sverige kan göra för att bistå grekerna i att se till att det här avtalet verkligen fungerar i praktiken. Statsministern har försökt glida undan ett svar på frågan genom att säga att grekerna först måste klargöra vad de vill ha hjälp med.

Problemet är att grekerna behöver hjälp med allt. Allting brister. Det är för lite poliser, för lite asyltjänstemän och för lite av allt. Ett antal länder i Europa har tydligt klargjort vad de är beredda att bidra med.

Tyskland har sagt att de är beredda att skicka 200 poliser. Frankrike likaså. Både Tyskland och Frankrike har sagt att de är beredda att skicka 100 asyltjänstemän var. Till och med Rumänien har deklarerat vad det är för typ av resurser de är beredda att skicka ned dit.

Ska avtalet med Turkiet verkligen fungera gäller det att alla länder tar sitt ansvar. Nu undflyr den svenska regeringen sitt ansvar. Stefan Löfven undflyr ansvaret här i kammaren och svarar inte på frågan vad det är svenska regeringen kan bistå med.

Anf. 41 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Jag ska igen läsa upp det jag sa i inledningsanförandet. Polismyndigheten och Kustbevakningen har redan erbjudit personella och materiella resurser till Frontex. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap förbereder insats. Migrationsverket ser just över hur man kan bidra. Förutsättningarna för att bidra analyseras löpande.

Nu gäller det framför allt den individuella prövningen som Grekland har bett om hjälp med och därutöver ordningsmakt och annat stöd. Det kan också gälla prefabricerade hus. Men det är ingen vits att alla länder skickar ned sitt och säger att nu gör vi det och det utan att det koordineras. Det är väl rimligt att vi ser över det.

Vi kan säga vad vi är beredda att bidra med. Det är precis det jag läste upp. Sedan måste man därnere säga: Om ni gör det, kan ni göra det, och ni göra det. Det gäller att inte alla kommer med samma insats, för då är det inte till stor hjälp.

Här krävs både att vara tydlig med vad vi kan bidra med och att se till att det koordineras så att det gör nytta där nere. Om Moderaterna vill göra någon inrikespolitisk poäng av detta får de göra det. Vi har från regeringens och myndigheternas sida varit tydliga om vad vi kan bidra med. Det måste faktiskt koordineras.

Anf. 42 FREDRIK SCHULTE (M):

Herr talman! Det som Stefan Löfven precis läste upp här och som han sa inledningsvis är vad uppgörelsen handlar om. Det är vad alla andra

europiska länder har förpliktat sig att bidra med. Men Sverige är ett av de länder som inte specificerar vad det handlar om. Det är olyckligt.

Man får väldigt mycket känslan av att det är fråga om att regeringen försöker att glida undan ansvaret att verkligen dra sitt strå till stacken. Vi vet hur ansträngd den svenska poliskåren är här i Sverige. Vi vet hur ansträngt Migrationsverket är.

Det sätter bilden av att vi försöker att på alla möjliga sätt slippa undan att precisera vad det är vi vill bidra med. Om alla länder gör så kommer uppgörelsen att falla av samma anledning som vi var tvungna att träffa uppgörelsen. Det var för att Europas länder inte var tydliga med sitt ansvarstagande i att ta emot asylsökande.

Anf. 43 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Det är en lite märklig argumentation från Fredrik Schulte. Han står och säger att vi vet hur ansträngt det nu är med polisen och hos andra. Är det då inte rimligt att polisen själv får avgöra vad den kan bidra med?

Vi har sagt att vi gärna bidrar med det Grekland behöver hjälp med i den individuella prövningen. Det kan innehålla både experter som gör själva prövningen och i ett senare skede också polisinsats. Men det gäller att myndigheten själv får avgöra vad den kan bistå med.

Det är inte så mycket mer att svara på. Vi har varit väldigt tydliga mot Grekland. Jag har själv till regeringschefen sagt att vi kommer att bistå. Vi håller på att analysera det. Vi har sagt vad det kan komma att vara. Men det är också viktigt att Grekland självt och de som arbetar därnere får koordinera det så att inte alla skickar samma grejer. Jag tror att det är en klok lösning.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 2 Anmälan om ändrat slutdatum för ersättare

Andre vice talmannen anmälde att *Eva Wallin* (KD) skulle tjänstgöra som ersättare för *Roland Utbult* (KD) till och med den 24 april i stället för till och med den 15 juni som tidigare meddelats.

§ 3 Anmälan om kompletteringsval

Andre vice talmannen meddelade att Kristdemokraternas riksdagsgrupp anmält *Eva Wallin* som suppleant i kulturutskottet under *Roland Utbults* ledighet.

Andre vice talmannen förklarade vald *till och med den 24 april*, i stället för till och med den 15 juni som tidigare meddelats, till

suppleant i kulturutskottet
Eva Wallin (KD)

§ 4 Anmälan om subsidiaritetsprövning

Prot. 2015/16:84
22 mars

Andre vice talmannen anmälde att utdrag ur prot. 2015/16:16 för torsdagen den 10 mars i ärende om subsidiaritetsprövning av EU-förslag hade kommit in från näringsutskottet.

§ 5 Anmälan om fördröjt svar på interpellation

Följande skrivelse hade kommit in:

Interpellation 2015/16:490

Till riksdagen

Interpellation 2015/16:490 En mer jämställd asylpolitik
av Fredrik Schulte (M)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 22 april 2016.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade arrangemang.

Stockholm den 15 mars 2016

Justitiedepartementet

Morgan Johansson

§ 6 Anmälan om faktrapromemoria

Andre vice talmannen anmälde att följande faktrapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen hade kommit in och överlämnats till utskott:

2015/16:FPM55 Beslut om ekonomiskt partnerskapsavtal med SADC
KOM(2016) 8, KOM(2016) 18 till utrikesutskottet

§ 7 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Redogörelse

2015/16:NR1 till utrikesutskottet

Motioner

2015/16:3334 och 3336 till justitieutskottet

§ 8 Ärenden för bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Finansutskottets betänkanden

2015/16:FiU30 Amorteringskrav

2015/16:FiU40 Medgivande för Riksbanken att ingå ett avtal om lån till
Internationella valutafonden (IMF)

Skatteutskottets utlåtanden

2015/16:SkU27 Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag om ändringar i direktivet om administrativt samarbete på skatteområdet – land-för-land-rapportering (DAC 4)

2015/16:SkU28 Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag till rådets direktiv om fastställande av regler mot skatteflyktsmetoder som direkt påverkar den inre marknadens funktion

Trafikutskottets betänkande

2015/16:TU12 Tillsynsbestämmelser till följd av TSM-förordningen

Näringsutskottets betänkanden

2015/16:NU13 Exportstrategin

2015/16:NU12 Politik för hållbart företagande

Trafikutskottets betänkande

2015/16:TU10 Yrkestrafik och taxi

Civilutskottets betänkande

2015/16:CU14 Hyresrätt m.m.

Konstitutionsutskottets utlåtande och betänkande

2015/16:KU11 Granskning av kommissionsrapporter om subsidiaritet och proportionalitet m.m.

2015/16:KU12 Trossamfund

Kulturutskottets betänkande

2015/16:KrU9 Kulturarvsfrågor

Arbetsmarknadsutskottets betänkande

2015/16:AU7 Arbetsrätt

Svar på
interpellationer

§ 9 Svar på interpellation 2015/16:476 om regeringens hantering av fas 3

Anf. 44 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S):

Herr talman! Katarina Brännström har frågat mig vad regeringen har gjort för att annan behandling av personer i fas 3 ska komma till stånd sedan regeringsskiftet för ett och ett halvt år sedan och om alla de som nu finns i fas 3 kommer att vara i annan sysselsättning den 31 januari 2018.

Så sent som den 22 januari i år redogjorde jag i en interpellationsdebatt med Katarina Brännström för flera av regeringens insatser för personer i sysselsättningsfasen. Jag vill återigen passa på att redovisa regeringens politik på detta område.

Den tidigare regeringens politik för deltagare i jobb- och utvecklingsgarantin med tidsgränser och detaljstyrning innebar att få gick vidare till arbete eller studier och att antalet deltagare i den så kallade fas 3 ökade.

För deltagare i den tidigare fas 3 har regeringen infört en särskild studie-satsning med möjlighet att studera i upp till ett år, med bibehållet aktivitetsstöd vid komvux inklusive yrkesvux, universitet och högskola samt inom yrkeshögskola. Förordningen om extratjänster trädde i kraft den 1 november 2015, och arbetet med extratjänster har nu påbörjats.

Den 1 februari i år trädde ett antal förordningsändringar i kraft som innebär att inflödet av nya deltagare till dagens sysselsättningsplatser stoppas och att fas 3 ska vara avvecklat till den 31 januari 2018.

Vidare har regeringen ökat möjligheterna för dem som har varit arbetslösa under längst tid att ta del av arbetsträning. Personer som står långt ifrån arbetsmarknaden behöver ofta flera insatser som följer på varandra. Regeringen anser att arbetsträning är en viktig byggsten som, till skillnad från sysselsättningsplatserna, ställer krav på anordnare att anpassa insatsen utifrån de behov som deltagaren har för att komma närmare arbetsmarknaden. Extratjänsterna har utvidgats till att även omfatta verksamhet hos myndigheter som utövar offentliga befogenheter.

Ytterligare förändringar som skett från den 1 februari i år är att jobb- och utvecklingsgarantins fasindelning och kravet på specifik nivå av aktiviteter avskaffats och att samtliga deltagare i jobb- och utvecklingsgarantin har möjlighet att deltidstudera under sex månader vid sidan om deltagande i garantin. Regeringen har också förlängt möjligheten till studier i svenska för invandrare inom garantin från sex till tolv månader. En ny satsning på yrkesinriktade kurser inom bristyrken på folkhögskola i upp till 24 månader har dessutom införts.

Därutöver har regeringen tagit ett steg för att tillvarata det viktiga arbete som de arbetsintegrerande sociala företagen gör genom att den 25 februari i år besluta att genomföra en treårig satsning där totalt 60 miljoner kronor tillförs för sysselsättningsfrämjande insatser via arbetsintegrerande sociala företag. Som ett led i detta arbete har Tillväxtverket fått i uppdrag att i samverkan med Arbetsförmedlingen utarbeta och genomföra ett nationellt program med insatser som stimulerar till att fler arbetsintegrerande sociala företag startar och växer för att därigenom öka antalet sysselsatta. Ett arbete har också initierats inom Näringsdepartementet för att se över hur man kan stärka socialt företagande och sociala innovationer.

Sammantaget innebär regeringens politik flera nya satsningar men också att förvaringen av människor i sysselsättning som inte leder vidare upphör. Det är en stor förändring att Arbetsförmedlingen nu kan erbjuda insatser som utgår från varje individs behov och att förutsättningar ges för att fler ska få ett arbete eller börja studera. Arbetsförmedlingen har dessutom tillförts ökade medel för att kunna ge individanpassade insatser.

Anf. 45 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M):

Herr talman! Jag ska be att få tacka statsrådet för svaret. Det är ett långt och detaljerat svar om allt som regeringen hoppas på ska fungera för denna grupp av långtidsarbetslösa. Den har vuxit sedan den nya regeringen tillträdde, från 35 000 till ca 39 000 personer.

Anledningen till min interpellation som besvaras i dag var ett reportage i LO-tidningen Arbetet den 26 februari om avvecklingen av fas 3. Där skrivs det om snigelfart och deltagare som är kritiska. Man är kritisk mot Arbetsförmedlingens hantering med mera och även att det endast finns ca 100 av de extratjänster som ska ersätta fas 3.

Prot. 2015/16:84
22 mars

Svar på
interpellationer

Arbetsmarknadsministern citeras även på ett annat ställe. Det jag reagerar på är det som står nästan sist. Arbetsmarknadsministern säger: Många har blivit illa behandlade av den gamla regeringen.

Jag tycker att det är ett märkligt påstående från en minister. I går hörde jag om en person som nu har blivit avstängd från fas 3 – en 62-årig man med psykiskt handikapp. Han har nu blivit hänvisad till en studieförberedande utbildning på folkhögskola. Efter 20 år av arbetslöshet slängs han ut från en trygg plats i fas 3 där han har fungerat mycket väl – detta på tal om att bli illa behandlad.

Sedan regeringen tillträdde har många långtidsarbetslösa tillkommit trots Ylva Johanssons löften förra valet om en snabb avveckling. Om knappt två år ska det hela vara avvecklat, precis som ministern skriver. Men det går väldigt långsamt. Det borde ha varit 1 000 personer i månaden som får en annan form av sysselsättning. Men så är det inte; det är 114 personer till och med februari månad. Det är ett riktigt dåligt resultat med tanke på det höga tonläget och alla de stora löften före valet. Det visar också att regeringen nog även underskattar hela utmaningen och uppgiften.

När vi i Alliansen sjösatte fas 3 gjorde vi det för att alla de som stod allra längst bort – många människor med kanske tio år i arbetslöshet – skulle komma tillbaka till normala rutiner, få ett sammanhang och känna meningsfullhet efter en lång tid av sysslolöshet. Exakt detta har fas 3 lyckats bra med, vilket inte alltid har kommit fram i debatten. Majoriteten har varit nöjd. Det som inte heller har kommit fram är att många har fått jobb. Förra året var det 23 000 personer som gick till jobb eller sysselsättning.

Det var många som var gömda och glömda under Göran Perssons tid. Det är dessa människor vi talar om nu. Det är en stor utmaning.

Det som nu sker är att Arbetsförmedlingen ska avveckla fas 3. Människor skickas hem i väntan på att få höra om någonting annat. Jag har hört om två personer i 60-årsåldern som bara har fått gå rakt hem och sätta sig vid köksbordet. Vad är det för sorts bra sysselsättning?

Nu stänger goda verksamheter ned i ideella organisationer och i sociala företag. Det är många som har varit duktiga och haft omvitnat högt deltagande och bra resultat. En verksamhet hörde av sig till mig i går och sa: Nu gråter deltagarna när de får besked från Arbetsförmedlingen.

Man kan undra hur Arbetsförmedlingen sköter avvecklingen. Ingen vet. Vad händer med de människor som nu inte längre ska få vara kvar? Är ministern nöjd med arbetet med avvecklingen och resultatet av sina reformer? Hur går det med extratjänsterna, som nu har utvidgats till att omfatta även myndigheter? Jag läste någonstans att det inte har tillkommit en enda inom landstinget. Där Socialdemokraterna har majoritet i landet och styr landstingen har man inte lyckats klämma fram ett enda jobb som extratjänst.

Det är mycket ord men lite resultat. Det är anledningen till att jag har ställt interpellationen och kommer att fortsätta följa utvecklingen.

Anf. 46 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S):

Herr talman! Här står två grundläggande olika synsätt mot varandra. Katarina Brännström, Moderaterna, står för det ena. När Moderaterna

styrde sänkte de ersättningen till arbetslösa, de placerade arbetslösa i återvändsgränden fas 3 och de förklarade att det var den enskildes fel att man var arbetslös.

Vi socialdemokrater har en helt annan syn. Vi ser till varje människas förmåga och resurser. Det handlar om att få människor att växa. Det handlar om att ge människor förmågan att använda sina egna resurser för att kunna komma tillbaka till arbete. Det handlar om att rusta människor tillbaka till arbete. Därför satsar vi stort på utbildning – många olika former av utbildning.

När Katarina Brännström från Moderaterna styrde låg långtidsarbetslösheten still. Ingenting hände. Ingenting positivt hände med långtidsarbetslösheten samtidigt som fas 3 växte. Nu sjunker långtidsarbetslösheten. Det är mycket glädjande. Men det är från en hög nivå – inte i internationell jämförelse men i svensk jämförelse. Det kommer att behövas fler insatser för att säkerställa att alla människors arbetskapacitet verkligen tas till vara på arbetsmarknaden. Då kommer det att krävas flera olika insatser.

Herr talman! Jag har i mitt svar redogjort för den mångfald av insatser som regeringen har beslutat om.

Anf. 47 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M):

Herr talman! Det sker en smutskastning som gäller hur elak alliansregeringen alltid har varit, hur vi har kastat människor hit och dit och hur vi inte har gjort någonting rätt. Låt mig påminna än en gång om att under den tid vi styrde rådde den djupaste ekonomiska kris. Likväl kom det till 350 000 nya jobb under denna tid. Det är ett exceptionellt resultat. Vi blev ett tag korade till de bästa i världen. Så illa kan det alltså inte ha varit, men smutskastningen är alltid likadan.

Jag är övertygad om att Ylva Johansson och regeringen har ett gott syfte: att göra något gott för de här människorna. Jag har inte tänkt raljera över det, men jag tror att man underskattar den enorma utmaning det handlar om. Det finns ingen quickfix, framför allt inte när regeringen inte har några nya idéer. Det är gammal retorik från 70-talet: arbetsträning, arbetsmarknadsutbildningar, praktik och annat.

Extratjänsterna, som var en sådan stor grej inför valet, har inte blivit någon succé ännu. Om ett halvår har halva tiden av mandatperioden gått. Vi får se vad resultatet är då, men det är ganska svagt. Att det går bra för Sverige nu och att långtidsarbetslöshet och annan arbetslöshet sjunker har ingenting med regeringen att göra, utan det är ren tur. Er budget och er politik har gällt i några månader. Med den minsta lilla konjunkturedgång skulle det spricka.

Klyftan mellan dem som har jobb och dem som kommer allt längre från jobb växer tyvärr. I och med de nyanlända till Sverige de senaste två åren kommer vi framåt 2017–2018 att stå inför en stor utmaning när de ska ut på arbetsmarknaden.

Ylva Johansson skriver i sitt svar om alla de reformer – eller förhoppningar ska man väl kalla dem – som man tror på. Men det är som vanligt med den här regeringen: mycket ord och lite resultat. Det är ett högt tonläge och väldigt lite ödmjukhet.

Man ska satsa 60 miljoner på tre år på sociala företag. Det är nästan löjligt. De sociala företagen har tagit hand om många människor och fått god ersättning för det. De har fått upp människor på banan. Det är inte för

Prot. 2015/16:84
22 mars

Svar på
interpellationer

inte som 23 000 kom i jobb eller utbildning från fas 3 förra året. Men många av dessa företag har redan börjat lägga ned, för de vet att de inte kommer att klara sig. Många av dem kommer inte heller att få några pengar. 20 miljoner om året är ingenting i dessa sammanhang. Kalla inte det för en satsning!

Man förlitar sig på kommunsektorn. Kommunerna i Sverige ska visst klara allting, och nu ska de även se till att få människor i jobb. De ska fixa extratjänster, och de ska fixa boende till nyanlända. Det är en otrolig utmaning. Förringa inte den! Jag tycker att det är lite pinsamt.

Regeringen har dessutom valt bort kontrollen av Arbetsförmedlingen. Man ger mer pengar trots att arbetslösheten sjunker, men man säger: Ni behöver inte tala om vad ni gör med pengarna. Ni behöver inte skicka några rapporter till oss.

Individuella bedömningar har gällt hela tiden. Vi har tagit hänsyn till varje enskild person. Vi såg dem som Göran Persson gömde och glömde. Det var därför jobbreformen kom till. Vi kan stå här om något år igen och diskutera resultatet. Men ni kan inte svartmåla bara det som den ena regeringen har gjort och hylla det som den nya regeringen gör, som vi ännu inte har sett ett enda resultat av!

Anf. 48 FREDRIK SCHULTE (M):

Herr talman! Sverige hade länge under slutet av 90-talet och början av 2000-talet en god ekonomisk utveckling. Vi hade hög tillväxt och sjunkande arbetslöshet. Men vi hade en situation där allt fler människor gömdes undan i statistiken. De förtidspensionerades bort, och de fastnade i försörjningsstöd. Det var en medveten politik från den dåvarande socialdemokratiska regeringen under Göran Perssons ledning, där också Ylva Johansson satt med. Det handlade om att Göran Persson och Socialdemokraterna skulle kunna gå ut och säga till svenska folket: Titta vilken låg arbetslöshet vi har fått! Den är nästan nere på 4 procent.

Det berodde på att man hade sopat människor under mattan och att man trixade med siffror och statistik för att få det att se bra ut. Sanningen var att det gick bra för Sverige men långt ifrån för alla svenskar. Det var många människor som inte fick plats i ekonomin, hade svårt att hänga med i tempot och hade svårt att hitta jobb som matchade deras kompetensnivå. Det finns mycket som tyder på att vi är på väg tillbaka till samma utveckling.

Det Alliansen i stället gjorde var att försöka tydliggöra problemen. Vi försökte få de här människorna som hade sopats under mattan av Göran Perssons regering och Ylva Johansson att komma ut på arbetsmarknaden och börja söka jobb. För många var det svårt att komma tillbaka. De hade varit förtidspensionerade under tio år och skulle sedan komma tillbaka till en arbetsmarknad som var alltmer intensiv och ställde allt högre krav på människor. För många av de här människorna innebar det att de behövde mycket stöd och hjälp i form av särskild arbetsträning. Det var mot den bakgrunden som alliansregeringen inrättade den så kallade fas 3.

Det här var någonting som Ylva Johansson av alla människor var absolut mest kritisk mot. Tonläget under valrörelsen för bara några år sedan var mycket högt. Resultatet av ett och ett halvt års styre med Ylva Johansson som arbetsmarknadsminister är att antalet personer i fas 3 har ökat från 35 000 till 39 000.

Om jag hade varit socialdemokrat som stödde Ylva Johansson i kritiken mot Alliansen skulle jag skriva interpellationer och vara mycket kritisk. Jag skulle fråga: Vad har Ylva Johansson gjort under det ett och ett halvt år som hon har varit arbetsmarknadsminister?

Vi har alltså sett en ökning av antalet personer i den kritiserade fas 3. Den åtgärd som Ylva Johansson har vidtagit för att försöka minska det är det som Katarina Brännström var inne på, alltså att man försöker slussa över människor till så kallade extratjänster. Under ett och ett halvt år har det inrättats 114 extratjänster, och sedan är det en massa människor, ungefär 1 400, som har lämnat fas 3 och som man inte har kunnat erbjuda någonting.

Då är vi tillbaka vid samma linje som vi hade tidigare. Man ska bara gömma undan människor. Man ska bara glömma bort dem. Man ska bara sopa dem under mattan.

Nu har vi fått ett antal besked från den här regeringen. Man har tagit bort den borte tidsgränsen i sjukförsäkringen. Håromdagen gick man ut och sa att man skulle börja förtidspensionera ungdomar redan från 19 års ålder, och nu börjar man gömma undan människor i den så kallade fas 3.

Vi är tillbaka vid samma linje som förut – man ska gömma undan och glömma människor.

Anf. 49 PATRIK BJÖRCK (S):

Herr talman! Det är lite underligt att lyssna på Moderaterna i den här debatten. Man påstår att antalet personer i fas 3 skulle ha vuxit från 35 000 till 39 000. Det stora problemet är väl hur fas 3 växte under den gamla regeringen, från 0 till 35 000. Det var där problemet uppstod.

Nu har vi en regering som tänker ta itu med det här och med en aktiv och verkningsfull arbetsmarknadspolitik se till att sätta människor i studier och arbete eller studier som leder till arbete. Det är alltså en politik som enligt ministern satsar på människor i stället för att, som alliansregeringen gjorde, parkera människor i en meningslös åtgärd som fas 3.

Om man ska förstå den här diskussionen, herr talman, måste man fundera över vad fas 3 en gång i tiden skapades för att göra. Alliansens arbetsmarknadspolitik, alltså den politik som såväl Katarina Brännström som Fredrik Schulte står och stod bakom, hade ett antal ben. Ett av benen var att man försämrade arbetslöshetsförsäkringen för att göra arbetslösa inte bara arbetslösa utan även fattiga. Ett annat ben var att man använde arbetsmarknadspolitiken som en åtgärd inte för de arbetslösa utan mot dem. Det är därför som det kan uppfattas som smutskastning när man pratar om moderat arbetsmarknadspolitik även i neutrala termer, herr talman, för det var en smutsig politik. Man använde arbetsmarknadspolitiken mot de arbetslösa.

Hela idén med fas 3 var att konstruera den på ett sådant sätt att folk skulle akta sig för att bli arbetslösa. Man skulle skrämman folk från att bli arbetslösa, för blev man arbetslös fick man ersättningen i försäkringen sänkt så att man fick svårt att försörja sig. Det var också en politik som var tydlig med att man inte skulle få några åtgärder. I stället skulle man parkeras i en åtgärd på ungefär samma sätt som människor som inte betedde sig som samhället önskade placerades i gamla tiders skampålar på kyrkbacken, sig själva till straff och androm till varnagel.

Den där politiken låter smutsig, och pratar man om den kan det verka som smutskastning. Men det beror på hur politiken var utformad. Det är därför vi socialdemokrater för en diametralt motsatt politik nu.

Det är viktigt att komma ihåg att fas 3 tillfördes och växte till under den förra regeringen. Man säger att Alliansen försökte synliggöra någonting, men det var egentligen inte någonting annat än vad som skulle hända med den som blev arbetslös som man försökte synliggöra med fas 3.

Sverige har tre gånger i modern tid drabbats av borgerliga regeringar. Alla tre gångerna har det inneburit att man har efterlämnat budgetunderskott och hög arbetslöshet. Det är fakta; så ser det ut. Alla tre gångerna har socialdemokratiska regeringar fått städa upp och rätta till. Vår nuvarande arbetsmarknadsminister har gjort det förut. Vår nuvarande arbetsmarknadsminister gör det nu. Med den erfarenheten kan vi göra det bättre och effektivare än tidigare, och det är klart att vi kommer att lyckas med det här.

Anf. 50 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S):

Herr talman! Man häpnar över de saker som kan sägas från den här talarstolen och som inte är sanna.

Ingen göms undan. Tvärtom ökar sysselsättningsgraden. Andelen av befolkningen som arbetar ökar. Den ökade med 0,5 procentenheter i februari, och den siffran är mycket hög. Vi har den högsta sysselsättningsgraden, med undantag för Island, i hela västvärlden. Och den *ökar*. Det är alltså fler, en större andel av befolkningen, som arbetar. Sysselsättningsgraden är det mest robusta måttet på arbetsmarknadspolitikens och jobbpolitikens framgång. Den ökar.

Fredrik Schulte påstår att arbetsträning var avsikten med fas 3. Sanningen, Fredrik Schulte, är att det var förbjudet med arbetsträning för personer som var hänvisade till fas 3. Det ändrar vi på nu. Vi tillåter arbetsträning. Vi kommer att uppmuntra till arbetsträning. Jag tror att det är en bra insats för många som står långt från arbetsmarknaden. Ni förbjöd insatsen arbetsträning för personer i fas 3. Man skulle bara vara i förvaring, och man skulle inte tränas eller utbildas.

Katarina Brännström påstår att vi inte har någon kontroll över vad pengarna går till hos Arbetsförmedlingen. Det är precis tvärtom. Till skillnad från den gamla regeringen, som styrde vad pengarna skulle användas till genom mycket detaljerade regler, har vi vänt på saken. Vi följer upp resultatet av vad pengarna används till. Det är väl resultatet – att det faktiskt leder till en bättre fungerande arbetsmarknad, att lediga jobb kan tillsättas och att arbetslösa kommer i arbete – som är det viktiga. Det anser i alla fall jag.

Jag är mindre intresserad av detaljerade regler och mer intresserad av robusta resultat. Det är så vi följer upp Arbetsförmedlingens arbete, och det är en mycket tydlig uppföljning.

Katarina Brännström påstod att det fanns individuella bedömningar under den gamla regeringen. Det är inte sant, tvärtom. Utomstående granskare har visat att det var precis det som var problemet. Man hade inte utrymme att göra individuella bedömningar under den gamla politiken eftersom man skulle följa detaljerade regler i stället för att göra individuella bedömningar baserade på den professionella kompetens som Arbetsförmedlingen har. Jag tror att det skulle underlätta debatten om man höll sig lite närmare sanningen.

Katarina Brännström säger att det är tur att det går bra för Sverige, att skälet är ren tur. Det är kanske kärnan i moderat politik. När det går dåligt för Sverige och vi har en moderatledd regering är det otur. När det går bra för Sverige och vi har en socialdemokratisk regering har vi tur. Det är möjligt.

Jag ska gärna erkänna att ekonomisk tillväxt är komplex. Det finns inte något enkelt samband. Man kan inte säga att om vi skruvar där är vi säkra på att det blir ekonomisk tillväxt. Så enkelt är det inte. Det är komplext, och det är också långa cykler. Allting kan inte hänföras till vad den nuvarande regeringen gör. Det beror också på omvärldsfaktorer och tidigare regeringar.

Att hävda att den viktiga frågan om ekonomisk tillväxt – som är en av grundpelarna i en regerings ansvar, att skapa förutsättningar för ekonomisk tillväxt – inte har med politik att göra utan att det bara är ren tur är att abdikera som politiker.

Katarina Brännström frågade också: Fanns det inte saker som den gamla regeringen gjorde rätt? Jo, herr talman, det fanns det, men fas 3 hör inte dit.

Anf. 51 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M):

Herr talman! Det är fascinerande med det höga tonläget som alltid råder när arbetsmarknadsministern uttalar sig. Jag tycker att det krävs lite mer ödmjukhet inför den enorma utmaning som vi står inför.

Det här handlar om svaga människor som av olika skäl har stått utanför den reguljära arbetsmarknaden väldigt länge. Men det är verkligen inte någon lätt uppgift att med en quickfix se till att dessa människor kommer i arbete där arbetsgivaren vill anställa dem eller att de klarar av en utbildning. Jag pratar om det och om alla reformer som räknas upp och som regeringen genomför i stället.

Vi kan prata om misslyckanden tillbaka i tiden. Det gäller också Perssonregeringen och Reinfeldtregeringen. Det är inte det som det handlar om nu. Frågan är vad som ska hända när man avvecklar fas 3. Det är drygt 37 000 människor som ska komma i en annan form av sysselsättning. De som jag har hört talas om har skickats hem till köksbordet. De är i 60-årsåldern och de anses inte längre intressanta för arbetsmarknaden.

Vad händer med alla andra? Vi talar om 1 700 personer per månad fram till och med den 31 januari 2018. Vad ska alla dessa människor göra, och hur lyckat kommer det att bli?

Det går inte att säga att det bara handlar om matchningsproblem och att varje individ ska söka sig ett jobb. Det är en jättetuff uppgift för dessa människor. Arbetsförmedlingen har lämnat väldigt lite information och stöd till dem som jag har haft kontakt med. Det är ju där det brister. Jag vill veta vad arbetsmarknadsministern gör för att klara av avvecklingen av fas 3. Jag vill inte höra något skäll på alliansregeringen; det löser inga problem.

Tack för debatten! Men vi kommer att fortsätta den, för jag bryr mig om dessa människor och vad de ska göra i framtiden. Jag tänker inte höja min röst som Ylva Johansson gör.

Anf. 52 FREDRIK SCHULTE (M):

Herr talman! Det är positivt att Ylva Johansson nu säger att det är sysselsättningen som gäller och att den är det mest robusta måttet. Jag tycker också att det är positivt att vi har en ökande sysselsättning i Sverige. Det hade vi också under alliansregeringens tid trots att världsekonomin var inne i den värsta lågkonjunkturen sedan andra världskriget.

Att vi nu har en så positiv utveckling är ett styrkebesked för nio år av alliansbudgetar. Jag säger nio år därför att under det första året av den här regeringens styre gick ju inte regeringens budget igenom. Det är först nu efter några månader som Ylva Johanssons politik på allvar har börjat att gälla. Konjunkturinstitutet, Finanspolitiska rådet och samtliga oberoende ekonomiska bedömare är överens om att den politiken leder till färre jobb.

Under de senaste 30 åren har det skapats ungefär en halv miljon nya jobb. Av dessa var det 350 000 som skapades av Alliansen under den värsta globala ekonomiska lågkonjunkturen, och det säger någonting. Det säger att den politik som Socialdemokraterna ständigt bedriver – med höjda bidrag och höjda skatter för att inte uppmuntra arbete och företagande – slår mot ekonomin.

Herr talman! Dessutom slösar den här regeringen i goda tider, i tider då man borde spara så att man undviker en framtida baksällna att ta tag i för kommande regeringar.

Patrik Björck sa att den här regeringen försöker att ta itu med fas 3. Ja, det går ju riktigt bra. Det är 4 000 fler i fas 3. Av dem var det 114 personer som fick något annat att göra. Det är tusentals människor som skickas hem till ingenting.

Avslutningsvis tycker att jag att Ylva Johansson borde vara lite mer ödmjuk. Under sin tid som utbildningsminister saboterade hon svensk skola. Nu håller hon på att göra samma sak med den svenska arbetsmarknaden.

Anf. 53 PATRIK BJÖRCK (S):

Herr talman! Den här interpellationen har rubriken *Regeringens hantering av fas 3*. Om diskussionen ska handla om det måste man först fundera över: Vad är fas 3 och varför infördes den? Den infördes som ett led i den moderata arbetsmarknadspolitiken. Moderaterna har synen att om man bara behandlar de arbetslösa tillräckligt illa vill ingen bli arbetslös. Det är grundinställningen om man så att säga tvättar detta rent från retorik.

Vi socialdemokrater har en helt annan syn på människor. Människor som drabbas av arbetslöshet och vill komma tillbaka till arbetslivet behöver naturligtvis få förutsättningar för det. Dessa förutsättningar kan naturligtvis variera beroende på var man befinner sig i ålder, utbildning, arbetslivserfarenhet och så vidare. Därför har varje människa som drabbas av arbetslöshet rätt att få det stöd som de behöver för att komma ur arbetslösheten.

Det är därför som regeringen vidtar de åtgärder som arbetsmarknadsministern nu här har gått igenom. Det är viktigt att hålla i minnet att fas 3 instiftades en gång av den moderatledda regeringen med ett mycket speciellt syfte, och det var inte att de människor som parkerades i fas 3 skulle komma tillbaka till arbetsmarknaden utan det var för att de skulle tjäna sig själva och andra till straff och varnagel. Det är en gammal klassisk, grym moderat politik. Den tar vi bort, och det är enkelt.

Anf. 54 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S):

Herr talman! Katarina Brännström frågade återigen vad regeringen tänker göra för att ersätta fas 3. Jag har svarat på det i mitt omfattande första svar. Jag hänvisar till det. Det svaret har jag gett, och jag gav det svaret också för två månader sedan här i kammaren på nästan exakt samma fråga.

Den gamla regeringen överlämnade ett stort överskott som hade omvandlats till ett stort underskott. Vi har halverat det underskottet. Man överlämnade en sysselsättningsgrad som låg på ungefär samma nivå som när man tillträdde, och man överlämnade en långtidsarbetslöshet som var väsentligt högre än när man tillträdde.

Fredrik Schulte har lite problem med att ta ställning till huruvida det är mitt fel eller den gamla regeringens fel att fas 3 har vuxit under det år som den nuvarande regeringen inte fick igenom sin budget. Jag är beredd att ta ansvar för all politik sedan jag tillträdde, trots att vi inte fick igenom vår första budget. Men man måste bestämma sig: ska man anklaga den borgerliga regeringens gamla budget som har gällt och som jag alltså inte är ansvarig för eftersom vårt förslag om att lägga ned fas 3 röstades ned här i kammaren i december 2014, eller är jag ansvarig från första början och rimligen också ansvarig för helheten i politiken.

Jag är beredd att ta ansvar för arbetsmarknadspolitiken från den dag jag tillträdde; så är det. Jag tror att Katarina Brännström har ett genuint engagemang för de människor som hon beskriver som svaga och som har stått utanför arbetsmarknaden länge. Om man nu har ett sådant genuint engagemang, varför avvisas regeringens omfattande satsningar på arbetsutbildning, utbildning, nya vägar till arbete och arbetsintegrerande sociala företag? Varför håller man fast vid det fas 3 som bevisligen inte har fungerat?

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 10 Svar på interpellation 2015/16:479 om insatser för ökad sysselsättning bland utrikes födda kvinnor

Anf. 55 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S):

Herr talman! Erik Andersson har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att underlätta för fler utrikes födda kvinnor att komma i jobb.

Att varaktigt minska arbetslösheten och att öka sysselsättningen är en av regeringens viktigaste uppgifter. För att nå målsättningen görs investeringar i jobben genom regeringens jobbagenda som består av tre delar: investeringar i bostäder, klimatomställning och infrastruktur; en aktiv närings- och innovationspolitik för fler och växande företag; investeringar i kompetens och matchning.

Regeringen anser att arbetsmarknadspolitiken i högre grad måste bidra till jämställdhet och motverka en könsuppdelad arbetsmarknad, bland annat genom att kvinnors sysselsättning och arbetskraftsdeltagande ökar. Arbetsförmedlingen har därför fått i uppdrag att ta fram en plan för hur myndigheten avser att utveckla arbetet med jämställdhetsintegrering i syfte att verksamheten ska bidra till att nå de jämställdhetspolitiska målen. Myndigheten ska slutredovisa sitt uppdrag 2018. Dessutom förtydligades Arbetsförmedlingens uppgifter som rör jämställdhet 2015. Myndigheten ska

utforma sin verksamhet så att den främjar jämställdhet och motverkar könsuppdelning på arbetsmarknaden.

Som Erik Andersson skriver är det en stor utmaning att få in fler utrikes födda kvinnor på arbetsmarknaden. Jag vill betona att trots att det fortfarande är stora skillnader mellan inrikes och utrikes födda kvinnors sysselsättningsgrad kan man konstatera en positiv utveckling för utrikes födda kvinnor i åldern 20–64 år, då deras sysselsättningsgrad har ökat med 4 procentenheter mellan januari 2014 och januari 2016 samtidigt som sysselsättningsgraden för inrikes födda kvinnor ökat med 1,5 procentenheter.

Det är angeläget att både kvinnor och män får del av effektiva insatser för etablering på arbetsmarknaden. Arbetsförmedlingen påbörjade under 2014 ett arbete med att utveckla arbetssättet inom etableringsuppdraget, och det nya arbetssättet har visat sig leda till större jobbfokus i nyanlända kvinnors etableringsplaner. Regeringen bedömer att utvecklingsarbetet bör kunna bidra till ökad likvärdighet och ändamålsenlighet i de insatser som både kvinnor och män deltar i.

För att korta tiden från nyanländas ankomst till arbete reformeras arbetet för nyanländas etablering. I budgetpropositionen, som riksdagen ställt sig bakom, föreslog regeringen ett antal investeringar som ska leda till en snabbare etablering på arbetsmarknaden, däribland förstärkta arbetsmarknadsinriktade insatser, validering och en rejäl höjning av ersättningen till kommunerna för mottagande av nyanlända. Regeringen har även gjort satsningar på Kunskapslyftet som innebär både en kraftig utökning av antalet utbildningsplatser och åtgärder som syftar till högre kvalitet inom utbildning för vuxna. Regeringen är inställd på att det kommer att krävas ytterligare insatser för att skapa snabbare etablering på arbetsmarknaden.

Regeringens samtal med arbetsmarknadens parter, Arbetsförmedlingen och andra berörda myndigheter för att skapa så kallade snabbspår in på arbetsmarknaden för nyanlända inom etableringsuppdraget har lett till att flera snabbspår redan har presenterats. I februari påbörjades snabbspår för kockar, slaktare/styckare, hälso- och sjukvårdsyrken samt lärare och förskollärare. Regeringen ser positivt på att dessa insatser kommer att komma både kvinnor och män till del.

Som Erik Andersson vet har regeringen och Moderaterna, Centerpartiet, Liberalerna och Kristdemokraterna enats kring nödvändiga insatser – dels för att säkra förmågan i det svenska mottagandet av asylsökande, dels för att stärka etableringen av nyanlända. Av överenskommelsen framgår att möjligheten att införa en utbildningsplikt för personer som kommer till Sverige senare i livet och som inte har uppnått grundskolekompetens ska ses över.

Anf. 56 ERIK ANDERSSON (M):

Herr talman! Tack för svaret, arbetsmarknadsministern! Det var väldigt många ord. Men jag ser framför mig en debatt där vi kan hålla oss till fakta. Det får gärna vara passion och ideologi men ingen pajkastning, för det blir så tröttsamt att lyssna på.

Den här interpellationen skrev jag för att det finns ett problem i samhället, ett problem som måste lösas. Alla vi här inne, hoppas jag, arbetar för att alla lika värde och jämlikhet mellan könen. Som jag ser det är det ett misslyckande att sysselsättningsgapet mellan utrikes födda kvinnor och inrikes födda kvinnor uppgår till 20 procentenheter. Jag kan inte tänka mig

att merparten av dessa personer inte vill arbeta, utan det handlar om ett misslyckande. De har inte kunnat få in en fot på arbetsmarknaden och inte kunnat få in en fot i det svenska samhället.

Som det ser ut i dag har de utrikes födda kvinnor som kommer till Sverige visserligen en lägre utbildning än männen, men år 2015 arbetade endast 63 procent av alla utrikes födda kvinnor i åldern 20–64 år. Bland inrikes födda i samma ålder jobbade 83 procent av kvinnorna. Som jag sa tidigare är det 20 procentenheters skillnad.

Man kan jämföra med utrikes födda män. Motsvarande siffror för män är 72 procent mot 85 procent. Gapet är betydligt större för kvinnorna. Det är ett problem som vi inte kan blunda för.

I ovanstående siffror ingår alla utrikes födda arbetskraftsinvandrare som kommer exempelvis från EU. De som är nyanlända i dag kommer att få betydligt sämre förutsättningar om vi inte gör någonting åt detta. Det måste göras nu och inte sedan.

Moderaterna har flera långsiktiga förslag på hur vi kan bryta denna trend. En moderatledd regering kommer alltid att arbeta för att arbete lönar sig och inte bidrag. Därför har vi exempelvis föreslagit första-jobbet-avdraget.

Det behövs en tidig kompetenskartläggning av människor som kommer hit. Redan första dagen ska frågan komma: Vad kan du göra i ett land där alla gör rätt för sig? Det bygger på att alla gör rätt för sig, för allas gemensamma bästa.

Vi vill förstärka aktivitetskraven inom försörjningsstödet. Vi föreslår en utbildningsplikt för människor som kommer hit från andra länder och som saknar grundskolekompetens. Fler måste lära sig svenska i skolan. Vägen in i det svenska samhället börjar i skolan.

Tyvärr har jag noterat att regeringens politik försämrar för jobben. Vi har ett tydligt exempel: halveringen av RUT-avdraget. Det slår hårt mot grupper som redan i dag står långt från arbetsmarknaden. Det är slöseri att dessa personer inte får in en fot på arbetsmarknaden. Arbetsförmedlingen bör få ett tydligare uppdrag för att vända denna negativa trend.

I svaret hänvisar arbetsmarknadsministern till regeringens målsättning, som ska nås genom investeringar i bostäder och sådant. Det är en annan debatt, men jag kan säga, herr talman, att jag inte har sett en enda bostad byggas med anledning av denna regering. Det sägs också att Arbetsförmedlingen därför har fått i uppdrag att ta fram en plan för hur myndigheten ska utveckla arbetet med jämställdhetsintegrering i syfte att verksamheten ska bidra till att nå de jämställdhetspolitiska målen. Det här ska slutredovisas 2018. Jag vill gärna ha ett förtydligande av den meningen, herr talman.

Anf. 57 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S):

Herr talman! Erik Andersson inledde med att säga att han hoppades på en debatt utan pajkastning. Sedan påstår han att regeringen försämrar för jobben. Det är inte sant. Vi har en exceptionellt hög ekonomisk tillväxt, och vi har en mycket hög tillväxt av nya jobb. Sysselsättningsgraden ökar. Arbetslösheten minskar. Särskilt ökar sysselsättningsgraden för utrikes födda kvinnor. Det är för den gruppen den ökar allra starkast. Det är mycket glädjande eftersom det är från en låg nivå.

Prot. 2015/16:84
22 mars

Svar på
interpellationer

Det här betyder inte att det inte finns utmaningar. Det finns betydande utmaningar på svensk arbetsmarknad. Det gäller definitivt utrikes födda kvinnor, särskilt nyanlända kvinnor. I den gruppen finns en ganska stor andel som har dålig eller ingen skolbakgrund och som inte har någon yrkeserfarenhet eller som har en väldigt begränsad yrkeserfarenhet. Det gör att steget in på den svenska arbetsmarknaden blir väldigt stort.

Det behövs definitivt fler insatser. Även om regeringen har gjort saker kommer vi att behöva göra ännu mer. Men det är inte korrekt att det försämras för jobben just nu. Tvärtom går det bra för jobben. Men mer behöver göras för att det också i tillräcklig omfattning ska komma de många nyanlända vi nu har att ta ansvar för till del.

Herr talman! Antalet utrikes födda kvinnor som jobbar är ungefär lika som antalet utrikes födda män som jobbar. Det är alltså ungefär lika många utrikes födda kvinnor som utrikes födda män som arbetar på svensk arbetsmarknad. Men sysselsättningsgraden är lägre bland kvinnor. Det förklaras av att vi har fler utrikes födda kvinnor än utrikes födda män i den arbetsföra befolkningen. Det är ingen ursäkt för en låg sysselsättningsgrad. Den behöver öka. Den ökar nu också stadigt. Men mer behöver göras.

En viktig fråga som Erik Andersson lyfter upp handlar om tidig kompetenskartläggning. Jag delar helt den bedömningen. Den här regeringen har insett det och också anslagit resurser i den budget som nu gäller för just tidig kompetenskartläggning. Vi har också anslagit resurser för svenska från dag ett, redan under asyltiden. Det är helt nödvändigt att man går igång med de insatserna så snart som möjligt. Särskilt viktigt blir det nu när det är många i asylsystemet och handläggningstiderna riskerar att dra ut på tiden.

Herr talman! Väsentligt mer behöver göras. Viktiga insatser som nu görs är förändringar av etableringsuppdraget. Det handlar också om större möjligheter till utbildning, kombinationer av arbete och utbildning och om att överväga en utbildningsplikt för de personer som kommer till Sverige med en mycket låg utbildningsbakgrund.

Anf. 58 ERIK ANDERSSON (M):

Herr talman! Om vi exempelvis tar RUT-reformen och den halvering som skedde är det klart att det har drabbat jobben. Hade man inte gjort den försämring som regeringen har gjort hade vi kanske haft 16 000 fler jobb bara inom RUT-sektorn. I synnerhet i dag när man har valt att utvidga RUT-tjänster till flytt, it och trädgårdstjänster och man därigenom kan få fler händer in i arbete är det väldigt dumt att halvera bidragen.

Jag tycker att regeringen tog ett väldigt olyckligt beslut, och det tror jag att många bland svenska folket också tycker. Sedan handlar det ju inte bara om arbetstillfällen utan även om framtiden. Företagen måste veta hur de långsiktiga spelreglerna ser ut, annars satsar de inte och anställer.

Hos Arbetsförmedlingen stod männen för 65 procent av alla beslut gällande arbetsmarknadsutbildning och 60 procent av besluten om lönebidrag, detta trots att de utgjorde hälften av alla inskrivna hos myndigheten. Det är en oacceptabel skillnad mellan insatserna för män respektive kvinnor.

För att uppnå en jämställd arbetsmarknad behöver kvinnor ges möjligheter och rustas för jobb på samma villkor som män. Många utrikes födda

kvinnor som har befunnit sig i Sverige under lång tid står utanför arbetskraften i dag. De har ingen kontakt med Arbetsförmedlingen över huvud taget, och där har det visat sig att uppsökande verksamhet ger resultat. Därför tycker jag att Arbetsförmedlingen och kommunerna behöver samarbeta så att dessa grupper bättre kan nås. Jag kan inte tänka mig att de bara inte vill arbeta, utan de vill bidra till samhället i stort.

Jag tror också att Arbetsförmedlingen och för den delen kommunerna ska bidra och vara en länk för de nyanlända grupperna som står långt från arbetsmarknaden. Vi ska sätta in resurserna där de bäst behövs – det är en bra politik, herr talman.

Anf. 59 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S):

Herr talman! Regeringen föreslår att RUT-sektorn utvidgas. Erik Andersson säger att bidragen halveras. Det är inte sant. Budgeten kommer att utökas för RUT-subventionerna. Det som halveras är taket, och det har en väldigt marginell inverkan på RUT-tjänsterna. Det är inte så att bidraget halveras. De budgetmässiga konsekvenserna kommer att bli att större skattesubventioner går till sektorn i och med att sektorn utvidgas. Det är inte så att någon individ får sitt bidrag halverat.

Herr talman! Det är viktigt att se att Moderaterna lite grann ropar ”vargen kommer”. Man sa att om den dyra subventionen på arbetsgivaravgiften för ungdomar tas bort, då kommer ungdomsarbetslösheten att öka. Så lät det i valrörelsen. Så lät det i början av den här mandatperioden.

Så gjorde vi det. Vi tog bort den dyra subventionen. Vad hände? Ungdomsarbetslösheten sjunker kraftigt. Det beror självklart inte på att vi tog bort den subventionen, men det som Moderaterna sa skulle hända hände inte. I stället blev det ett motsatt utfall.

Sedan sa Moderaterna att om man återställer ersättningen i arbetslöshetsförsäkringen till en anständig nivå så kommer arbetslösheten att öka.

Så gjorde vi det. Vad hände? Arbetslösheten sjunker. Det beror självklart inte på att det är en högre ersättningsnivå i a-kassan, men inte heller det som Moderaterna sa skulle hända hände.

Nu frågar Erik Andersson lite alarmistiskt vem som ska vilja anställa, underförstått i ett land där Socialdemokraterna och Miljöpartiet styr. Sanningen är ju att vi aldrig någonsin har haft så många som har velat anställa som vi har just nu. Jag säger inte att det enbart är regeringens förtjänst, men faktiskt är det vad som sker: Vi har aldrig någonsin haft så många lediga jobb som vi just nu har i Sverige.

Mot den bakgrunden kan man väl ta det med en nypa salt när Moderaterna säger att resultatet av regeringens politik kommer att bli ökad arbetslöshet. Hittills har det inte stämt någon av de gånger ni har utmålat det så.

Herr talman! Jag ska ta fasta på det som Erik Andersson avslutar med, för jag delar nämligen uppfattningen att det behövs ett närmare samarbete mellan kommunerna och Arbetsförmedlingen. Jag tycker att det är ett konstruktivt förslag, och jag tror att det vore bra om man kan arbeta gemensamt med uppsökande verksamhet. Jag tror att det är bra om man kan nå inte minst de personer som står allra längst ifrån och kanske inte ens är inskrivna på Arbetsförmedlingen. En hel del av dem är kvinnor, och de står mycket långt från arbetsmarknaden.

Jag väljer att ta fasta på det som jag tycker är ett konstruktivt förslag, och jag hoppas att vi ska kunna utveckla det och få stöd för det.

Anf. 60 ERIK ANDERSSON (M):

Herr talman! Jag kan ju konstatera att RUT-avdraget har halverats, alltså det avdrag som människor får göra om de ska anlita en RUT-tjänst. Det har halverats, och i synnerhet nu, när man utvidgar bidraget, är det väldigt konstigt att man väljer att halvera det. Vad jag säger är: Återställ det, så får vi fler arbetstillfällen! Då kan också fler människor som står långt ifrån arbetsmarknaden komma in på ett enklare jobb.

När jag har varit på besök hos företag inom RUT-sektorn har det visat sig att människor som har börjat där jobbar några år, lär sig språket och kommer in i det svenska samhället, och sedan går de vidare till något annat. Det är en ypperlig metod för människor att komma in i det svenska samhället, och det sker oftast i skolan eller genom arbete.

Arbetsmarknadsministern säger att vi är alarmister, men jag kan säga att tillväxten i branschen har dämpats betydligt. Det ser man om man tittar på tjänstesektorn när det gäller RUT. Förut var det en tillväxt på nästan 20 procent per år, och nu hamnar den kanske på 1 procent, så det är klart att det som arbetsmarknadsministern och regeringen beslutar påverkar våra liv liksom det påverkar företagen.

Jag kan också nämna för arbetsmarknadsministern så att hon känner till det att vi har väldigt höga skatter för personer med låga inkomster. En ensamstående i Sverige har en tre gånger så stor skattekil som en ensamstående i Danmark. Det är klart att det påverkar hur människor väljer att leva.

Vi tror på arbete, och vi tror på att människor vill bidra till det svenska samhället. Vi tror inte att människor vill gå på bidrag.

Anf. 61 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S):

Herr talman! Jag är helt säker på att det har varit ett väldigt viktigt steg in i det svenska samhället till egen försörjning och också till språkutveckling för de personer som har fått sitt första jobb genom ett RUT-jobb. Regeringen föreslår ju också en utvidgning av RUT-tjänsterna.

Men jag vill också säga, herr talman, att också de som får ett jobb i någon annan sektor möter samma positiva effekt. Det är arbete i sig som är viktigt – att komma in i ett sammanhang, att vara behövd, att tjäna egna pengar och försörja sig själv. Det är det absolut enskilt viktigaste steget för att etablera sig och börja bidra i det svenska samhället.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 11 Svar på interpellation 2015/16:359 om äldreomsorg

Anf. 62 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Karin Rågsjö har frågat mig vilka åtgärder jag anser att det behövs för att säkerställa äldres behov av äldreboenden, hur jag tänker säkerställa att kommunernas bedömning av socialtjänstlagen blir mer likställd över landet samt vilka åtgärder jag vill vidta för att minska effekter på jämställdheten, till följd av anhörigas insatser vid brist på boenden.

Jag har nyligen svarat på liknande interpellationer som också gällt tillgången på plats för äldre i särskilt boende, och jag kommer därför att till viss del upprepa det som jag svarade då.

Äldrepolitiken ska skapa förutsättningar för jämlikhet, delaktighet och trygghet och stimulera att äldre kvinnor och män kan leva ett aktivt och gott liv efter arbetslivets slut. För att kunna göra det är tillgången till ändamålsenliga bostäder för äldre en viktig fråga. I syfte att öka antalet bostäder för äldre har regeringen i budgetpropositionen för 2016, med stöd av Vänsterpartiet, aviserat att det ska införas ett nytt investeringsstöd. Stödet ska stimulera ombyggnation och nybyggnation av särskilt boende samt hyresbostäder på den ordinarie bostadsmarknaden som riktar sig till personer över 65 år. Stödet ska också lämnas för att främja kvarboende för äldre personer genom mindre anpassningar av gemensamma utrymmen i det befintliga bostadsbeståndet.

Investeringsstödet uppgår till 150 miljoner kronor 2016. Stödet beräknas därefter successivt byggas ut till 300 miljoner kronor 2017 för att sedan permanentas på 400 miljoner kronor från och med 2018. Förslaget om ett nytt investeringsstöd bereds för närvarande på Socialdepartementet.

Regeringen har dessutom gett en särskild utredare i uppdrag att ta fram förslag till en nationell kvalitetsplan för äldreomsorgen. Utredaren ska bland annat analysera om det finns behov av en ny boendeform där äldre personer som inte behöver omfattande vård och omsorg dygnet runt ändå kan få tillgång till trygghet och social gemenskap. Utredaren ska i detta sammanhang överväga om kommunerna bör ges ökade möjligheter att lämna stöd till äldre personer som inte bedöms behöva särskilt boende med dygnetruntomsorg eller om boendebegreppet i socialtjänstlagen bör utvecklas.

Utredaren ska vidare rapportera inom delområdet högre kvalitet och effektivitet. Såväl de äldre som deras anhöriga ska känna sig trygga med att omsorgen är god. De äldre ska så långt som möjligt själva välja när och hur stöd och service ges. Utredaren ska redovisa sina förslag senast den 31 mars 2017.

Karin Rågsjö frågar hur jag vill minska effekter på jämställdheten, eller ojämställdheten, till följd av anhörigas insatser vid brist på boenden. Regeringen beräknar att avsätta 2 miljarder kronor per år 2016–2018 för att öka bemanningen i äldreomsorgen – även detta i samarbete med Vänsterpartiet. Rätt bemanning är en viktig faktor både för att öka tryggheten för dem som behöver insatserna och deras anhöriga och för att främja en god arbetsmiljö för dem som arbetar inom äldreomsorgen. Det är en viktig jämställdhetsfråga eftersom majoriteten bland dem som behöver äldreomsorg och bland dem som arbetar inom äldreomsorgen är kvinnor.

Äldre får ofta betydande hjälp från sina barn eller andra närstående. Det finns inga stora skillnader mellan kvinnors och mäns omsorgsgivande när det gäller tid, enligt en rapport från Socialstyrelsen 2012. Det är lika vanligt att kvinnor och män minskar sin arbetstid eller slutar arbeta på grund av omsorg om föräldrarna, enligt en färsk avhandling om anhörigomsorg från Petra Ulmanen. I avhandlingen framgår att det är vanligare att omsorgsgivandet ger negativa konsekvenser för döttrarnas välbefinnande och arbetssituation än för sönernas.

Prot. 2015/16:84
22 mars

Svar på
interpellationer

Vård och omsorg av äldre kvinnor och män utgör en central del av välfärdspolitiken och berör många människor. Därför kommer jag även i fortsättningen att hålla stort fokus på frågan.

Anf. 63 KARIN RÅGSJÖ (V):

Herr talman! Tack, Åsa Regnér, för svaret! Frågan om äldres möjligheter att få flytta hemifrån har diskuterats länge, inte bara i år utan i ett decennium. Äldres möjligheter att flytta har verkligen minimerats. Det kostar på för oroliga äldre, som nu får gilla läget när ångesten kommer krypande, och det kostar på för anhöriga. Otrygga äldre innebär också otrygga anhöriga.

Statsrådet tog i sitt svar upp det nya investeringsstödet som har förhandlats fram tillsammans med Vänsterpartiet. Det riktar sig till att främja kvarboende för personer över 75 år. Det är jättebra att vi har lyckats få fram detta stöd. Det är mer än vad den borgerliga regeringen lyckades med under sina åtta år.

Det handlar inte bara om lägenheter, utan det handlar om att biståndsbedömningen ser olika ut runt om i landet. Det blir allt svårare att få plats i vård och omsorg. Låt oss titta på perioden från 2002 till 2011. Det har försvunnit 20 000 platser. Det är en astronomisk siffra. Andelen personer över 65 år i särskilt boende har minskat från 7,5 procent till 5,2 procent. Det ansvaret ligger mycket på den förra regeringen och även på regeringen dessförinnan, men nu ska vi titta framåt.

Samtidigt ser vi att fler äldre får omfattande hemtjänstinsatser. Det kan också vara jobbigt för den äldre att ha tio personer springande i lägenheten fram och tillbaka. Så ser det ut i stora delar av landet – tyvärr.

Socialstyrelsen har tittat på dessa frågor och skrivit en rapport, *Vård och omsorg om äldre (2015)*, och där framgår att möjligheterna för äldre att bo i särskilt boende har begränsats under de senaste fem åren. Ansvaret är egentligen inte Åsa Regnérs, utan vi måste prata om framtidens äldreomsorg. Olika typer av boenden måste skapas.

Det är bra att det har tillsatts en utredning som ska titta på och analysera vilka typer av boendeformer som finns och som ska finnas i framtiden. 80-åringarna ser olika ut. En del klarar sig med lite lätta inslag av trygghet – om jag får uttrycka mig så – medan andra har stora vårdbehov.

Ett åttiotal kommuner uppger att de har brist på boenden i förhållande till antalet äldre. Det är många kommuner. Vi står inför stora problem, eller utmaningar som vi säger på politikerspråk. Jag behöver fler svar från Åsa Regnér.

Anf. 64 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Tack, Karin Rågsjö, för ditt engagemang i frågan. Det här är utan tvivel en viktig fråga nu och för framtiden.

SVT gjorde nyligen en intressant granskning. Under granskningen tog man upp frågan att den egentligen fina kvarboendepincipen ibland har blivit ett fängelse för vissa individer som hellre vill flytta någonstans men att erbjudandena inte finns. Precis som Karin Rågsjö säger har under de senaste tio åren en alldeles för stor del av platserna försvunnit snarare än att nya har skapats.

En annan intressant sak som stannade kvar hos mig – vi känner till det sedan tidigare, men det kom fram i granskningen – var att resursstarka individer eller äldre kvinnor och män med resursstarka talföra släktingar som är väl pålästa eller har statusjobb föreföll ha lättare att få rättigheter tillgodosedda för sig själva eller för den anhöriga de pratar för. Så ska det inte vara. Själva grejen med välfärdssamhället är att det ska finnas en solidarisk modell där rättigheterna ska uppfyllas och behoven tillgodoses vem man än är. Det är vad vi i stor utsträckning försöker bygga upp tillsammans med Vänsterpartiet, vilket jag är glad över.

Investeringsstödet har nyss införts, och vi måste se hur det faktiskt verkar. Jag är beredd att verkligen föra aktiva samtal eftersom det utan tvivel är fråga om kvalitet.

Jag gör själv en äldreresa genom Sverige, det vill säga jag besöker tio orter på ett systematiskt sätt. Det är orter som representerar olika utmaningar och många gånger ger fina exempel på hur man kan arbeta med äldreomsorg. Där kommer ofta frågan upp om att bedömningarna är olika i olika kommuner. Det kan också vara så inom ett län eller en region.

Utredningen om kvalitet i äldreomsorgen har till uppgift att titta på dessa frågor. Jag har själv besökt Linköping, där det finns ett exempel på att man förenklat biståndsmodellen. Det är oklart om den modellen fungerar i förhållande till socialtjänstlagen. Utredningen om kvalitet i äldreomsorgen tittar över exemplen, men regeringen avser också att se över socialtjänstlagen längre fram. Direktiven är inte klara än, men det faktum att man upplever att det finns orättvisor är alarmerande. Det håller jag verkligen med om.

Karin Rågsjös fråga handlar om hur man ska leva sitt liv och över huvud taget få bäst stöd. En stor fråga som har kommit fram när jag har rest runt och talat med personal och äldre är ensamhet. Det handlar om existentiella frågor. Kroppen kanske inte fungerar som förut, men man har fortfarande behov av vänskap, närhet, humor, roliga samtal, att ta del av nyheter och så vidare. Det har naturligtvis att göra med var man bor, om man kan komma ut och så vidare. Det är en fråga som utredningen tittar på. Det är inte helt klart hur vi politiker kan stödja, men vi kan åtminstone skapa så goda villkor som möjligt runt omkring. Det handlar om att vara människa. Vi vet också att vi lever allt längre.

Anf. 65 KARIN RÅGSJÖ (V):

Herr talman! Det är precis som statsrådet säger – i dag fordras det nästan att man som äldre har en torped vid sin sida. Då menar jag inte bokstavligt utan en anhörig som fixar livet för en. Det är ganska orättfärdigt mot de äldre som inte har det, för de hamnar definitivt i bakvattnet.

Socialtjänstlagen, som skrevs på 70-talet, är tydlig med att äldre ska få leva ett värdigt liv och ha ett välbefinnande och att kommunerna ska inrätta särskilda boendeformer för detta.

Det ser som sagt olika ut i landet och i de olika regionerna. När det exempelvis inte finns äldreboenden utan folk, kvinnor och män, som är väldigt sjuka bor hemma innebär det att de belastar sjukvården på ett helt annat sätt. Man behöver bara gå in på en akutavdelning här i Stockholm för att förstå att det finns något slags systemfel. Där ligger väldigt många äldre människor med djup ångest som kanske inte är supersjuka men be-

höver hjälp och vård på olika sätt. Det behövs någon sorts nationell omvärdering av äldres behov, tycker jag, och av andra typer av boende än att de ska tvingas bo kvar hemma.

Nu är en del saker så att säga satta i sjön, och det är vi glada för eftersom det här är en fråga som tickar på. Exempelvis skulle oro och otrygghet kunna bedömas som grund för att få flytta hemifrån. I nuläget är det i stället en demensdiagnos eller att man är väldigt sjuk som krävs för att få en plats. Det finns olika utredningar som visar att man kanske bara bor ett antal månader på ett äldreboende innan man dör eftersom man är så skruttig när man väl får flytta. Då har det i stället blivit något slags terminalboende.

En bra äldreomsorg är som sagt inte bara en välfärdsfråga. Det är också en jämställdhetsfråga; det är jag helt övertygad om. Kvinnor är överrepresenterade när det gäller både personal och anhöriga, och i äldre par är det oftast kvinnorna som överlever sina män och som ibland också är vårdare av sina män. Det är inte helt ovanligt. När kvinnor har ganska låg inkomst i jämförelse med män blir det också så att om de går ned i tid för hjälpa exempelvis sina föräldrar kommer det direkt att märkas på pensionsbeskedet. Det här är som sagt ett gigantiskt samhällsproblem.

I dag kan du om du är äldre och har god ekonomi köpa helt andra tjänster. Du kan till och med köpa dig ett boende. Så ser det ut. Då blir det en klassfråga – det blir de som har sämst ekonomi som får stanna kvar hemma medan de andra kan leva något bättre med sin goda ekonomi som säkerhet. Så ska det inte vara i ett samhälle där alla betalar skatt. Vi i Vänsterpartiet menar att det måste till någon typ av lagändring. Nu ska också socialtjänstlagen ses över.

Det ser också väldigt olika ut i regionerna. Även i Stockholm med sina 14 stadsdelar ser det olika ut. Det handlar om vilken biståndsbedömare man möter, vilken ekonomi man har och så vidare. Även om det ser bättre ut i Stockholm nu än på åtta år är det ändå lite kasinoartat, och så ska det inte heller vara.

Jag bara undrar: Hur tänker statsrådet säkerställa att kommunernas bedömning av socialtjänstlagen blir mer likställd över landet?

Anf. 66 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Tack, ledamoten! Som jag sa: Både när vi tittar på öppna jämförelser, som är ett sätt att mäta självupplevelse av kvalitet i äldreomsorgen, och när jag och andra reser genom Sverige för att titta på exempel på äldreomsorg ser vi många bra exempel även på äldreboenden. Jag tycker att det är viktigt att säga det, för det är ofta resultatet av stort engagemang – det kan vara professionellt engagemang, men ändå – från duktiga kvinnor och män, allra oftast kvinnor, som arbetar i den här sektorn och försöker göra sitt bästa, och i många fall från trots allt framsynta politiker. Jag tycker att det är viktigt att slå fast.

Jag håller med om att det finns för mycket godtycklighet och svårigheter för äldre att hävda sin rätt. Jag är själv anhörig och känner väl till hur det är. När man är drabbad av till exempel en demenssjukdom måste man ha någon som företräder en. Då är man väldigt utlämnad, och då vill det samhälle jag – och Karin Rågsjö, tror jag – står för verkligen vara där och stå vid den personens sida.

Vi har ett läge vi vill förändra. Vi vill ha bättre tillgång till bostäder, och därför har vi investeringsstödet. Men jag är också glad över bemanings-satsningen som vi gemensamt har arbetat fram. När jag reser och när jag har kontakt med parter, SKL och så vidare, ser jag exempel på att det är en efterlängtat satsning. De här medlen har betalats ut ganska omgående. Det ska följas upp, men det jag hör är ändå att man verkligen använder medlen som det var tänkt – man fyller ut ofrivilliga deltid till heltid, man kan lägga scheman som är bättre för både personal och de äldre och man kan vara mer hos de äldre som bor kvar. Det bästa är ju om man som äldre får en bra hemtjänst eller stöd på äldreboende för att man vill vara just där, men även om man väntar på att komma in på äldreboende är det viktigt att det finns bra hemtjänst och bra personal omkring en.

Jämställdhetsfrågan är verkligen stor. Jag brukar tänka att det är tur att jag är feminist sedan så himla många år, för är man det inte redan behöver man bli det när man blir pensionär eftersom orättvisorna är så stora.

Jag är därför glad att Pensionsgruppen har tagit initiativ till ett jämställdhetsprojekt för att titta på vad man kan göra här och nu, men som vi vet handlar det här om systematiska jämställdhetsrättvisor livet igenom.

Dessvärre är det fortfarande så för kvinnor i äldreomsorgen, som är ett exempel på en kvinnodominerad sektor på arbetsmarknaden, att arbetstider och andra villkor ofta gör att deras inkomster blir väldigt låga. När man själv går i pension kan man inte alltid ens välja vilket äldreboende man vill till trots att man är biståndsbedömd. Något kan man säkert välja, men kanske inte det man helst vill till.

Det här är också en fråga som vi verkligen måste hålla ögonen på. Det gäller mig, och det gäller mina kollegor i regeringen. Vi behöver jobba tillsammans i regeringen. Jag vill påstå att vi gör det, vi som har närmast ansvar för det här – det är arbetsmarknadsministern, socialförsäkringsministern, bostadsministern och jag – och att vi försöker förbättra detta tillsammans.

Anf. 67 KARIN RÅGSJÖ (V):

Herr talman och statsrådet! Det här är verkligen en välfärdsfråga, och det är klart att det gör skillnad om man satsar på välfärden så som vi och regeringen har gjort med våra förslag. Vi hoppas på mer till just välfärden.

Det är också en fråga för exempelvis dementa. Det är ett ökande antal personer i Sverige – om 15 år beräknas 250 000 ha en demenssjukdom. Det finns en väldig oro hos dem att inte heller de ska få plats i olika typer av boenden.

Det är verkligen en fråga om värdighet att ha tillgång till olika boenden i stället för att vara hemma med massor av människor som kommer och går. Man kan exempelvis ha 5–6 timmars hemtjänst per dygn. Det blir väldigt jobbigt med människor som springer ut och in.

Det är som jag sa tidigare: Vi kan inte ha ett system där förutsättningen är att man har mycket pengar på banken eller anhöriga som talar för en, utan vi måste ha någon sorts jämlik äldreomsorg. Det är oerhört viktigt. Många är ensamma i dag, eller så har man ganska genomfrusna kontakter med sina anhöriga. Så kan det också vara i livet.

Det här är verkligen en framtidsfråga. Jag tror att det handlar om att både bygga olika typer av lägenheter och skanna av vad det behövs för

typer av boenden. Det är inte bara servicebostäder eller trygghetsboenden som behövs. Man måste vara lite mer kreativ.

Man måste också satsa på välfärden. Det är klart att det är väldig skillnad mellan att satsa pengar på välfärden och att satsa på skattesänkningar för 140 miljarder, som den förra regeringen gjorde. Det är dags för en mer jämlik äldreomsorg, helt enkelt, och då behövs det mer pengar till välfärden.

Anf. 68 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Tack, Karin Rågsjö, för debatten! Det här är verkligen en viktig fråga.

Något vi inte har nämnt men som är självklart är att kommunerna själva har huvudansvaret för äldreomsorgen och dess genomförande. Från nationell nivå behöver vi dock stödja där det behövs, och här finns det flera områden där alla aktörer behöver arbeta tillsammans.

Jag ser fram emot att se uppföljningen av bemanningssatsningen. Det är en historiskt stor satsning, och det är viktigt att se hur den har fungerat. Det jag hör är positivt, men vi måste lära oss mer.

Utredningen om kvalitet i äldreomsorgen har ett tydligt uppdrag att föra en dialog med politiska partier och förstås andra företrädare. Men i och med att utredningens arbete fortskrider ser jag att vi har en arena för att prata om de här frågorna – utöver att vi måste få igång byggandet, bland annat genom investeringsstödet.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 12 Svar på interpellation 2015/16:431 om barnäktenskap

Anf. 69 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Boriana Åberg har frågat mig vad jag avser att göra för att tillse att asylsökande barns rättigheter respekteras även om de är gifta. Boriana Åberg har också frågat mig vad jag avser att göra för att tillse att socialtjänsten ges de direktiv som behövs för att minderåriga flickor inte ska behandlas som vuxna kvinnor.

Barn ska vara barn. Flickor ska inte leva som vuxna kvinnor. Varje flicka och pojke har rätt till sin barndom och ungdom. Barn ska utvecklas, gå i skolan och leva i frihet från vuxenlivets ansvar. Barndomen har både ett värde i sig själv och är en förberedelse för vuxenlivet, och den är därför en förutsättning för att bli en fri och självständig ung kvinna med drömmar och önskningar om den egna framtiden.

Inledningsvis vill jag framhålla att ensamkommande barn har samma rättigheter som övriga barn i Sverige enligt FN:s konvention om barnets rättigheter. FN:s kommitté för barnets rättigheter ser ensamkommande barn som en särskilt utsatt grupp som inte alltid får sina rättigheter tillgodosedda. Lika viktigt är det att man själv känner till sina egna rättigheter. Det är en utmaning för Sverige och övriga länder i Europa att under den exceptionella situation som nu råder säkerställa dessa barns mänskliga rättigheter.

Barnäktenskap är ett sätt att kontrollera flickor och kvinnor. När en flicka gifts bort berövas hon sin självständighet och blir en mans egendom. Sverige kan inte förbjuda barnäktenskap i andra länder, men vi kan verka för att andra länder förbjuder barnäktenskap. För de flickor som befinner sig i Sverige ska vi säkerställa att de får det skydd och stöd som de behöver och har rätt till.

Asylsökande flickor och pojkar som kommer till Sverige utan sina föräldrar och är gifta ska betraktas som ensamkommande barn i vårt mottagningssystem. Det innebär att gifta flickor ska tas om hand på samma sätt som alla övriga ensamkommande barn. Det är socialtjänstens uppgift att utreda och bedöma vad flickan har för behov av insatser enligt socialtjänstlagen. Den omständigheten att en flicka är gift är ofta ett skäl för socialtjänsten att särskilt uppmärksamma flickans situation och behov av stöd. När socialtjänsten tar ställning till var det är mest lämpligt att flickan placeras måste alltid en individuell bedömning göras. Det är viktigt att komma ihåg att omständigheterna kan se olika ut, och det går därför inte att uttala sig generellt om vad som är en lämplig placering. En bedömning måste göras i varje enskilt fall, och i socialtjänstens bedömning ska alltid barnets bästa särskilt beaktas.

Asylsökande barns rättigheter ska givetvis respekteras oavsett familjeförhållanden. Barnets bästa enligt barnkonventionen ska vara ledstjärna och avgörande för vilken placeringsform som är lämplig för varje flicka. I den bedömningen ingår att lyssna på barnet. Socialtjänstens ansvar för barnen påverkas inte av huruvida ett äktenskap erkänns eller inte i Sverige – det är alltså detsamma. Jag och övriga i regeringen förutsätter att svensk lag följs och har fullt förtroende för de instanser som ska utöva tillsyn över tillämpningen av vår lagstiftning.

När det gäller frågan om behovet av direktiv för att minderåriga flickor inte ska behandlas som vuxna kvinnor är jag mycket angelägen om att alla socialsekreterare har rätt förutsättningar för att kunna utföra sitt viktiga arbete. Socialstyrelsen publicerade i mitten av februari ett förtydligande av stödet för socialtjänsten avseende ensamkommande barn som är gifta, i form av frågor och svar på myndighetens webbplats. Tillsammans med övriga frågor och svar om ensamkommande barn är de ett komplement till vägledningen *Socialtjänstens arbete med ensamkommande barn och ungdomar*. Socialstyrelsen har också på regeringens uppdrag inrättat en svarsfunktion för frågor som har koppling till flyktingsituationen för att stödja socialtjänsten i arbetet.

Regeringen har vidtagit en rad viktiga åtgärder för att stödja kommunerna med anledning av flyktingsituationen. Exempel på dessa åtgärder är att ersättningarna till kommunerna för mottagande av nyanlända höjdes den 1 januari 2016, ett extra tillskott på 9,8 miljarder kronor i höstas till kommuner och landsting för att hantera flyktingsituationen samt satsningen på bemanning och kompetens inom den sociala barn- och ungdomsvården om 250 miljoner kronor årligen under 2016–2019. Regeringen gav vidare i januari 2016 Socialstyrelsen i uppdrag att revidera den nämnda vägledningen till socialtjänsten i arbetet med ensamkommande barn och unga.

För mig som barn- och jämställdhetsminister i en feministisk regering är det helt grundläggande att genomgående stå på flickors och kvinnors

Prot. 2015/16:84
22 mars

Svar på
interpellationer

sida. Socialtjänsten behöver ha ett tydligt jämställdhetsperspektiv i sitt arbete med de ensamkommande barnen. Vi har en chans att ge de flickor som nu kommit till vårt land ett nytt liv, och vi ska inte svika dem. Regeringen tar arbetet mot barnäktenskap på största allvar. De lagändringar som gjordes 2014 för att stärka skyddet mot barnäktenskap och tvångsäktenskap kommer att utvärderas. Jag och övriga i regeringen kommer att följa utvecklingen noga, och vi är, som jag nämnt tidigare i debatten om barnäktenskap, beredda att vid behov överväga ytterligare åtgärder.

Anf. 70 BORIANA ÅBERG (M):

Herr talman! Jag vill tacka ministern för svaret.

Att minderåriga flickor gifts bort mot sin vilja är tyvärr vanligt i många länder. Uråldriga traditioner förvandlar flickor till en handelsvara som kan byta ägare. Flickorna berövas allt – trygghet, barndom, möjlighet till utbildning, utveckling, självständighet: Allt!

Dessvärre har Sverige inte varit förskonat från tvångsäktenskap där minderåriga har blivit bortgifta med någon som familjen har valt utan att myndigheterna har agerat. För inte så lång tid sedan gavs det dispens för giftermål av barn som fyllt 15 år, av kulturella skäl. Först i juli 2014 trädde lagen om stärkt skydd mot tvångsäktenskap och barnäktenskap i kraft. Huruvida den fyller sitt syfte är en annan fråga som jag avser att återkomma till.

När jag skrev min initiala fråga, som föranledde denna interpellation, hade det uppdagats att i fem av de sex kommuner som tog emot flest ensamkommande barn placerades gifta, minderåriga flickor tillsammans med sina så kallade makar – trots Sveriges hållning mot barnäktenskap, trots lagstiftningen och trots FN:s barnkonvention åsidosattes dessa barns rätt att vara just barn.

Ministern skriver i sitt svar att ”för de flickor som befinner sig i Sverige ska vi säkerställa att de får det skydd och stöd som de behöver och har rätt till.” Men ministern skriver också: ”När socialtjänsten tar ställning till var det är mest lämpligt att flickan placeras måste alltid en individuell bedömning göras.” En så kallad individuell bedömning betyder att vi bortser från principen om allas likhet inför lagen. Den öppnar möjligheten för en pressad socialtjänst att bedöma att den minderåriga flickan ska placeras med sin vuxne make, vilket också har skett stor utsträckning, bland annat i Malmö.

Kan ministern föreställa sig ett scenario där en minderårig föräldralös svensk flicka placeras hos en äldre, vuxen pojkvän? Varför ska vi acceptera detta när det gäller en flyktingflicka? Vi har en lag som förbjuder barnäktenskap, och den lagen gäller alla barn, oavsett om de heter Stina eller Zainab, oavsett om de är födda i Sverige eller söker skydd här. Att låta barn som har fyllt 15 år bo tillsammans med vuxna makar är att legitimera barnäktenskap, om än indirekt. Jag tycker att det är fel.

Anf. 71 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Detta är en stor och mycket angelägen fråga. Jag talade väldigt tydligt om att jag tycker att barn ska vara barn. Flickor ska vara flickor alldeles oavsett omständigheterna när de kom. Att socialtjänsten ska göra individuella bedömningar är hela utgångspunkten i socialtjänst-

lagen. Det är just därför som kommunerna omhändertar de ensamkommande barnen, så att de kan få en individuell bedömning av socialtjänsten utifrån sina behov, enligt socialtjänstlagen. I detta arbete ska förstås svensk lag beaktas och efterföljas.

Att de här flickorna ska kunna få en ny chans i Sverige till ett liv som utgår från deras behov tycker jag är otroligt viktigt. Det pågår också ett arbete vid Östergötlands länsstyrelse om hedersrelaterat våld, och de har avrapporterat särskilda uppdrag runt det. De har fått ganska mycket frågor från socialtjänster om hur man ska hantera detta. Nu får de inte riktigt lika många frågor längre. Såvitt jag förstår tror man sig ha hittat rutiner för att helt enkelt kunna stödja flickorna på bästa sätt, det vill säga betrakta dem som andra ensamkommande barn.

Jag kom ganska nyligen från FN:s stora möte i New York om kvinnors och flickors rättigheter med Commission on the Status of Women, kvinno-kommissionen. Frågan om migration och jämställdhet var av naturliga skäl väldigt stor där. Sverige ordnade ett seminarium på temat, och där kom frågan om barnäktenskap upp. Den speciella rapportören för våld mot kvinnor, Zainab Bangura, kallar barnäktenskap för negative coping strategy. Andra vuxna, kanske föräldrar och så vidare, tror att de skyddar en flicka genom att gifta bort henne – då är hon åtminstone bara den mannens egendom. Zainab Bangura befarar att barnäktenskapen därför ökar.

Vi måste i Sverige vara väldigt noga med och duktiga på att stödja flickorna och inte svika dem, som jag sa i mitt svar. Men vi måste också tillsammans i de nätverk vi har och med de kontakter vi har, till exempel de partier som Borian Åberg pratar med i Europaparlamentet, stödja insatser för jämställdhet, flickors rättigheter och sexuella och reproduktiva rättigheter och hälsa.

Problemet med barnäktenskap är att man inte bara vill kontrollera flickor och kvinnor, utan också deras sexualitet. Man tycker att man har rätt till det från föräldrars och mäns sida. Vi måste hjälpas åt att bryta detta i Sverige och i världen genom de insatser vi gör. Hade vi gjort mer sedan Kairokonferensen 1994 och Pekingkonferensen 1995 för att stödja och genomföra det världen kom överens om angående sexuella och reproduktiva rättigheter och hälsa vill jag hävda att färre flickor hade behövt giftas bort. De hade kunnat värja sig mer, haft större utrymme och varit i skolan mer. Färre föräldrar hade sett det här som den enda lösningen eller till och med en bra lösning, och färre män hade gått med på att gifta sig med flickor.

Det är dock inte för sent, men vi måste se hela sammanhanget. Jag från min sida tänker jobba med de myndigheter och aktörer som jag har relationer till och ansvar för i Sverige, men också se på hela den globala kedjan. Det här är en jättefråga, och många flickor används i pågående konflikter genom att barnäktenskap är så vanliga.

Anf. 72 BORIANA ÅBERG (M):

Herr talman! Det är glädjande att ministern är så tydlig angående barnäktenskapen, och jag välkomnar det arbete ministern gör internationellt för att förhindra denna hemska företeelse, som berövar många människor deras barn och även tar många liv.

Jag vill ändå förflytta fokus till Sverige igen. Det handlar om de individuella bedömningarna. Jag vill gärna upplysa ministern om att de individuella bedömningarna innebär att man indirekt erkänner barnäktenskap

i vissa fall. Hon har säkert hört detta från barnombudsmannen och Juno Blom. Förutom det är dessa bedömningar förknippade med en del praktiska svårigheter, som jag vill belysa.

Jag vågar påstå att socialtjänstens möjlighet att göra rättvisa bedömningar i fall som berör barnäktenskap är begränsade. Först och främst saknas det erfarenhet. Under lång tid har problemet med barnäktenskap i Sverige förtigits, bland annat av rädsla för att bli anklagad för främlingsfientlighet. Årligen ringer hundratals barn, pojkar som flickor, till frivilligorganisationers hjälptelefoner och berättar att de riskerar att bli bortgifta. Ändå är det bara 19 fall som har gått till åklagare, och inget åtal har väckts sedan lagen om skydd mot tvångsäktenskap och barnäktenskap infördes för två år sedan.

Om socialtjänsten saknar kunskap att hjälpa barn som är födda i Sverige, talar svenska och vet hur samhället fungerar, hur ska de då kunna hjälpa flyktingflickorna? Dessa flickor flyr från krig, är traumatiserade och har ingen bra erfarenhet av myndigheterna i sina länder. Kan vi verkligen förvänta oss att de ska öppna sig inför en socialsekreterare och svara på frågan om de känner sig trygga med sina vuxna män?

Dessa flickor vet vad de har men inte vad de kan få. De kommer från kulturer där kvinnorna är mycket mindre jämställda, där det behövs en far, en bror eller en make för att de ska kunna klara sig i livet och där det inte ens är tillåtet att reflektera över att de är enskilda individer. Kan vi verkligen förvänta oss att dessa flickor ska våga berätta för socialsekreteraren om sina önskningar och drömmar? Dessutom brukar dessa samtal ske via tolk, och det upplevs också som en säkerhetsrisk från flickornas sida. Det måste vi ta i beaktande. Man misstror tolkens tystnadsplikt. Hedersnormerna är också väldigt starka i dessa fall.

Höstens flyktingkris har varit en mycket hård prövning för kommunernas socialtjänster. Socialsekreterare gick på knäna, utbildad personal saknades och saknas fortfarande, ensamkommande barn försvann från boendena och så vidare. Det finns stora brister när det gäller familjehem. Barn har placerats hos brottslingar och blivit misshandlade och utnyttjade. Flyktingkrisen är långt ifrån över. Därför måste vi vara förberedda på att möta dem som är mest skyddslösa, nämligen barnen, och särskilt de barn som har fått axla vuxet ansvar.

Anf. 73 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Jag tackar Borian Åberg för hennes engagemang i frågan, som verkligen är viktig.

Som jag sa dyker inte de här flickorna bara upp, utan det finns en lång historia av förtryck och långa kedjor av nedvärderande av kvinnor. Vi måste arbeta tillsammans även med det. Beskrivningarna blir ibland annars helt oförståeliga och obegripliga.

Socialtjänsten har som myndighet samma uppdrag som alla andra att jobba med jämställdhetsfrågor – mot ojämställdhet, fördomar och stereotyper och för jämställdhet. Socialtjänsten ska kunna hjälpa dem den möter med deras individuella behov.

Socialtjänsten är under stark press. Det är alldeles riktigt. Därför har regeringen vidtagit en mängd åtgärder. Vi har bland annat genom överenskommelser med oppositionen avsatt 8 miljarder till kommunerna för flyk-

tingmottagande. Vi har från regeringens sida avsatt 1 miljard till den sociala barn- och ungdomsvården. Vi har också vidtagit en rad stärkande åtgärder för att komma till rätta med de brister man fått syn på under flyktingkrisen, något som människor som arbetar i socialtjänsten jobbar väldigt hårt med. Tyvärr överlämnade din regering, Boriana Åberg, en socialtjänst i väldigt stark kris, vilket är väl belagt. Därför blev också de här problemen ännu större.

När det gäller flickornas rättigheter är jag helt övertygad om att ankomsten till Sverige måste innebära en nystart och en möjlighet för dem precis som för alla andra. De ska bli sedda utifrån de behov de har. De ska bli erbjudna samma utbildningsmöjligheter och stöd som alla andra.

Regeringen har nyligen tagit emot ett förslag om att barnkonventionen ska bli lag i Sverige. Det kommer vi att arbeta med. Vi beställde ett sådant underlag i stället för det som din regering hade beställt; då handlade det om *huruvada* barnkonventionen ska bli lag i Sverige. Vi vill att den ska bli det, och jag ser fram emot remissinstansernas synpunkter på detta. Ett område som utredaren har tittat på är just barn i migration, hur deras rättigheter ser ut och hur de kan stärkas.

Lagstiftningen runt barnäktenskap i Sverige ska ses över. Jag håller med om att det här är oroande. Ytterligare ett område som vi måste jobba med är frågor som handlar om jämställdhet och prevention av våld mot kvinnor i hela samhället. Det behövs åtgärder som särskilt riktas till män och pojkar i hela samhället.

Vi förstärker också det arbete vi har påbörjat med att bygga ett program för prevention med en modul som handlar om att nå nyanlända män och pojkar och också ensamkommande barn med budskap om jämställdhet och kunskap om respekt och hur man förebygger våld mot kvinnor.

Allt detta tillsammans behöver man göra för att kunna möta flickorna på ett bra sätt. Socialtjänsten har utan tvekan en mycket viktig roll här. Den har också i uppdrag att ställa frågor om våld. Deras profession ska vara att kunna se den enskilda flickan eller pojken som står där.

Jag hoppas att de resurser vi gemensamt har avsatt och de pengar som regeringen har avsatt till den sociala barn- och ungdomsvården nu ger större möjligheter att göra utredningarna mer i lugn och ro även om läget fortsatt är väldigt utsatt i socialtjänsten.

Anf. 74 BORIANA ÅBERG (M):

Herr talman! Det var alliansregeringen som tog tag i hedersproblematiken på riktigt. Vi har inte något att skämmas för, tvärtom. Lagen kom 2014 när alliansregeringen hade regeringsmakten.

De 8 miljarder som den nuvarande regeringen avsätter för att täcka kostnaderna för den uppkomna flyktingsituationen är inte tillräckligt. Enbart de skånska kommunerna har fordringar på 1 miljard kronor från förra året. Det är pengar som de inte har fått från Migrationsverket för att täcka kostnaderna för ensamkommande barn. Det är inte tillräckligt med 8 miljarder för hela landet som också ska täcka en massa andra behov.

Jag återgår till ämnet för interpellationen. Det är viktigt att vi inte legitimerar barnäktenskap varken direkt eller indirekt. Det är positivt att ministern vill göra en översyn av lagen så att eventuella kryphål kan täppas till. Men det är ännu viktigare att lagen efterlevs i praktiken.

Lagar, konventioner och förordningar kan garantera vilka rättigheter som helst. Men de är värdelösa om inte myndigheterna kan säkerställa dessa rättigheter. Det gäller väldigt mycket barnäktenskap. Jag tackar ministern för interpellationsdebatten.

Anf. 75 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Tack så mycket, ledamoten! Jag nämnde de 8 miljarderna som ett gott exempel på ett samarbete som vi har haft om dessa frågor. Dessa 8 miljarder är ganska mycket fördelat på många kommuner.

Ett exempel jag brukar ta är kommunen Lessebo, där de ofta brukar berätta om de väldigt stora utmaningar de har. Just Lessebo, som är en liten kommun, har fått 44 miljoner. Det är rimligtvis ganska mycket medel. Åtminstone jag gör det verkligen till en uppgift att säga att man nu har en chans att jobba med och stödja barnen. Det hoppas jag att vi i varje fall är överens om.

Jag ser Borianas Åbergs engagemang i frågan. Jag hoppas att vi tillsammans kan arbeta vidare med den. Det är synd att ni lämnade socialtjänsten i ett sådant dåligt skick. Det betalar dessa barn för nu i stor utsträckning.

Jag vill titta framåt. Barnäktenskap är någonting som inte ska förekomma i Sverige. Jag vill se över lagstiftningen. Vi kommer att stå på flickornas sida.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 13 Svar på interpellation 2015/16:462 om hbtq-personer och våld i nära relationer

Anf. 76 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Robert Hannah har frågat mig vad jag och regeringen gör för att bemöta våldet som hbtq-personer utsätts för i nära relationer. Robert Hannah har även frågat mig hur det kommer sig att jag och regeringen i våra insatser inom relationsvåld och hedersvåld valt att prioritera bort hbtq-personers utsatthet.

Jag vill inleda med ett klagörande. Att förebygga och motverka våld i nära relationer, inklusive det våld som drabbar hbtq-personer, är högt prioriterat av regeringen. Ansvar delas av flera statsråd.

Mäns våld mot kvinnor och våld mot hbtq-personer är ett allvarligt samhällsproblem som orsakar stort fysiskt och psykiskt lidande. Våld i nära relationer förekommer i alla åldrar och samhällsklasser oavsett religion, etnisk tillhörighet, sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck.

Regeringen har bland annat satt upp ett tydligt mål om att andelen personer i befolkningen som blir utsatta för våld i nära relationer ska minska. För att nå det målet lägger regeringen stor vikt vid att utveckla det förebyggande arbetet och har i det syftet beslutat om ett antal våldsförebyggande åtgärder. Sedan regeringen tillträdde har vi till exempel beslutat om inte mindre än åtta åtgärder som direkt kopplar till förslagen från den nationella samordnaren mot våld i nära relationer.

De ideella brottsoffer- och kvinnojourerna har fått kraftigt stärkta resurser. Socialstyrelsen har fortsatt uppdrag att fördela utvecklingsmedel

till kommuner, landsting och ideella föreningar för att kvalitetsutveckla arbetet mot våld i nära relationer. Länsstyrelserna har fortsatt uppdrag att aktivt främja och lämna stöd till insatser för att motverka hedersrelaterat våld och förtryck. Många av de åtgärder som regeringen har beslutat om gynnar alla brottsoffer, oavsett grupptillhörighet.

Jag delar dock Robert Hannahs oro över hbtq-personers utsatthet. Utöver regeringens generella insatser på området har därför Socialstyrelsen i uppdrag att fördela 2 miljoner kronor årligen till organisationer som arbetar för att utveckla brottsofferverksamhet riktad till hbtq-personer.

Jag delar även Robert Hannahs bedömning att det är viktigt att socialtjänsten ger ett likvärdigt och professionellt bemötande av hbtq-personer. Socialstyrelsen är en av fem strategiska myndigheter för dessa frågor i enlighet med regeringens strategi för lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck. Myndigheten är därför en viktig aktör när det gäller genomförandet av strategin. Socialstyrelsen har bland annat fått regeringens uppdrag att utveckla kunskapsstöd och genomföra insatser i syfte att höja kunskapen om hbtq-personers villkor och levnadsförhållanden samt hur diskriminering kan ta sig uttryck inom socialtjänstens område.

Socialstyrelsen har också regeringens uppdrag att kartlägga frågor i socialtjänsten och hälso- och sjukvården om våldsutsatthet och våldsutövande.

Jag vill också avslutningsvis nämna att förslag från Utredningen om en nationell strategi mot mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld och förtryck (SOU 2015:55) samt Jämställdhetsutredningen (SOU 2015:86) för närvarande bereds i Regeringskansliet. I detta sammanhang kommer även frågan om hbtq-personers utsatthet att beaktas.
(forts.)

Prot. 2015/16:84
22 mars

*Svar på
interpellationer*

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.57 på förslag av förste vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 18.00.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 18.00.

§ 13 (forts.) Svar på interpellation 2015/16:462 om hbtq-personer och våld i nära relationer

Anf. 77 ROBERT HANNAH (L):

Herr talman! Tack till ministern för svaret! Ministern hävdar i sitt svar att våld som drabbar hbtq-personer är högt prioriterat för regeringen. Det tycker jag är gott, och det är ett bra tecken.

Till syvende och sist handlar det dock också om vilka satsningar man som regering gör och hur man väljer att synliggöra problem. Jag tycker inte att det går att hävda att något är högt prioriterat för att sedan dra tillbaka flera framsteg som tidigare har gjorts. Det gäller till exempel integrering av hbtq-perspektiv i uppdrag, som Alliansen hade, samt språkbruket ”mäns våld mot kvinnor” som ministern i praktiken uteslutande använder. Det innebär helt enkelt att man osynliggör hbtq-gruppens utmaningar i det svenska samhället.

Vi har kommit ganska långt i arbetet för hbtq-personers lika rättigheter och möjligheter. Men vi kan vara överens om att det finns mycket kvar att göra. Till exempel visar forskning att hbtq-personer oftare än resten av befolkningen lider av psykiska besvär eller beroenden av exempelvis alkohol och droger. Självordsstatistiken gällande unga hbtq-personer är skrämmande. Viss forskning tyder på att det är vanligare med våld i nära relationer för hbtq-personer än för till exempel heterosexuella kvinnor.

Ministern nämner i sitt svar åtta satsningar som har sin grund i utredningen om våld i nära relationer. Men i ärlighetens namn: Flera av dessa är inte på något sätt nya sedan regeringen tillträdde. Till exempel är de 2 miljoner till hbtq-personers utsatthet som ministern pekar på ingen ny satsning. Det är en summa som varit bestämd och legat på samma nivå under många års tid – långt innan den här regeringen kom till och långt innan ministern tillträdde. Har ni tänkt se över denna summa? Är det detta ni menar är en satsning från er sida?

Förslagen från Utredningen om våld i nära relationer och Jämställdhetsutredningen, som ministern utgår ifrån i sina svar, brast i sitt hbtq-perspektiv och i sin hbtq-integrering. Ändå är det dessa förslag som ministern använder och stöder sig på. Det går att hävda att just dessa utredningar kanske är anledningen till osynliggörandet av hbtq-personers utmaningar i regeringens generella politik.

Min fråga är: Hur planerar regeringen att kompensera för bristen i de två utredningarna? Om det är dessa båda utredningar politiken ska utgå ifrån och om de är bristfälliga och inte har något hbtq-perspektiv – hur tänker ni då se till att det ingår? Jag tycker att det är oroväckande att ministern så starkt hänvisar till samordnaren. Om man läser RFSL:s och andra delar av hbtq-rörelsens svar i remisser för utredningarna ser man att de är väldigt kritiska till bristen på hbtq-integrering.

Jag vill därför fråga ministern: Vilka är de åtta åtgärderna i förslagen från den nationella samordnaren? Var finns hbtq-perspektivet där? När det gäller de kraftigt stärkta resurser som ministern hänvisar till undrar jag om pengarna har fördelats med ett hbtq-perspektiv över huvud taget. En sak är säker: Brottsoffer gynnas inte automatiskt av att man lägger ned pengar för att stärka dem. Det handlar om hur resurserna tilldelas. Om man inte tilldelar resurser till andra än kvinnor som utsätts för relationsvåld av män finns det inga pengar till hbtq-personer för våld som de utsätts för.

Sammantaget vill jag ha ett tydligt besked från ministern: Kommer hbtq-perspektivet att integreras i allt arbete, alla utredningar och alla uppdrag till svenska myndigheter när det gäller våld i nära relationer och hedersvåld? Det är egentligen detta jag vill ha svar på. Kommer det att vara integrerade satsningar? Kommer hbtq-perspektivet att finnas med?

Herr talman! Först och främst: Jag är ansvarig för frågor som handlar om våld mot kvinnor och våld i nära relationer. Jag tycker att det är olyckligt att påstå att begreppet våld mot kvinnor är problematiskt. Kvinnorörelsen har jobbat och kämpat i oerhört många år med att komma bort från ett osynliggörande där man nästan kunde tro att det var köksluckorna, och inte män, som gav sig på kvinnor i hemmet. Därför tror jag att man behöver använda båda begreppen, och jag har ingenting emot det.

Jag är ansvarig för frågor som handlar om våld mot kvinnor och i viss mån våld i nära relationer. Jag delar ansvaret för frågorna med Alice Bah Kuhnke, som är samordningsansvarig när det gäller hbtq-personers situation, rättigheter och möjligheter och den strategi som finns. Morgan Johansson är en annan minister som har stort ansvar eftersom han är ansvarig för rättsväsendet i största allmänhet och för brottsofferfrågor i stort, till exempel.

När det gäller de frågor som Robert Hannah ställer till mig är underlagen sådana som den förra regeringen beställde och som föll under jämställdhetsministern. Där valde den förra regeringen, av skäl som inte är helt klara för mig, att dela upp arbetet på ganska många olika utredningar. Carin Götblad hade ett uppdrag på justitieministerns område när det gäller våld mot kvinnor och våld i nära relationer. En strategi beställdes för att komma fram med förslag när det gäller våld mot kvinnor. Det fanns ytterligare ett stort arbete nästan samtidigt som handlar om jämställdhetspolitiken, där målet om våld mot kvinnor ingår. Det beställdes av den förra regeringen. Varför alla dessa sattes igång parallellt och nästan samtidigt om samma sak kan inte jag redogöra för.

Nu har jag i alla fall fått ett antal underlag. Det är inget fel på dem, var och en för sig. De är många gånger genuina, och de försöker greppa frågorna. När vi nu ska lägga fram förslag utifrån dessa underlag kommer vi också att ha ett hbtq-perspektiv. Vi har börjat med att stödja till exempel jourer när det gäller att möta hbtq-personers utsatthet. Dessutom har regeringen höjt stödet med 2 miljoner till organisationer som företräder hbtq-personer.

Vi ska fortsätta att arbeta med detta i de insatser som vi gör och som är relevanta. Det pågår hela tiden ett arbete för att verkligen se till att man jobbar med frågan. Socialtjänsten, som jag är ansvarig för, ska alltid ha med detta perspektiv och ställa frågor om utsatthet när det gäller till exempel våld också hos hbtq-personer. Likaså ska Socialstyrelsen utveckla ett kunskapsstöd och genomföra insatser för att öka kunskapen om hbtq-personers villkor och levnadsförhållanden. Det är några exempel.

För övrigt är jag väl medveten om hur situationen är. På mig gjorde den EU-studie som kom för några år sedan från myndigheten för grundläggande rättigheter ett starkt intryck. Den beskrev tydligt hur hbtq-personer är utsatta hemma, på jobbet och i skolan – i miljöer där många andra möter ett stort stöd, ett stort skydd och solidaritet. Där är många hbtq-personer som mest utsatta. Detta måste vi gemensamt motverka.

Herr talman! Tack till ministern! Fortfarande kvarstår alla de frågor jag hade. Vilka är de åtta åtgärder som ni hävdar kommer från förslagen från den nationella samordnaren, och var är hbtq-perspektivet där? Det finns

inte över huvud taget i den nationella samordnarens utredning vad gäller våld i nära relationer. Hur tänker ni se till att detta ändå blir hbtq-integrerat?

Jag har aldrig stött på en minister som talar så ofta och så väl om jämställdhetsintegrering. Jag välkomnar det, men när det kommer till hbtq-integrering kan man tro att våld enbart finns bland män som slår kvinnor. Men det finns också andra typer av relationer, och vissa studier visar på motsatsen: Det är vanligare att hbtq-personer utsätts för våld.

Då är inte svaret att regeringen tar tillbaka de reformer som alliansregeringen gjorde. Man hade en hbtq-integrering i alla utredningar av den här typen och i alla uppdrag till myndigheter. Nu har ni tagit bort uppdraget till Migrationsverket, till exempel. Hbtq-perspektivet i det uppdraget har tagits bort. De båda utredningarna på jämställdhetsområdet har inte detta perspektiv. Då är det upp till regeringen att säga: Vi tänker se till att det finns en hbtq-integrering och ett hbtq-perspektiv i de uppdrag som vi ger till våra myndigheter. Vi ska också se till att de uppdrag vi ger tydligt har detta perspektiv. Regeringen gav faktiskt utredningen Våld i nära relationer i uppdrag att se på hbtq-perspektivet, men det gjorde man inte. Det är den kritiken som RFSL har.

Man satsar pengar på att bekämpa våld i nära relationer men säger inte att hbtq-personer är en grupp som man särskilt måste titta på eller till socialtjänsten att titta specifikt på hbtq-personernas situation. Det är en sak att påstå att det är högt prioriterat, och det är en annan sak hur man agerar. Här har ni gjort någonting som jag tycker är oförklarligt: I alla uppdrag och alla utredningar väljer ni att ta bort hbtq-perspektivet.

Därför vill jag ha ett tydligt besked. Kommer regeringen att ha med ett hbtq-perspektiv och integrering av det i allt arbete som man gör när det gäller våld i nära relationer och hedersvåld? Kommer det att finnas tydliga direktiv till alla dem som arbetar med de här frågorna i hela samhället att man ska ha med det eller inte? Det är tydlig signalpolitik om man säger att man ska göra någonting men inte prioriterar det.

Anf. 80 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Jag vill säga igen att det inte är jag som har det samordnande ansvaret för hbtq-frågor i regeringen. Det är flera statsråd som är ansvariga för att föra in ett sådant perspektiv. Migrationsverket är till exempel inte en myndighet som jag har inom mitt ansvarsområde. Jag håller absolut med om att det är ett viktigt arbete, men hur det formuleras och hur man tänker när det gäller det får man ställa frågor om till ett annat statsråd.

De här utredningarna som du pekar på var det din regering som tillsatte. Jag var inte med då. Däremot är det min uppgift att ta hand om de underlag som nu kommer fram. Det har vi möjlighet att göra i bland annat den strategi som handlar om våld mot kvinnor – den har samma titel som utredningen. I den bör man beakta de här frågorna och också diskutera hur de förhåller sig till varandra.

Jämställdhetspolitiken över huvud taget är ett område som jag har ansvar för. I de texter som kom fram under den tid som din regering hade ansvar för och i de jämställdhetspolitiska mål som formulerades i slutet av

den förra socialdemokratiska perioden har vi definitivt haft en mycket påtagligare och bättre kvalitativ diskussion och debatt om hbtq-personers livsvillkor.

Jag tycker att den traditionella jämställdhetspolitiken måste förhålla sig till det här. Det har vi en möjlighet att göra när vi lägger fram jämställdhetspolitiken. Där ingår våld mot kvinnor och våld i nära relationer. Det får vi återkomma om. Det breda perspektivet, vad alla statsråd ska göra och hur det ska se ut, är en angelägenhet för alla, men det är inte jag som har samordningsansvaret för det. Jag gör gärna vad jag kan på mitt område. Det har jag faktiskt också gjort genom att avsätta medel till jourer som möter utsatta hbtq-personer.

Anf. 81 ROBERT HANNAH (L):

Herr talman! Det är en sak vad man säger, och det är en annan sak hur man agerar. Jag har ställt många frågor som gäller ditt ansvarsområde, och här får jag egentligen inga svar. Om jag ska vara specifik: Utredningen om våld i nära relationer föreslår åtta åtgärder som du nämner i svaret till mig. Vilka av dem har ett hbtq-perspektiv? Kommer det att finnas i uppdraget att det ska vara ett hbtq-perspektiv integrerat när det gäller pengarna som ska gå till att motverka våld i nära relationer? Kommer det att finnas en hbtq-strategi i uppdragen till socialtjänsten? Kommer det att finnas med i ditt ansvarsområde? Kommer du att se till att kompensera den brist som finns i de utredningar som har kommit?

För mig är det irrelevant under vilken regering som en utredning tillsattes eller vad man har för mål. För mig är det relevant vad man gör för att hjälpa utsatta hbtq-personer.

Jag skulle gärna vilja att du svarade på sådant som är inom ditt eget område i stället för att hänvisa till andras områden.

Jag hyser inte särskilt starkt förtroende för en minister som talade om ”så kallat hedersrelaterat våld” när hon besökte arbetsmarknadsutskottet. Det är inte så kallat hedersrelaterat våld. Det är riktigt våld som de här ungdomarna utsätts för på grund av heder.

Jag skulle gärna vilja ha svar när det gäller de områden som ministern kan svara på, det vill säga de här två utredningarna om jämställdhetsområdet och våld i nära relationer. Kommer du att se till att hbtq-perspektivet finns med eller inte?

Anf. 82 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Jag ska absolut göra det jag kan på mitt område. Det var du som förde de här utredningarna på tal och kritiserade både rubricering och vilka områden som skulle studeras. Det var därför jag nämnde dem.

Jag har ansvar för det som händer framöver, och jag tar gärna det ansvaret.

Att jag har sagt ”så kallat hedersrelaterat våld” är för att jag inte tycker att man ska ta över förövarnas definition av vad de håller på med. Men jag kan säga ”hedersrelaterat våld” också. För mig är det viktigt att flickor, kvinnor, män och hbtq-personer som utsätts för det här våldet får sin frihet och sina rättigheter tillbaka. Det verkar jag för.

Det finns flera instanser, till exempel Östergötlands länsstyrelse, som jobbar med det här och som också har uppdraget att titta på hbtq-personers utsatthet när det gäller hedersrelaterat våld. Det är vi alltså överens om.

Prot. 2015/16:84
22 mars

Svar på
interpellationer

Det är tråkigt om du inte har förtroende för mig för det här, men det är faktiskt första gången jag hör det. Jag tror nog att folk tycker att jag jobbar ganska intensivt med de här frågorna, och jag tar mig gärna an dem inom mitt område. Jag har som sagt möjligheter att återkomma om det här eftersom jag ska lägga fram en skrivelse om jämställdhetspolitiken där en strategi också ska ingå.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 14 Svar på interpellation 2015/16:480 om ökad kvalitet och skärpt tillsyn för utsatta barn

Anf. 83 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Cecilia Widegren har ställt ett antal frågor till mig om ökad kvalitet och skärpt tillsyn för utsatta barn och unga. Hon har frågat mig

- vilka konkreta åtgärder jag avser att vidta för att införa lika villkor, oavsett utförare, från början för alla boenden som arbetar med utsatta barn och unga, till exempel hem för vård eller boende (HVB) och stödboenden
- vilka konkreta åtgärder jag avser att vidta för att se till att det nu införs en generell tillståndsplikt gällande alla utförare av boenden för barn och unga, såsom HVB, stödboende och familjehem
- vilka konkreta åtgärder jag avser att vidta för att ställa samma krav på och prövning av alla utförare av HVB och stödboenden, vad gäller till exempel ägare och ledning och deras hållbara långsiktiga ekonomiska förutsättningar för att bedriva högkvalitativ verksamhet
- vilka konkreta åtgärder jag avser att vidta för att boenden som inte lever upp till grundläggande krav och lagstiftning ska komma i fråga för tydligare sanktioner, till exempel viten i flera steg
- vilken analys som ligger bakom att jag anser det rimligt att dra ned kraftigt på resurserna till myndigheten Inspektionen för vård och omsorg (IVO), som utövar tillsyn, samt slutligen
- vilken analys som ligger bakom att jag anser att det är rimligt med en halvering av frekvenstillsynen för IVO.

En bakgrund till Cecilia Widegrens frågor är den stora tillströmningen av flyktingar och framför allt ensamkommande barn och den kraftiga ökningen av antalet boenden för dessa barn och ungdomar. Jag vill därför inledningsvis säga att kvalitet i den sociala barn- och ungdomsvården och trygghet och säkerhet på boenden står högt på min och regeringens agenda, och vi har vidtagit en mängd åtgärder för att stödja utvecklingen av det här verksamhetsområdet.

Den situation som utvecklades under hösten var oförutsedd, och både staten och kommunerna fick ta till akuta lösningar för att på bästa sätt givet förutsättningarna ge de ensamkommande barnen boende och stöd.

Placeringsformerna HVB och stödboende regleras i lag och i föreskrifter utfärdade av Socialstyrelsen, oavsett driftsform. Det är ett kommunalt ansvar enligt socialtjänstlagen att det finns tillgång till familjehem, HVB och stödboende.

Ägarprövningsutredningen har lämnat förslag om att ta bort undantaget för tillståndsplikt när kommunen genom avtal har överlämnat verksamheten till enskild att utföra, så kallade entreprenadavtal. Förslaget bereds för närvarande i Regeringskansliet.

När det gäller frågan om generell tillståndsplikt samt även krav på och prövning av alla utförare ska Valfärdsutredningen utreda om det för tillståndspliktig verksamhet bör införas krav på hur offentliga medel får användas och i så fall överväga om det bör införas tillståndsplikt för sådana verksamheter för vilka det i dag inte krävs tillstånd. Det övergripande syftet är att skattemedel ska användas till just den verksamhet som de är avsedda för.

Valfärdsutredningen har även i uppdrag att vidareutveckla Ägarprövningsutredningens förslag om krav på ekonomisk långsiktighet, insikt, erfarenhet och lämplighet för tillstånd att bedriva verksamhet enligt socialtjänstlagen. Vidare ingår i Valfärdsutredningens uppdrag att bedöma om motsvarande prövning i någon form bör göras av anställda som befinner sig i ledande ställning i offentlig verksamhet. Frågorna utreds alltså, och jag vill inte föregå utredningens slutsatser.

När det sedan gäller frågan om sanktioner har IVO redan i dag sanktionsmöjligheter, som till exempel har använts vid beslut om att HVB ska stänga ned sin verksamhet när allvarliga missförhållanden uppmärksammas. Men kvalitetsansvaret är också en avtals- och uppföljningsfråga som landar på ”köparen av tjänsten”, det vill säga kommunen, som ansvarar för kvaliteten i de insatser de ger till barn och unga. Uppfyller inte boenden de krav som ställs enligt avtal och överenskommelser är det skäl att säga upp kontrakt och begära utbetalade medel tillbaka. Något behov av ytterligare sanktioner har inte framkommit i dialogen med IVO.

IVO, som bildades 2013, har fram till 2016 ett ökat anslag för att täcka uppstartskostnader.

Syftet med att förändra frekvenstillsynen är att öka möjligheten för IVO att använda resurser effektivt och därmed möjliggöra en mer riskbaserad tillsyn som inriktas mot de verksamheter som är mest angelägna att granska.

Anf. 84 CECILIA WIDEGREN (M):

Herr talman! Tack, statsrådet, för diskussionen här i kväll!

Verkligheten kan ju förändras i väldigt rask takt. Inte minst en dag som i dag inser vi också att det mest oförutsedda kan hända. Det krävs att man ibland gör omprövningar och visar politiskt ledarskap.

De omfattande flyktingströmmarna under hösten till både Europa och Sverige har visat att vi utsätts för och ställs inför omprövningar. Det är med anledning av detta som jag ställer den här interpellationen.

Under de senaste månaderna är det närmare 70 kommuner av landets 290 kommuner som själva har lex Sarah-anmält sig därför att man anser att man inte lever upp till gällande lagstiftning. Då har verkligheten förändrats.

Prot. 2015/16:84
22 mars

Svar på
interpellationer

Sverige och svensk socialtjänst kommer att behöva en tillfällig flyktingpaus. Under förra året var det 163 000 människor som sökte asyl i Sverige. 80 000 av dem sökte asyl för en kortare tid varav drygt 35 000 var ensamkommande barn och unga. Inflödet i början av det här året visar att också 2016 kommer att vara ett år med ett omfattande flyktingmottagande. Redan i dag har socialtjänsten i Sverige det väldigt tungt.

Enligt Inspektionen för vård och omsorg fanns det i februari i år 1 277 hem för vård och boenden, så kallade HVB-hem. Av dem drivs åtta av tio i kommunal regi. Enligt nuvarande regelverk krävs det inte någon tillståndsplikt. Om hemmen däremot drivs i annan regi krävs det tillstånd.

Sedan årsskiftet har närmare 50 nya boenden startats per vecka. Det startas även andra former av boenden, till exempel stödboenden och familjehemsplaceringar. Utmaningarna finns och är tydliga.

Inledningsvis är min fråga till statsrådet: Varför väljer inte regeringen i det här läget att ompröva vikten av att göra rätt från början? Man borde ställa lika villkor som ett stöd, oavsett utförare, oavsett driftsform för dem som ska ta hand om utsatta barn och unga – detta som ett stöd och en formplatta för att erbjuda barn och unga på flykt som kommer hit en likvärdig kvalitet från början.

Tyvärr kan vi nu läsa om mängder av lycksökare som tjänar pengar på utsatta barn. Det är nu läge att ompröva och fundera på hur man ska åstadkomma lika kvalitetskrav från början.

Regeringen och Socialdemokraterna har hittills avslagit dessa förslag här i riksdagen, men det vore på sin plats att regeringen funderade över att göra en omprövning så att det blir lika villkor för alla.

Min andra fråga kopplat till detta handlar om de larm som kommer från Sveriges ensamkommandes förening. Man visar på att människor hanterar utsatta barn och unga utan att ha kunskap, utan erfarenhet och, som man uttrycker det, tyvärr för att tjäna pengar.

Kan man då tänka sig en generell tillståndsplikt som möjliggör att det blir mer rätt från början med grundläggande kvalitetskrav? Kan man tänka sig en prövning av ägarsituationer, ledning och den långsiktiga hållbara ekonomin för att få veta vilka som arbetar på dessa boenden?

På Skara stödboende, till exempel, säger en utsatt kvinna: Här man vill inte ens hamna. Här vill man inte ens vara. Det är väldigt, väldigt dåligt. Det är katastrof.

Behandling finns inte, medicineringen missköts och det finns nynazist-symboler på boendet.

Kan vi göra mer rätt från början? Kan vi ställa tuffare kvalitetskrav och kan regeringen medverka till detta?

Anf. 85 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Jag håller med om att det här är en väldigt sorglig dag. Mina tankar går till offren och anhöriga i Bryssel.

Jag tycker att regeringen verkligen har visat politiskt ledarskap i fråga om socialtjänsten och dess stora uppgift att ta emot ensamkommande flyktingbarn. Den sociala barn- och ungdomsvården har också till uppgift att ge stöd och ta emot orosanmälningar, till exempel från andra barn, det är viktigt att komma ihåg. Det ska också fungera.

Till att börja med lämnade den tidigare regeringen ifrån sig en socialtjänst – särskilt inom barn- och ungdomsvård – som var väldigt instabil

och skör. Det faktum att det kom väldigt många ensamkommande flyktingbarn som samtidigt behövde skydd gjorde att läget blev ännu svårare. Vi har försökt att göra mycket för att staga upp detta.

Bland annat har oppositionen och regeringen tillsammans avsatt 8 miljarder till kommunerna, och jag förutsätter att man använder delar av dessa medel för att stärka socialtjänsten. Regeringen har också avsatt 1 miljard till bemanning i den sociala barn- och ungdomsvården, framför allt för att man ska kunna utreda barnen bättre och ta reda på vilket barn som behöver vad. Man ska också kunna ha koll, följa upp placeringar och helt enkelt kunna göra sitt arbete på ett mer stabilt sätt.

Vi har dessutom vidtagit en mängd andra åtgärder för att staga upp den här situationen. När vi senaste hade debatt här i kammaren var det till och med någon som klagade på att det var för många åtgärder.

Jag tycker verkligen att vi så mycket som möjligt har försökt att stödja verksamheten, men mycket återstår. Det läge som du beskriver existerar ju, och det måste vi utan tvekan ta oss an.

När det gäller tillstånd, som du pratar om, finns det många olika skikt i detta, men jag ska försöka att dela upp det.

Att kommuner själva driver verksamhet, till exempel HVB-hem, ingår i kommunernas grunduppdrag. Då förutsätts att kommunerna följer lagar och regler och har kompetens för att driva HVB-hem, precis som man driver skolor eller annan grundverksamhet. Man får anse att det är kommunens grunduppdrag. De kan också och ska bli inspekterade som annan verksamhet.

Det finns förslag om entreprenaddelen i ägarprövningsutredningen som just nu bereds. Då inväntar jag gärna på resultatet av den beredningen.

Vi har dessutom gett i uppdrag till Vårdanalys att jämföra olika placeringsformer ur olika perspektiv, framför allt med barnens bästa för ögonen, för att man ska se i vilka placeringsformer som barn placeras och vad man får för de resurser som satsas.

Beträffande familjehem, som du också nämnde, vill jag att det ska göras bakgrundskontroller och finnas tillstånd. Det tycker jag är självklart – alltihop för att vi inte ska komma tillbaka till den vanvårdssituation som vi tyvärr har haft i Sverige. Den regering som du företräder fick ju hantera vanvård som skett under flera decennier tidigare. Vi ska inte komma i det läget igen.

Anf. 86 CECILIA WIDEGREN (M):

Herr talman! Jag tycker att det är en bra slutsats av regeringen och statsrådet, att vi inte ska ha en sådan utredning till. Med anledning av de diskussioner som vi har haft och den utveckling som vi ser menar jag dock att det nu är läge för regeringen att ompröva tidigare ställningstaganden.

Flera av dessa frågor valde regeringen och Socialdemokraterna senast i december månad att avslå här i riksdagen. Det kan tänkas att förslagen då kom från fel partier, men nu är det läge att göra en omprövning med anledning av den verklighet som förändras här och nu.

Nu larmar föreningen för ensamkommande barn. Det är närmare 70 kommuner som har lex Sarah-anmält sig. Det är nu som regeringen måste göra en omprövning, och jag tycker att det vore läge för en sådan diskussion med anledning av det som händer just nu.

Prot. 2015/16:84
22 mars

Svar på
interpellationer

Jag känner mycket väl till vad regeringen har vidtagit för åtgärder och den budget som tillfördes och som riksdagen fattade beslut om. Men verkligheten har förändrats. Vad är regeringen villig att göra här och nu?

Socialtjänsten har under en längre tid haft problematik. Alliansregeringen tillsatte därför den nationella samordnaren och utredaren Cecilia Grefve. Vi såg på detta med absolut största oro och ville göra alltmer. Men sedan dess har utvecklingen förändrats. Det är den jag tycker vi ska se på här och nu.

Jag har också ställt ett antal frågor angående den tillsyn som nu sker för att möta detta, inte minst med anledning av det exempel som jag nämnde och som vi har diskuterat – det finns flera sådana exempel. Det finns stödboenden, familjehemsplaceringar och HVB-hem som inte fungerar som de bör.

Inspektionen för vård och omsorg, som är den ansvariga myndigheten, har både offentligt och i underlag inför budgetförhandlingarna bett om ökade resurser. Man har fått ett regeringsbeslut om att man ska spara 60 miljoner kronor. Är det inte läge att ompröva det? Det är en myndighet som har det tufft. Man går närmare på knäna för att göra så goda insatser som möjligt för att hålla en någorlunda god kvalitet runt om i landet. Ska de inte få de resurser som de efterfrågar för att klara detta?

Jag skulle önska att statsrådet här i dag resonerar lite grann om det. Kommer Socialdemokraterna att föra in de diskussionerna inför förhandlingarna om vårpropositionen och sedan även när det gäller höstbudgeten? Här i riksdagen har ni tidigare avslagit de moderata förslagen om att tillföra de resurserna.

I den andra delen skulle jag vilja att statsrådet belyser lite mer varför det är rimligt att halvera tillsynen för Inspektionen för vård och omsorg. Det må hända att det hade varit ett rätt och rimligt beslut med anledning av den utveckling vi hade. Men med tanke på den verklighet vi har i dag undrar jag: Är det rätt och rimligt att göra en halverad tillsyn när förändringen är så tydlig just nu? Det är kanske just de återkommande besöken som kan ge förbättringar. Det handlar om att de fullt ut inte har tillstånd. Man ställer inte fullt ut de grundläggande kvalitetskraven. Och i dag vet vi egentligen inte vem som startar, vem som ansvarar för och vem som äger olika former av boenden där unga och utsatta människor befinner sig.

Jag skulle vilja ha ytterligare kompletteringar kring detta. Ingår det här i de budgetdiskussioner som förs hos Socialdemokraterna och mellan regeringspartierna? Kommer vi att se att sådana här förändringar presenteras inom kort? Eller på vilket sätt avser regeringen att skärpa tillsynen? Jag uppfattar även statsrådets engagemang i fråga om att de utsatta barnen verkligen ska få det stöd och den hjälp som de vill ha.

Anf. 87 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Cecilia Widegren! Det gäller socialtjänsten igen. Jag tycker att vi ska prata om framtiden. Men det är ett väl belagt faktum att utgångsläget var väldigt skört. Det var väldigt bra att ni tillsatte den nationella samordnaren Cecilia Grefve, vars uppdrag jag har skärpt och konkretiserat. Hon rapporterar till mig var tredje månad – det handlar om observationer som hon har gjort – för att vi ska kunna ta beslut. Det har vi också gjort under tiden.

Icke desto mindre är detta väl belagt. Hon har stor kapacitet och kan göra mycket. Men socialtjänsten var i väldigt dåligt skick, och ni tillsköt inte tillräckligt mycket medel. Ni rustade ned a-kassan och sjukförsäkringen, vilket gjorde att socialtjänsten fick ett oproportionerligt stort arbetsfält som man inte fick resurser för.

Hur som helst: Nu är vi där vi är. Nu måste vi inte bara ta emot de barn som kommer till Sverige. Vi måste också ta hand om dem. Det här är ett väldigt stort uppdrag, och Sverige har tagit ett stort ansvar. Situationen är fortfarande ansträngd – det smärta mig hur flyktingsituationen ser ut i Europa och i världen. Det var bland annat mot den bakgrunden som den förändrade migrationspolitiken behövdes, som jag ser det. Vi måste nu hjälpas åt för att stödja socialsekreterare och andra som jobbar väldigt hårt med att komma till rätta med den här situationen.

Sedan gäller det Ivo och medlen. Det är en relativt ny myndighet. De gör ett bra jobb. Men de fick en pott pengar för att just starta som ny myndighet. De visste att detta skulle upphöra. Nu är läget som det är. Det här är en diskussion som vi får föra, helt enkelt. Men de visste vad just de här medlen skulle användas till. Icke desto mindre ser jag precis som alla andra att det här är ett angeläget område.

Sedan gäller det tillsynen och hur ofta den ska göras. Det här är ett förslag från myndigheten själv som vi tycker är rimligt. Man går då till en tillsynsmodell som innebär att man har resurser så att man kan göra tillsyn oftare där man verkligen behöver det. Man gör en bedömning och ser: Här behöver vi verkligen vara med och kolla läget. Det här stället verkar fungera bra. Det här stället fungerar inte bra.

Man kan använda resurserna för att göra tillsyn oftare där barn verkligen riskerar att fara illa.

Anf. 88 CECILIA WIDEGREN (M):

Herr talman! Jag tar gärna en allmänpolitisk debatt med statsrådet och regeringen om tiden som har varit. Men det är inte därför vi är här i dag.

Jag kan väl bara konstatera en sak. Om regeringen tror att receptet är att det är mindre än 1 miljon kronor per kommun, att det är svaret i socialtjänsten, tror jag att vi har många stora utmaningar kvar att hantera. Jag tror att utmaningarna är mycket större än att de kan lösas i en rent budgetteknisk justering i fråga om kommunerna.

Det handlar mycket om kompetens. Det handlar om långsiktighet. Det handlar framför allt om att ställa de grundläggande kvalitetskraven från början.

Jag bekymrar mig lite över att statsrådet inte fullt ut visar att hon är villig att ompröva de tidigare ställningstagandena och att det är kvalitet som är bärande långsiktigt. Det handlar om att ställa lika krav från början och om att vara tydlig med att det inte var rätt att göra besparingar på tillsynsmyndigheten, som har det här ansvaret under kommande år.

I ett läge när vi inte hade haft en flyktingström kanske den besparingen hade varit väl motiverad. Men nu ser verkligheten annorlunda ut. Frågan är då om regeringen väljer att ompröva detta med anledning av att verkligheten har förändrats.

Vi befinner oss i ett allvarligt läge. Det är viktigt att göra rätt från början. Då ska Sverige inte vara på väg åt fel håll, som vi upplever att det är.

Vi borde i stället stärka tillsynen, stärka prövningen och stärka kvaliteten för att göra mer rätt från början.

Vi ska inte riskera att utsatta barn och unga, inte ens om de är på flykt, hamnar i kläm. Vi ska inte riskera att ensamkommande barn går till medierna för att tala om: Vi känner att de köper oss i stället för att ta hand om oss.

Då måste vi förändra någonting. Då måste vi ompröva. Jag önskar att regeringen gör den omprövningen med anledning av att verkligheten har förändrats.

Anf. 89 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Cecilia Widegren! Jag får erkänna att det är få frågor som jag har jobbat så hårt med som de här. Vi har tagit många beslut. När vi hade debatt om de här frågorna sa någon att nio sidor i betänkandet är listor på beslut som vi har tagit för att ge stadga i den här situationen. Vi har visat och visar ledarskap. Vi följer den här situationen. Vi vidtar hela tiden de åtgärder som vi kan.

Ivo har fått tillgång till anslagskredit för att kunna arbeta med tillstånd. Vi har inte gjort någon besparing. Däremot är jag ytterst medveten om hur situationen är. Det är nu samtal om budgeten. Vi får återkomma om hur det ser ut. Jag är medveten om frågan.

Jag ser också att vi behöver arbeta. Vi behöver vara medvetna om: Vad behövs här och nu, och vad är insatser på längre sikt? Det är någonting som jag håller på med varje dag. Det handlar om att se att vi verkligen stärker detta på lång sikt. Det handlar också om det som vi måste göra nu.

Jag tror, möjligen till skillnad från dig, att det faktiskt också handlar om rena investeringar. Det här är en jätteviktig del av välfärdssamhället. De mest utsatta, barn som kanske inte ens alltid kan tala för sig, blir lämnade hos vuxna som i värsta fall inte bryr sig om deras bästa. Så kan vi inte ha det.

Det handlar om rena investeringar. Det handlar om regeländringar. Det handlar om att stärka barns rättigheter. Barnkonventionen ska bli lag. Det är ett arbete vi har påbörjat. Det hoppas jag också blir ett verktyg även för de här barnen. Under tiden gäller det att informera dem om vad de har för rättigheter. Vi måste göra allt det här samtidigt.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 15 Svar på interpellation 2015/16:468 om avdragsrätten för representation

Anf. 90 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Ulf Berg har frågat mig om det är min ståndpunkt att svenska företagare behöver beskattas hårdare. Frågan ställs mot bakgrund av en remitterad promemoria där det föreslås att momsavdraget för representation utökas samtidigt som avdraget sänks vid inkomstbeskattningen.

Vad det handlar om är representation där det förekommer måltider eller annan förtäring. I dag tillämpas andra beloppsgränser för momsavdrag än de som finns i lagstiftningen, eftersom dessa strider mot EU-rätten. De

beloppsgränser för avdrag för moms som tillämpas i praktiken är dessutom olika beroende på situationen.

Detta är inte någon tillfredsställande ordning och komplicerar för företagen. Förslaget syftar till att förenkla reglerna, minska företagens administrativa börda och göra reglerna förenliga med EU-rätten.

Förslaget innebär visserligen att företagen betalar något mer i bolagsskatt, men samtidigt ökar deras momsavdrag. Dessutom får företagen mindre administration med att dela upp kvitton som avser representation i en avdragsgill del och en del som inte är avdragsgill i samband med måltidsrepresentation.

Regeringen för en aktiv näringspolitik för fler och växande företag. Det är centralt för att långsiktigt stärka den svenska konkurrenskraften och skapa förutsättningar för nya jobb. För att förbättra företagsklimatet har regeringen breddat och förstärkt satsningarna på en aktiv näringspolitik genom ökade anslag till nyindustrialiseringen, exportfrämjande, innovationsrådet och förstärkning av Almi.

Anf. 91 ULF BERG (M):

Herr talman! Jag vill tacka statsrådet för svaret. Det är naturligtvis en viktig fråga, även om jag tror att jag och finansministern är överens om att det finns andra viktiga saker att fundera över en dag som denna. Men demokratin måste ändå innehålla interpellationer och att oppositionen granskar regeringen. Även det vardagliga jobbet går vidare en sådan här dag.

Jag tolkar det som att regeringen hävdar att förslaget motiveras av att vi behöver anpassa oss till nya EU-regler. Men såvitt jag kan förstå när jag läser är detta äldre regler som vi inte behöver ändra, utan de får leva vidare eftersom vi hade dem med oss in i EU.

Därför funderar jag på om det inte finns lite andra skäl. Jag tycker att det här är ett mycket olyckligt förslag. Så här står det: "Förslaget innebär visserligen att företagen betalar något mer i bolagsskatt". "Något mer" – det betyder nästan 1 miljard. Samtidigt ökar företagens momsavdrag, står det. Då kan man få för sig att det är i ungefär samma härad, men det handlar om 50 miljoner kronor. Kostnaderna för företagen i Sverige ökar därför med nästan 1 miljard kronor, och det tycker jag att det finns all anledning att påpeka.

Sedan är det så att en del av de här företagen mycket riktigt får en något lägre moms eftersom man kan lyfta momsen, men då tycker jag också att vi ska påminna oss om att det finns ett antal företag som inte har möjlighet till momsfria transaktioner, till exempel inom vård, skola, omsorg, försäkring, finans, uthyrning av bostäder, viss kultur och så vidare. De får ju inte någon uppsida över huvud taget, utan där är det bara en nedsida och en ökad kostnad.

Om vi drar oss till minnes alliansregeringen så startade man med att försöka få ned administrationen och kostnaderna för företag med 25 procent. Jag är den första att erkänna att det är ett otroligt komplicerat och tufft jobb. Många regler finns där för att man inte ska få ökade kostnader, men det var i varje fall ett antal miljarder i sänkta kostnader som företagen fick tack vare alliansregeringen. Dock erkännes villigt att några 25 procent och 25 miljarder blev det inte. Man kanske inte heller kan om-sätta det till 1 procent–1 miljard, men det ska ju motsvara sänkta kostnader.

Prot. 2015/16:84
22 mars

Svar på
interpellationer

En ytterligare jobbspost är besöksnäringen och restaurangbranschen som antagligen kommer att bli lidande av detta. Då får vi påminna oss att Socialdemokraterna är negativt inställda till just den här branschen. Man var emot att matmomsen sänktes så att det blev samma momssats för att gå på Ica eller Coop och handla som för att gå och äta mat på restaurang. Man har varit emot sänkta arbetsgivaravgifter för ungdomar, något som vi vet har varit otroligt värdefullt för ungdomar och även nyanlända när det gäller att få ett första jobb och ett cv och visa att man har en arbetsgivare.

Nu fortsätter det här. Nu ska man se till att företagarna inte ska få ha avdragsrätt. Kommer regelförändringarna att fortsätta så att det blir ännu dyrare för svenska företag?

Anf. 92 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Jag delar helt Ulf Bergs uppfattning att det är en speciell dag att stå och debattera dessa frågor, men jag delar även uppfattningen att det kanske är extra viktigt en sådan här dag att vi fortsätter det viktiga arbete som görs i Sveriges riksdag och att Sveriges riksdag granskar regeringen.

Det är så fantastiskt i Sverige att vi står brett samlade för ett öppet och demokratiskt samhälle, och jag uppskattar verkligen det goda samarbetet mellan regeringen och oppositionen efter den höjda terrorhotnivå som finns även mot Sverige.

Vad gäller EU-reglerna är den förändring som behöver göras moms-förändringen, eftersom de svenska tidigare momsreglerna inte stämde överens med EU-lagstiftningen. Det gör att Sverige tappar skatteintäkter på ungefär 500 miljoner kronor, och för att finansiera det gör vi en förändring av avdragsmöjligheterna för måltider. Det är helt korrekt som Ulf Berg säger att vi får in något mer pengar på detta än vad kostnaden har varit för att vi har tvingats förändra momsreglerna.

För enskilda företag innebär det ungefär 20 kronor per måltid om man gör ett måltidsavdrag för representation. Det är alltså inte någon dramatisk förändring för det enskilda företaget, och det påverkar inte annan representation som till exempel teaterbiljetter.

Samtidigt planerar regeringen också andra förändringar i skattesystemet. Vi har bland annat presenterat en förändring som innebär en skattnedsättning för ensamföretagare som anställer. Jag kan tycka att det är bättre att satsa våra skattepengar på företag som anställer än på representation.

Det är helt korrekt att alliansregeringen sänkte väldigt många skatter. Det ledde också till att vi hade stora underskott i de offentliga finanserna och inte heller hade tillräckligt med resurser för att finansiera nödvändiga investeringar i till exempel skolan, vilket ju påverkar möjligheterna för ungdomar att komma i arbete. Alliansregeringen använde sänkta arbetsgivaravgifter för ungdomar, men där kan jag stilla notera att ungdomsarbetslösheten har sjunkit efter att den nedsättningen avskaffades.

Anf. 93 ULF BERG (M):

Herr talman! Det är intressant att regeringen ibland tror på sänkta kostnader för företagarna, till exempel när det gäller det nya förslaget som kom häromdagen om att det ska vara en lägre arbetsgivaravgift för den första

som anställs. Jag tror att man bara skulle betala pensionsdelen, om jag nu kommer ihåg det här rätt.

Då finns det skäl att påminna om att när Alliansen gjorde den här nedsättningen så fick vi utstå mycket kritik. Nu tar man ett litet, litet steg, och jag tycker att det är ganska symtomatiskt för regeringen att peka på en liten sänkt kostnad. Sedan får man betala 50 kronor någon annanstans, och så får man en krona där.

Det är ju lika här, och det kan man se i svaret: Okej, ni får 50 miljoner genom att ni kan lyfta moms i ökad omfattning, men det blir en bolagsskatt som kommer att kosta er nästan 1 miljard extra.

Varför är det så viktigt med sänkta kostnader just för att bekämpa utanförskapet? Jag besökte ett varuhus i södra Sverige; jag tror till och med att man har en tv-serie om det. Jag frågade dem: Hur mycket kommer ni att få i ökade kostnader om man tar bort de nedsatta arbetsgivaravgifterna för unga? Svaret var 12 miljoner. Jag frågade vad som skulle hända då. Då kommer vi naturligtvis att se till att hela tiden anställa dem som har yrkeserfarenhet, var svaret, för det här har varit väldigt bra.

Om man hela tiden adderar kostnader för företagarna blir det svårare att anställa. Man pratar om vikten av att människor ska komma i arbete och att vi ska göra allt för att bekämpa utanförskap, men det är ju ändå företagare som ska se till att genomföra dessa anställningar.

Vi vet att det finns främst många småföretagare. Om var och en anställer en till får det en fantastisk effekt. Vissa av regeringens reformer vänder sig till de stora företagen som säger att de ska ta emot 100. Ja, det är bara storföretag som kan göra det. Men hemma i Dalarna finns många små företag. Var och en kan se till att en person kommer in i arbete.

Jag brukar fråga många arbetsökande hur många gånger de har visat upp sitt skolbetyg. Det kanske var första gången. Sedan är det fråga om att skapa ett cv. Har man väl fått en arbetsgivare är det lättare att få jobb och vara kvar i jobb.

Därför är det här förslaget otroligt olyckligt. Det kostar främst småföretagare 1 miljard. Det är helt okej att få dra av för en annons på Facebook eller Google, men att äta lunch med en affärsrelation på en restaurang ska man inte få göra avdrag för. Regeringen motiverar det med att avdraget är så krångligt att det måste vara enhetliga belopp. Men om företagarna tycker att det är för krångligt låter de bli att göra avdragen. Det är ytterligare ett argument som inte håller.

Nu får vi väl hoppas att promemorian kommer fram till att förslaget inte är bra. Det finns ett intressant förslag från Skatteverket. Men det förslaget skulle kosta pengar. Med andra ord skulle företagarna få sänkta kostnader. Hade inte det varit ett bättre förslag för att gynna företagsamheten i Sverige?

Anf. 94 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Det är en stor skillnad mellan den sänkta ungdomsarbetsgivaravgiften som den tidigare alliansregeringen genomförde och det förslag vi har lagt fram för att sänka arbetsgivaravgiften för egenföretagare första gången de anställer någon. Det första var en nedsättning för alla ungdomar oavsett om de hade jobb eller inte och oavsett hur länge de jobbade. En enig expertkår har dömt ut sänkningen som ett ineffektivt sätt att använda skattebetalarnas pengar på.

Prot. 2015/16:84
22 mars

Svar på
interpellationer

Verkligheten visar på att det inte är så att ungdomar har sämre chanser att få jobb efter förändringen. Tvärtom ser vi att ungdomsarbetslösheten sjunker.

För egenföretagarna handlar det om en träffsäker åtgärd. Man försöker nå de egenföretagare som funderar över att anställa och som inte riktigt är där att ta steget. Det är ett stort beslut att anställa någon för första gången. Det är ett stort beslut och mycket nytt att lära sig. Det kostar en del i form av att lära sig nya administrativa rutiner, och bokföringen blir annorlunda när det finns en anställd. Ett förslag om en tillfällig nedsättning handlar om att få fler egenföretagare att ta steget.

Precis vad gäller ungdomsarbetsgivaravgifterna för ungdomar håller den här regeringen hårt i pengarna och tar ansvar för de offentliga finanserna. Det gör att nya, stora skattesänkningar inte ligger i korten. Här handlar det om att ta ansvar, vara försiktig och se till att det finns långsiktig hållbarhet i de offentliga finanserna och bryta den trend som den borgerliga regeringen hade med att varje år ständigt försämra de offentliga finanserna. Man gick från stora överskott till stora underskott. Det är inte en utveckling som kan fortsätta. Här handlar det om att ta ansvar.

Anf. 95 ULF BERG (M):

Herr talman! Den förra regeringen tog det ansvaret. Om man är mitt i en brinnande lågkonjunktur måste man naturligtvis se till att inte spä på arbetslösheten. Då kan vi vara överens om att tillåta underskott. Vi ska också titta på hur Sverige har det ställt med statsskulden, som ser bra ut. Alliansregeringen städade upp rejält i olika skulder. Den diskussionen kan vi ta en annan gång.

Nu är det viktigt att vi håller oss till småföretagarna. Jag är orolig över vad statsrådet sa i sitt svar om att det är fråga om en regelförenkling. Den borde vi vara politiskt överens om.

Herr talman! Jag funderar över om det inte vore bra om regeringen inte skulle lägga fram några ytterligare förenklingsförslag. Jag vet inte om småföretagarna har råd om varje liten förändrad regel kostar 1 miljard.

Jag skulle tycka om ifall statsrådet kunde säga rent ut att det ska in mer pengar till statskassan, att det är tomt, att det skramlar i kassakistan, ladorna är tomma och regeringen har ställt till det med alla utgifterna. Då ska man erkänna att det är fråga om en höjd skatt, och den drabbar företagare. I stället formulerar sig statsrådet som att avdraget knappast märks.

Jag tycker naturligtvis att 1 miljard är mycket pengar. Vi är nog helt överens om att avdraget inte kommer att drabba de stora drakarna. De som kommer att drabbas är de hårt arbetande egenföretagarna som har ett par anställda och vill äta en lunch och komma överens om en affär som kan ge dem en chans att kanske anställa eller behålla sina anställda.

Statsrådet borde dra tillbaka förslaget.

Anf. 96 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Jag försökte vara tydlig i mitt första inlägg, nämligen att det är fråga om en överfinansiering. Det offentliga förlorar en del pengar på momsen. Men som reglerna tillämpas i dag och med finansieringen som innebär att möjligheten att göra avdrag på inkomstskatten för måltider tas bort kompenseras momsförändringen.

Samtidigt är det viktigt att ha proportioner i detta. Det handlar om både stora och små företag som använder avdraget för representation. Det handlar alltså om en ökad kostnad på 20 kronor per måltid. Givet hur viktigt vi vet att många företag tycker att representation är kommer man att fortsätta att representera, men man kanske väljer en billigare måltid, en billigare lunch eller en billigare varmrätt om man äter middag, eller hoppar över kaffet eller lättölen – vad vet jag.

Det är viktigt att påminna om att samtidigt som regeringen gör denna förändring gör vi också andra saker för att förstärka företag som är på väg att anställa. Jag kanske hellre ger en skatterabatt för den som anställer än för den som går på restaurang.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 16 Svar på interpellation 2015/16:471 om Backaundantaget

Anf. 97 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Lars Hjalmered har frågat mig när jag beräknar att beredningen i Regeringskansliet av Backaundantaget är klar, när jag beräknar att Backaundantaget kommer att införas, vilken av de föreslagna lösningarna för stadsdelen Backa jag anser ska införas och om jag anser att ett och ett halvt år är en rimlig tid för en skyndsam beredning i Regeringskansliet.

Regeringen har tidigare uttalat att det är angeläget att hitta en lösning på de problem i Backaområdet som lyfts fram i hemställan från Göteborgs stad och Trafikverket.

Hemställans förslag remitterades hösten 2014, och två centrala remissinstanser, Skatteverket och Transportstyrelsen, avstyrkte då genomförandet av förslaget. Mot bakgrund av vad som framkom vid den tidigare remitteringen och i syfte att skapa ett bättre beslutsunderlag remitterades under 2015 en promemoria från Finansdepartementet innehållande dels ett förslag till alternativ lösning för undantag från trängselskatt vad gäller Backaområdet i Göteborg, dels hemställans förslag.

Beredning av frågan pågår fortfarande inom Regeringskansliet, och regeringen arbetar för att snarast kunna redovisa en lösning. För att klara detta inhämtas nu kompletterande information från Trafikverket och Göteborgs stad. Innan beredningen har avslutats kan jag inte ta ställning till när en lagrådsremiss kan lämnas eller ändringar kan träda i kraft.

Anf. 98 LARS HJÄLMERED (M):

Herr talman! Tack, finansministern, för svaret!

Den 4 april 2014 kunde man läsa i tidningen GT, Göteborgs-Tidningen: "Låt Backa slippa trängselskatten." Det var vad finansminister Magdalena Andersson sa i samband med ett besök i Göteborg. Jag tycker att vallöftet var tydligt, och jag ska återkomma till det alldeles strax, herr talman.

Västsverige är en växande region i Sverige och mycket av ett logistiskt nav med den viktiga hamnen. Det behövs ordentliga infrastruktursatsningar för att klara både en vanlig daglig pendling för oss som arbetar och det viktiga godset. En del i detta är det så kallade västsvenska paketet. Det

innehåller många delar, däribland till exempel en viktig förbindelse under Göta älv och en viktig förbindelse över Göta älv som ska ersätta Götaälvbron.

Men det här har också – där tror jag att man brett politiskt kan vara självkritisk – kantats av en hel del otydligheter och bristande tillit kopplat till den folkomröstning som hölls, till att det tog lite för lång tid för utländska fordon att börja betala trängselskatt men också till en hel del annat kring regeringens senaste budgettrixande vad gäller finansieringen av paketet – och framför allt till det så kallade Backaundantaget.

Det var ju så, herr talman, att när trängselskatten infördes visade det sig att för stadsdelen Backa på Hisingen blev det inte optimalt. Boende där blev närmast inlåsta i trängselskatteområdet.

Det landade i att man i en politisk diskussion och en tjänstemannadiskussion tog fram olika förslag till lösningar på detta, och före förra valet ställdes det ut löften om att man skulle försöka hitta en lösning på detta. Det var i samband med det som finansministern sa: Låt Backa slippa trängselskatten!

Ett drygt halvår efter valet kunde vi konstatera att ingenting hade hänt. Då ställde jag en fråga till finansministern: När beräknas beredningen av Backaundantaget vara klar, och när kommer undantaget att införas? I början av maj 2015 fick jag svaret att beredning pågår.

Det dröjde ytterligare ett halvår. Ingenting hände. Då ställde jag samma fråga på nytt och fick i praktiken närmast samma svar. Finansministern sa: Det här är angeläget. Vi bereder frågan, men vi får återkomma.

Nu, herr talman, har det gått ytterligare ett halvår då ingenting har hänt. Jag tycker att det är angeläget att på nytt ta upp frågan med finansministern.

Därför har jag ställt ett antal frågor: När beräknar finansministern att beredningen är klar? När räknar finansministern med att Backaundantaget är infört? Vilken av de föreslagna lösningarna vill hon se för att lösa situationen för de boende i stadsdelen Backa i Göteborg? Och anser finansministern att ett och ett halvt år som det nu har tagit är en rimlig tid, sett till det tydliga vallöfte hon och regeringen ställde ut?

Vi kan konstatera, herr talman, att finansministern säger att beredning pågår och att man hoppas införa detta snart. Hon vill egentligen inte svara på de återstående frågorna. Samtidigt har vi det tydliga vallöfte hon ställde ut i april 2014.

Det är här någonstans problemet börjar, tycker jag. Att man som politiker tydligt ställer ut ett vallöfte och sedan inte levererar, det håller liksom inte. Jag kan förstå att många göteborgare reagerar på detta med både förvåning och ibland ilska.

Därmed kommer vi, herr talman, till det jag tycker är lite av knäckfrågan i debatten. Finansministern sa: Låt Backa slippa trängselskatten! Jag vill fråga finansministern: Hur vill du praktiskt lösa detta, Magdalena Andersson? Vilket av de alternativ som nu ligger på bordet förordar du för att leva upp till det vallöfte du så tydligt ställde ut?

I svaret du ger mig säger du att ni nu hämtar in kompletterande information från Trafikverket och Göteborgs stad. Vad är det för information ni hämtar in?

Anf. 99 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Jag delar helt Lars Hjalmereds beskrivning av Göteborgsregionen, hur viktig den är för Sverige och den svenska ekonomin och hur viktig en väl fungerande transportinfrastruktur är i den delen. Det är ju inte en obetydlig andel av Sveriges exportintäkter och skatteinkomster som skapas i Göteborgsregionen, och det är en stolthet för hela Sverige.

Lösningen med Västsvenska paketet och trängselskatten är ett sätt att försöka stärka regionen via en bättre transportinfrastruktur. Det är viktigt att vi fortsätter den satsningen.

I valrörelsen var jag tydlig med att jag vill ha ett Backaundantag. Jag vill ha ett Backaundantag, och jag tycker att det är helt centralt att det införs. Det är någonting som jag arbetar för på Finansdepartementet.

Samtidigt är det så att beredningsprocesserna i Regeringskansliet ibland drar ut på tiden. Det här är ett sådant fall. Vi har varit tvungna att omremittera det förslag som gick ut. Det togs fram under den borgerliga regeringen och fick väldigt allvarlig kritik. Vi var tvungna att titta på om man kunde hitta någon alternativ lösning och sedan remittera det igen. Men det är inte så att det inte har hänt någonting sedan dess, utan nu begär vi in ytterligare information från både Göteborgs stad och Trafikverket om hur de här undantagen skulle fungera i praktiken.

Men jag delar helt Lars Hjalmereds uppfattning att konstruktionen av trängselskatten inte blev bra för Backa och att vi därför behöver hitta en lösning för Backa så att man inte ska behöva betala trängselskatt på det sätt man gör i dag.

Det finns två alternativ. Nu handlar det om att bereda klart frågorna så att vi snarast kan komma fram till en lösning.

Anf. 100 LARS HJÄLMERED (M):

Herr talman! Det är lite detta som är problemet: Jag och finansministern möts i synen på att Göteborg är väldigt viktigt. Det logistiska centret i Göteborg med hamn med mera är otroligt viktigt. Vi har Västsvenska paketet med viktiga infrastrukturesatsningar. Vi har ett tydligt vallöfte från Magdalena Andersson som gavs i tidningen GT, där hon sa: Låt Backa slippa trängselskatten! Det var glasklart, det som fördes fram.

Den som vill kan läsa artikeln i tidningen Göteborgsposten från i lördags, den 19 mars – ”Backaundantaget ännu inte på plats”. Där kan man bland annat läsa att Magdalena Anderssons lokala partikamrater säger att de inte förstår varför det tar så lång tid, varför detta inte skulle kunna införas.

Det är sant som finansministern säger att det har funnits olika förslag. De man har diskuterat heter G och H och har olika för- och nackdelar.

Den information jag har fått lokalt är att om de frågor man sökt kompletterande information om säger Göteborgs stad: Det handlar om upphandlingsfrågor, men det hindrar inte regeringen från att fatta ett skarpt beslut och införa undantaget nu. Det är beskedet lokalt från Göteborg.

Därmed tycker jag, herr talman, att vi kommer tillbaka till detta att vi har en finansminister som ställde ut ett tydligt löfte till Hisingsborna, till Backaborna, när hon sa: Ni ska inte betala trängselskatt. Sedan dess har det gått ett och ett halvt år, och jag har ställt frågor till finansministern varje halvår. Vad händer? Hon säger att det här är jätteangeläget och att man jobbar med frågan. När införs det? frågar jag. Det kan vi inte svara

på, säger hon. Så var det första halvåret, och så var det andra halvåret. Nu har det gått ett och ett halvt år, och jag förstår faktiskt inte vad det är som tar så fruktansvärt lång tid.

Vi har kommit tillbaka, tycker jag, till huvudfrågan. Finansministern ger ett tydligt löfte att Backaborna inte ska betala men levererar inte på det. Då är frågan: Hur vill du, Magdalena Andersson, praktiskt lösa detta?

Det finns två lösningar, G och H, som är konkreta förslag. Vilken av dem är det du förordar? Det är väl en ganska enkel fråga. Det ena förslaget säger finansministern att man dömer ut baserat på vad remissinstanser har fått. Ska vi tolka det som att du landar i den andra lösningen? Om det är så, när kommer det konkreta förslaget till Backaborna och övriga göteborgare?

Anf. 101 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Vallöften brukar utvärderas nästa gång det är val. Jag är övertygad om att det finns en lång rad vallöften som tidigare moderatledda regeringar och moderata kommunalråd har ställt ut som inte har levererats efter ett och ett halvt år.

Vi ska ha levererat våra vallöften på valdagen, men min ambition är att Backaundantaget ska vara beslutat i Sveriges riksdag långt före nästa valdag. Jag tycker att det är angeläget att få till stånd ett sådant undantag.

Beredningen av de båda undantagen pågår fortfarande i Regeringskansliet. Regeringen har ännu inte tagit ställning till något av dem – vare sig det mer utvidgade, där även alla som besöker personer i Backa kan komma i fråga för att slippa betala trängselskatt, eller det smalare som bara berör personer som bor i Backa. Vi har inte tagit ställning utan bereder frågan i Regeringskansliet, och vi behöver ytterligare kompletterande information från både Trafikverket och Göteborgs stad för att kunna ta ställning. Vi kommer till riksdagen med ett förslag så fort den beredningen är avslutad.

Anf. 102 LARS HJÄLMERED (M):

Herr talman! Som lokal valföreträdare för Göteborg tycker jag faktiskt att det är viktigt att lyfta upp den här frågan. Övergripande handlar det om de viktiga infrastruktursatsningar som måste ske i Göteborg, både när det gäller Västsvenska paketet och andra satsningar, för att utveckla staden och regionen.

Den här frågan kan låta som en detalj, men för människor som bor i stadsdelen Backa är det en av de allra viktigaste frågorna. Man tycker sig vara inlåst. Man ser att olika politiker har ställt ut tydliga vallöften. Den minnesgode kan konstatera att i den första diskussionen inför förra valet sa representanter för Socialdemokraterna att det här skulle varit infört den 1 januari 2015.

Jag har respekt för att man landar i att ett förslag som var framlagt inte var perfekt, att det finns synpunkter på det. Då tar man fram ett annat och diskuterar det. Men nu har det alltså gått ett och ett halvt år. Jag tycker att det är otroligt lång tid. Den uppfattningen delas uppenbarligen i Göteborgsposten av Magdalena Anderssons lokala partikamrater, som inte riktigt förstår varför det tar så pass lång tid att införa detta.

Avslutningsvis undrar jag, herr talman: Ska jag behöva vänta i sex månader till, eller kan vi räkna med att ett Backaundantag är på plats innan dess?

Prot. 2015/16:84
22 mars

*Svar på
interpellationer*

Anf. 103 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Jag ska svara på den sista frågan. Jag hoppas verkligen att du inte behöver vänta sex månader till, Lars Hjälmered. Jag hade önskat att du inte skulle ha behövt vänta de gångna sex månaderna heller. Men trängselskattelagstiftningen är uppenbarligen inte så enkel, eftersom det blev fel från början.

Min uppfattning är att det blev felaktigt sådan den utformades från början. Det visar väl att det är viktigt att man tänker igenom och bereder ordentligt, så att de beslut man fattar också är väl genomtänkta, så att det inte blir fel igen. Det är därför som beredningar ibland tar en del tid.

Återigen vill jag säga att det inte innebär ett vallöftesbrott att detta inte är infört efter ett och ett halvt år. Däremot ska det utvärderas på valdagen. Då ser jag fram emot att detta är beslutat här i riksdagens kammare, och jag ser fram emot att få Moderaternas stöd för det.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 17 Svar på interpellation 2015/16:481 om skattehöjningen på etanol

Anf. 104 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Jonas Jacobsson Gjörtlér har frågat mig dels vilka resonang och motiv som låg bakom mitt och regeringens genomdrivande av den kraftiga skattehöjningen på etanol under 2015, dels om jag övervägde några andra åtgärder än skattehöjning och i så fall vilka, dels om jag är beredd att nu ta initiativ till att sänka skatten till en mer ändamålsenlig nivå och dels på vilket sätt jag avser att framöver arbeta för att vi ska få långsiktiga spelregler för biodrivmedel i syfte att främja en övergång till en fossiloberoende fordonsflotta.

För hållbara biodrivmedel gäller i dag viss befrielse från energiskatt och full befrielse från koldioxidskatt. Skattebefrielsen är ett statligt stöd enligt EU-rätten. Kommissionen har i december 2015 godkänt Sveriges skattebefrielse av biodrivmedel till och med den 31 december 2018 för flytande biodrivmedel och till och med den 31 december 2020 för biogas. Statsstödsgodkännandena är förenade med vissa villkor som måste uppfyllas för att ge skattenedsättning. Ett av villkoren är att biodrivmedlet inte får överkompenseras i förhållande till det fossila drivmedel det ersätter. Metodiken för hur överkompensationen ska beräknas framgår av statsstödsbesluten. Samma villkor gällde för de tidigare statsstödsgodkännanden som gällde fram till och med den 31 december 2015.

Energimyndigheten har i uppdrag att regelbundet lämna rapporter till regeringen om de skattebefriade biodrivmedlen överkompenserats. Övervakningsrapporten för 2014 visade att överkompensation förelåg för både hög- och låginblandad etanol och Fame.

Enligt det statsstödsbeslut som gällde fram till och med den 31 december 2015 var regeringen skyldig att åtgärda en eventuell överkompensation senast under andra halvåret 2015. Om den överkompensation som uppstått 2014 inte hade åtgärdats skulle kommissionen inte ha förlängt vårt statsstödsgodkännande. Eftersom överkompensationen åtgärdades fick Sverige i december 2015 förlängt statsstödsgodkännande till och med utgången av 2018. Om en konstaterad överkompensation inte åtgärdas kan företagen bli skyldiga att betala tillbaka den del av skattebefrielsen som motsvarar överkompensationen jämte ränta. Därför höjde regeringen skatten på de överkomparerade biodrivmedlen på samma sätt som den förra regeringen gjorde 2013.

Den 26 februari 2016 lämnade Energimyndigheten övervakningsrapporten för 2015 till regeringen. Rapporten visar att det finns god marginal till överkompensation för flera biodrivmedel. Mot den bakgrunden har Finansdepartementet remitterat ett förslag om lägre skatt för dessa biodrivmedel från och med den 1 augusti 2016.

Det är angeläget att skatteregler och åtgärder är hållbara och försvarbara i ett EU-rättsligt perspektiv. Stabila villkor är också viktiga för de aktörer som producerar och handlar med biodrivmedel samt för de företag som tillverkar fordon som drivs med dessa drivmedel. Regeringens målsättning är att så snabbt som möjligt under mandatperioden ha regler på plats som ger långsiktigt hållbara och stabila villkor för biodrivmedel. Arbete pågår just nu inom Regeringskansliet med att ta fram sådana förslag. Jag vill inte föregå detta arbete genom att uttala mig om vilka långsiktiga spelregler som ska gälla för att främja en övergång till en fossiloberoende fordonsflotta.

Anf. 105 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M):

Herr talman! Tack, finansministern, för svaret! Bakgrunden till min fråga är att regeringen under förra året drev igenom en kraftig skattehöjning på etanol, som trädde i kraft den 1 december i fjol. Denna höjning, som ger en prisökning på en dryg krona för konsumenten, motiverade regeringen med att den rådande skattenivån ansågs strida mot EU:s statsstödsregler.

Enligt den senaste övervakningsrapporten från Energimyndigheten stämmer dock inte detta. I avsnittet med slutsatser skriver myndigheten: ”Resultatet från statsstödsrapporteringen för hela år 2015 visade att överkompensation sannolikt inte har förekommit för något biodrivmedel.” När det gäller etanol för låginblandning anger myndigheten tydligt att den inte hade varit överkomparerad även om inte en skattehöjning hade genomförts över huvud taget.

Beträffade etanol till E85 anger myndigheten att skattehöjningen på bensin förvisso skulle kunna medföra viss risk för överkompensation men att det sannolikt hade räckt med en lägre skattehöjning för att kompensera för det. Den fråga man då ställer sig är varför regeringen valde att genomföra en så kraftig skattehöjning, långt över vad som kan anses vara rimligt.

En annan aspekt av detta är den ryckighet och brist på långsiktighet som finns i hanteringen. Energimyndigheten påtalar ju att problemet med överkompensation kan justera sig själv över en längre tidsperiod, särskilt i en tid som den vi har nu, när råvarupriserna är väldigt rörliga.

Risken är därför enligt Energimyndigheten stor att skattejusteringar görs på fel sätt och i fel omfattning och att effekten träder in vid fel tillfälle. Det är exakt detta vi har kunnat se nu. Regeringen höjer skatten för mycket och vid fel tillfälle och tvingas sedan backa och flagga för en sänkning.

Skatteinstrumentet som det används här fungerar uppenbarligen ganska dåligt för detta ändamål. Dessutom står det i strid med behovet av långsiktiga spelregler för biodrivmedel i Sverige. Även andra aktörer har kritiserat ryckigheten i de här spelreglerna. Det är många olika typer av aktörer som tycker att det är problematiskt.

Osäkerheten och bristen på långsiktiga spelregler gör att människor väljer bort etanolen som bränsle. Förra året minskade etanolanvändningen tydligt avseende både den låginblandade varianten E85 och ED95. Totalt sett var minskningen över 40 procent.

Det är förvisso positivt att regeringen har flaggat för att man är beredd att sänka denna skatt, som man precis kraftigt har höjt, men de direkta följdfrågorna på det blir dels varför regeringen väljer att göra detta först i augusti och inte tidigare, dels hur stor skattesänkningen blir. Kommer sänkningen att motsvara den mycket kraftiga höjning som gjordes i december, eller blir det en mindre sänkning, så att nettoeffekten för konsumenten ändå blir en skattehöjning?

För att minska ryckigheten och kortsiktigheten i de här reglerna och samtidigt göra bedömningarna kring eventuell överkompensation mer tillförlitliga skulle man till exempel kunna tänka sig att göra fler mätningar och bedömningar på årsbasis, för att på så sätt minska risken för att tillfälliga toppar eller dalar på marknaden får för stort genomslag. Jag vill gärna fråga finansministern om hon och regeringen är beredd att verka för en sådan, mer stabil ordning.

Anf. 106 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Jag är den förste att dela Jonas Jacobsson Gjörtlars uppfattning att detta är ryckigt och kortsiktigt och inte skapar stabila förutsättningar för branschen. Det är inte ett bra system vi har så som statsstödsreglerna är utformade. Det är dock ett system som fanns när vi trädde in i Regeringskansliet och som vi ärvde av den borgerliga alliansregeringen.

Under den tid vi har arbetat i Regeringskansliet har vi tittat på hur man skulle kunna förändra reglerna för att skapa långsiktigare och stabilare villkor. Jag har diskuterat en del förslag med EU-kommissionen som vi inte har fått godkänt för, och vi kommer nu att fortsätta arbeta med andra förslag, som tyvärr behöver godkännas av EU. Men jag är den förste att hålla med om att det system som vi har i dag, som vi ärvde av den borgerliga regeringen, inte är ett bra system.

Den information som vi hade när vi lade fram budgetpropositionen i höstas var att det förelåg överkompensation på vissa drivmedel, som vi då var tvungna att höja skatten för, på samma sätt som den förra regeringen gjorde till exempel 2013. Problemet var att vi behövde ett nytt statsstöds-godkännande av EU-kommissionen under hösten. Hade vi inte genomfört denna höjning under hösten pekade alla siffror på att vi annars skulle ha fått överkompensation. Då var regeringens bedömning att vi aldrig hade fått igenom ett nytt statsstöds-godkännande.

Detta var alltså helt nödvändigt för att få igenom ett nytt statsstöds-godkännande. Annars hade vi kunnat stå med både full koldioxidskatt och full

energiskatt på biodrivmedlen, och det är en situation som jag är övertygad om att ingen av oss hade velat hamna i. När vi nu efter att den nya rapporten har kommit får möjlighet att sänka skatten kommer vi att göra det så långt det bara är möjligt, givet att vi ändå behöver ha en viss säkerhetsmarginal med oss för att inte riskera överkompensationen.

Anf. 107 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M):

Herr talman! Jag tackar finansministern. Jag delar finansministerns bedömning att man var tvungen att göra någonting och att det inte hade varit rimligt att riskera att äventyra hela systemet genom att inte agera alls. Men det är inte riktigt det frågan gäller. Frågan handlar snarare för det första om nivån, alltså varför man valde att genomföra en skattehöjning som var så pass kraftig. För det andra: När man nu ser att det här inte visade sig vara nödvändigt och ska backa till en lägre nivå, varför väljer man då att genomföra det först i augusti?

Jag var nyfiken på att höra någonting om nivån, och där fick jag väl ett halvt besked om att regeringen är beredd att göra så mycket som man bedömer är möjligt. Jag antar att jag inte kan få ett mer precist besked än så.

Sedan hade jag hoppats att regeringen skulle kunna ge ett besked gällande om, när och på vilket sätt man avser att försöka få till stånd långsiktighet när det gäller spelreglerna för biodrivmedlen, men det låter väl dessvärre som att vi tvingas vänta på besked i den frågan.

Jag vill gärna säga att jag tror att det generellt är viktigt med långsiktiga spelregler för att åstadkomma en fossilfri fordonsflotta till 2030. Vi tror att det är viktigt att uppmuntra ett miljösmart agerande.

Vid sidan av de skattefrågor som vi diskuterar nu kan jag nämna miljöbilspoolerna som ett exempel. Vi menar att det är angeläget att regeringen kommer loss och får till en definition av vad en bilpoolsbil är. En definition behövs till exempel när kommuner vill reservera parkeringsplatser för bilpooler. Vi tror också att man behöver se över förutsättningarna för att göra det billigare att delta i bilpooler. De beskattas i dag som en tjänst med 25 procents moms. Om EU-reglerna medger det borde man sträva efter att försöka sänka denna nivå på sikt. Det här är ju en form av kollektivt resande eller ett kollektivt sätt att lösa ett transportbehov. Momsen på kollektivtrafik är 6 procent, och vi anser att man borde gå den vägen även med bilpoolerna.

Men samtidigt som vi från Moderaterna vill göra det enklare och billigare att agera miljösmart tvingas jag tyvärr konstatera att den rödgröna regeringen för närvarande i stället gör det dyrare. Dels gör man det dyrare att tanka förnybart genom den kraftigt höjda skatten på etanol, som vi har berört här, dels gör man det dyrare att ha en miljöbil som tjänstebil genom en nedsättning av förmånsvärdet för vissa miljöanpassade bilar. Dessutom gör regeringen det dyrare att köpa en laddhybrid genom att halvera supermiljöbilspremien för laddhybrider. Jag undrar på vilket sätt finansministern och regeringen menar att detta gynnar miljön.

Alla vet i och för sig att regeringen behöver få in pengar till sina ofinansierade reformer, olika bidragshöjningar och annat. Vi vet också att regeringen ser skattehöjningar som det huvudsakliga medlet för detta. Men jag måste säga att det ändå framstår som kontraproduktivt att regeringen, som samtidigt säger sig vilja främja miljöklomt agerande och som står

bakom ambitionen om en fossilfri fordonsflotta till 2030, nu så uppenbart missgynnar miljövänliga drivmedel med en onödigt hög straffbeskattning.

När och på vilket sätt avser regeringen att återkomma med förslag som skapar långsiktiga spelregler för biodrivmedel i syfte att främja övergången till en fossiloberoende fordonsflotta? Kan vi räkna med ett besked under detta år?

Prot. 2015/16:84
22 mars

Svar på
interpellationer

Anf. 108 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Varför sker sänkningen den 1 augusti? Här har vi verkligen jobbat för högttryck. Från att vi fick rapporten från Energimyndigheten har det jobbats på högttryck på Finansdepartementet för att få fram en departementsskrivelse som kan gå ut på remiss. Men sedan måste detta också processas genom riksdagen, och därför är bedömningen att det är helt omöjligt att göra detta före den 1 augusti. Så pass lång tid tar det att få igenom lagstiftningen. Men även med denna tidsutdräkt är detta en rekordsnabb skatteförändring. Ambitionen har också verkligen varit att få igenom detta så fort det över huvud taget går.

Sedan ska jag säga något om bilpooler. Där finns det en rad ”problem-möjligheter”. Bilpooler är ett fantastiskt sätt för människor att äga bil tillsammans och ett sätt att använda våra resurser på ett effektivare sätt än man skulle kunna göra annars. Men det är inte alldeles enkelt att i skattelagstiftningen kunna särskilja vad som är en bilpool och vad som är ett biluthyrningsföretag. Det är inte någon alldeles enkel lagstiftningsavgränsning. Jag vill göra det påpekandet.

När kan då ett nytt och mer långsiktigt system vara på plats? Vi jobbar på Finansdepartementet med att få fram ett sådant system. Samtidigt är det så att det måste få okej via EU, vilket gör att den typen av processer alltid kan ta en del tid. Den förra regeringen diskuterade ett förslag om kvotering, som fick en hel del kritik. Det visar att det kräver en del tankearbete att hitta alternativa förslag som är bra. Det är viktigt att vi får fram ett system som både skapar långsiktighet och tydligt gynnar de biobaserade drivmedlen. Jag uppskattar att Jonas Jacobsson Gjörtler delar den ambitionen med regeringen.

Anf. 109 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M):

Herr talman! Jag tackar finansministern. Vi har en liten vända till i debatten, även om vi redan tagit varandra i hand. Men jag ska inte göra detta så väldigt mycket längre. Som jag nämnde tidigare gör regeringen det dyrare att tanka förnybart genom den höjda skatten på etanol och dyrare att ha miljöbil som tjänstebil genom nedsättningen av förmånsvärdet för miljöanpassade bilar. Dessutom gör regeringen det dyrare att köpa sig en laddhybrid genom att man halverar supermiljöbilspremien för laddhybrider. Det är svårt att tolka detta som några steg i rätt riktning på vägen mot en fossiloberoende fordonsflotta år 2030, ett mål som jag tror att vi egentligen borde vara överens om att vi vill försöka uppnå.

I övrigt tycker jag ändå att finansministern ger en del hoppfulla besked, som jag tackar för: att sänkningen ska bli så stor som möjligt och att man ska genomföra den så snart som möjligt, vilket tyvärr blir först i augusti. Detta tolkar jag ändå som ett positivt besked.

Jag tackar också för resonemangen kring bilpooler, som jag uppfattar som en signal från regeringen om att man vill komma fram med en definition. Jag hoppas att det går att lyckas med det, så att vi kan få till stånd ett långsiktigt system för bilpooler.

När det gäller de långsiktiga systemen i övrigt är kvotplikten en möjlighet som finansministern nämner. Det finns kanske även andra tänkbara alternativ, men det viktiga är att få någonting på plats så snart som möjligt. Vi kan inte ha den ryckighet som vi ser nu, där skatten går upp kraftigt i december och sedan förhoppningsvis sänks lika kraftigt i augusti. Vi behöver ha betydligt mer långsiktiga spelregler om vi ska kunna få till stånd en fossilfri fordonsflotta till 2030.

Anf. 110 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Jag har redan gjort mitt slutinlägg, eftersom jag trodde att mitt förra inlägg var det sista, så jag vill bara avsluta med att tacka för debatten.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 18 Svar på interpellationerna 2015/16:469 och 470 om övernattbefordran och det svenska portot

Anf. 111 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP):

Herr talman! Erik Ottoson har ställt två frågor till mig i två interpellationer.

För det första har Erik Ottoson frågat mig om jag är beredd att gå fram med ett förslag om att slopa kravet på övernattbefordran så att samhällsuppdraget endast omfattar att leverera post inom två tre dagar.

För det andra har Erik Ottoson frågat mig om jag anser att det vore önskvärt att släppa priset på portot fritt i syfte att skapa ett bättre funktionssätt på marknaden och därmed samtidigt stimulera till digitalisering av försändelser som i dag går med post.

Jag besvarar de två interpellationerna i ett sammanhang.

För att besvara frågorna vill jag hänvisa till kommittédirektiv, *En översyn av postlagstiftningen i ett digitaliserat samhälle*, som regeringen beslutade den 13 augusti 2015.

Utredningen kommer att se över behovet av övernattbefordran av brev som en del av den samhällsomfattande posttjänsten mot bakgrund av de senaste årens snabba utveckling av elektroniska kommunikationsalternativ. I det ingår att beskriva konsekvenserna av en eventuell avveckling av övernattbefordran av brev som en del av den samhällsomfattande posttjänsten och att föreslå alternativa lösningar.

Utredningen ska även se över behovet av en pristaksreglering enligt postförordningen. I detta ingår att beskriva konsekvenserna av en eventuell avveckling av pristaket samt undersöka om det fortfarande finns grupper i samhället som behöver skyddas av ett pristak och, om så är fallet, föreslå en ändamålsenlig konstruktion av ett sådant pristak.

Dessa delar ska redovisas i ett delbetänkade senast den 31 mars i år. Jag ser fram emot att ta del av utredningens förslag i dessa viktiga frågor.

Anf. 112 ERIK OTTOSON (M):

Herr talman! Tack för svaret, statsrådet. Frågan om hur postgången fungerar, ser ut och hänger ihop är en fråga som påverkar stora delar av befolkningen dagligdags. Det påverkar våra företag och näringslivet i sin helhet. Framför allt när vi kommer ut lite grann på landsbygden blir det en väldigt viktig samhällsfunktion.

Samtidigt genomgår samhället en digitalisering, där alltmer utvecklas till att kunna kommuniceras via digitala medier. Man har från statens sida ganska stora stimulanser för utbyggnad av fiber. Det är någonting som det finns politisk enighet om. Det gör att brevvolymer minskar i det svenska postsystemet, samtidigt som paketvolymer ökar. Vi skapar en helt annan postmarknad gentemot hur den såg ut tidigare.

Här har statsrådet och jag haft några inledande diskussioner. Kanske vi kan hitta ytterligare ett perspektiv i diskussionen här i dag. Jag ställde frågorna om övernattbefordran och priset på portot utifrån att det är två delar i ekvationen som kommer att behövas ses över på det ena eller andra sättet. Också jag ser fram emot slutsatserna från den utredning som nu är tillsatt.

Herr talman! Statsrådet lämnar i sitt svar inte några spår av politisk ambition på området. Det är i sak riktigt att man som statsråd inte går in och föregriper slutsatserna av en utredning. Låt mig i stället ställa frågan till statsrådet: Vad har statsrådet för politiska ambitioner för postmarknaden i relation till den digitala kommunikationsmarknaden som han också är ansvarig för vad gäller bredbandsutbyggnad, telekom och så vidare?

Menar statsrådet att det är regeringens ståndpunkt att postservicen ska ha samma grundkrav och samma utgångsläge för vad som är en samhällsservice på 2000-talet, när vi har en alltmer väl utbyggd it-infrastruktur i Sverige, som den hade på 80-talet före internets intrång i vardagsrummen och i näringslivet? Det är en fråga som är på en sådan nivå att statsrådet bör kunna utveckla vad regeringens politik är på området. Jag har nämligen sökt med ljus och lykta efter någon form av fingervisning om vad ambitionen är hos regeringen.

I budgetpropositioner och annat beskrivs inte detta så ingående som man hade kunnat hoppas. I den första budgetpropositionen omnämndes det bara kort att det så småningom skulle tillsättas en utredning. Vad den skulle nå fram till var i det skedet lite oklart. Det känns som att man har drabbats av den här frågan efter att man kom in i regeringen snarare än att man hade en vision för hur politiken skulle bedrivas när man gick in på Regeringskansliet.

Jag ser mycket fram emot att få höra statsrådet utveckla hur han ser på postens roll i det digitaliserade samhället och om vi kan fortsätta att förvänta oss samma grundutbud av posttjänster trots den väldigt omfattande digitalisering som vi ser.

Anf. 113 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP):

Herr talman! Tack, Erik Ottoson, för frågan och uppföljningsfrågorna. Digitaliseringen är något som genomsyrar hela samhället både här hemma i Sverige och i många andra länder. Det påverkar också det traditionella sättet att skicka brev och kompletterar det med många möjligheter att dela information i bland annat e-post men också i sociala medier.

Prot. 2015/16:84

22 mars

Svar på
interpellationer

Digitaliseringen pågår också i alla EU-länder och påverkar postoperatörerna i olika grad. Jag var i Bryssel i går, och jag såg med ett brustet hjärta på det som hände där i morse. När jag var i Bryssel träffade jag personer som jobbade med frågorna ur olika perspektiv.

Man kan titta på hur de nationella kraven på befordringstid för den samhällsomfattande posttjänsten skiljer sig åt även inom EU. Det är en ingång till vad det är vi behöver kunna ta ställning till. Det kan vi göra först när utredningen kommer med sitt betänkande.

Bland annat har Finland och Frankrike lagstiftat om tjänster med utdelning inom två arbetsdagar. Omfattningen av den samhällsomfattande posttjänsten skiljer sig stort mellan olika länder. Exempelvis exkluderas brevsändningar helt från den samhällsomfattande posttjänsten i vissa länder. Det är också någonting som vi behöver ha kännedom om.

Som Erik Ottoson påpekar i interpellationen påverkas postmarknaden i hög grad av denna digitalisering. Digitaliseringen är snabb. Jag har hand om bredbandsutbyggnaden från nationell nivå. Där har regeringen gjort en hel del insatser. Vi har bland annat sett till att vi har ett bredbandsstöd i landsbygdsprogrammet, som tyvärr verkar vara i underkant. Det är ett sätt att bygga ut där marknaden annars inte kommer att klara av utbyggnaden.

Man kan titta på just övernattbefordran, som är en viktig del här. Där ser jag fram emot att ta del av utredningens analys. Den politiska ingången handlar egentligen om att skapa goda förutsättningar för att alla i Sverige har tillgång till samhällsomfattande tjänster. Det är också viktigt att dessa tjänster kan anpassas till nya lösningar såsom digitaliseringen.

Det är också därför som en utredning är väldigt viktig. Regeringens ingång på området är att med bred samsyn kunna fatta beslut om vad som kommer att gälla i Sverige framöver. Eftersom det är en minoritetsregering, precis som regeringen under den förra mandatperioden, är det viktigt att vi har ett bra underlag för att fatta beslut i denna kammare.

Där hoppas jag på en förståelse för och känsla för hur en sådan lösning skulle kunna se ut. Men det är återigen oerhört viktigt att vi inväntar och tar del av utredningens analys och förslag i det delbetänkande som lämnas inom bara någon vecka.

Anf. 114 ERIK OTTOSON (M):

Herr talman! Tack för de utvecklade tankarna, statsrådet! För tydlighetens skull vill jag säga att övernattbefordran för många i min generation som bor i städer är någonting som man över huvud taget inte begrundar att det existerar. Om man däremot befinner sig på landsbygden är perspektivet möjligen ett annat.

Allting måste ställas i relation till vad det kostar. I det här fallet rör det sig om en väldig mängd lufttransporter med flygplan från alla möjliga hörn i riket som måste gå varje natt för att tillgodose kravet.

De motiveras inte alltid av volymer så att flygplanen som transporterar försändelserna är fulla.

Det finns en internetjänst som man kan ha i sin telefon eller sin dator där man ser vilka flygplan som rör sig över Sverige. Någonstans vid 23- eller 24-rycket på kvällen ser man hur en rad flygplan lyfter samtidigt. Det kan vara ganska intressant för den som tycker att sådant är spännande.

Detta säger dock någonting dels om miljöperspektivet på frågan, dels om vilka effektiviseringar man skulle kunna göra inom ramen för det här. Vi talar alltså inte om att man skulle behöva förlänga leveranstiden särskilt mycket. Det handlar om att i stället för att man lägger brevet på brevlådan vid 16-tiden i Ystad och det är framme i brevlådan hemma hos någon i Kiruna kl. 10 dagen därpå tar det möjligen ett dygn till. De flesta som i dag använder posttjänsten för att skicka brev räknar nog med att det ska kunna gå ytterligare något dygn eftersom man inte litar på att övernattbefordran fungerar fullt ut.

Jag har full sympati för den grupp företag som behöver detta krav för sin verksamhet. Jag kan dock dra parallellen till en del näringsidkare i Stockholmsområdet som jag själv har kontakt med och som har samma behov. De använder sig inte av posten som ligger inom samhällsuppdraget, utan de använder sig av budfirmor. På det sättet vet de att försändelserna kommer fram. Jag förstår att situationen är en annan på landsbygden, men det säger ändå någonting om de utmaningar som vi står inför. Jag ser liksom statsrådet fram emot det delbetänkande som kommer om bara någon vecka.

Jag kanske är ouppmärksam, men jag uppfattade inte riktigt huruvida statsrådet de facto anser att vi kommer att behöva se över omfattningen av samhällsuppdraget för att möta digitaliseringen. Man satsar stora mängder skattepengar på att bygga ut it-infrastrukturen. Ett sätt att se det på vore att man kunde räkna hem några av de investeringarna i form av andra justeringar i ändan av det vi kallar för vanliga postförsändelser.

Är det en syn som statsrådet delar? Eller är också han av uppfattningen att samhällsuppdraget bör ligga fast utifrån att detta är nödvändigt för landsbygden, framför allt för att säkra konkurrenskraft? Man ska alltså inte behöva flytta in till staden för att bedriva en företagsverksamhet som drar nytta av den sortens försändelser.

Anf. 115 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP):

Herr talman! Tack så mycket, Erik Ottoson, för uppföljningsfrågan! Erik Ottoson är inne på en viktig fråga när det gäller skillnaderna i vårt avlånga land. Städerna har vissa förutsättningar som landsbygden inte har. Om man tittar på hur en omställning till en digitalisering sker ser man att det är viktigt att digitala lösningar kompletteras med andra, i vissa fall, traditionella kommunikationsmöjligheter för att alla i Sverige ska ha tillgång till samhällsomfattande tjänster även i fortsättningen.

Vi jobbar stenhårt – vi tog vid ett arbete som den gamla regeringen hade genomdrivit i stora delar – med en digitalisering av hela landet. Vi ska få ut snabbt och stabilt bredband till alla. I dag täcks befolkningen av en hastighet som motsvaras av 4G. Över 99 procent av hushållen har tillgång till denna hastighet, som kan uppnås i vissa fall. Vi vet att fiber är ett rätt smart sätt att fördela bredband på. Samtidigt finns det vissa andra län-der i vårt närområde som har valt bort fiber eller satsat på mer koppar, och de känner i dag att de står i en återvändsgränd.

Jag vill ändå inte föregripa utredarens slutsatser, men det är viktigt att invänta just kopplingen däremellan.

När det gäller övernattbefordran är det viktigt att förstå att Sverige som land måste ligga inom ramen för de krav som ställs i postdirektivet. Vi har inte hur vida ramar som helst, utan Sverige måste leva upp till de tidskrav

som ställs i postdirektivet för befordran av gränsöverskridande post inom EU. Det kopplas också till hur vi klarar av övernattbefordran i vårt eget land. Det finns miniminivåer inom EU för gränsöverskridande befordran på tre respektive fem dagar.

Om man vill se någon sorts tak för hur lång tid det kan ta kan man vidga vyn och tänka på vad detta innebär i ett europeiskt perspektiv. I slutbetänkandet ska utredaren föreslå förändringar också i det gällande postdirektivet. Det finns alltså ett helhetstänk här.

Vilka grupper är det då som kommer att hamna i en prekär situation? Utredaren ska identifiera de grupper i samhället som har behov av att övernattbefordran av brev ingår i den samhällsomfattande posttjänsten. Det är viktigt både för mig som it-minister med ansvar för postfrågor och för Erik Ottoson som tycker att frågan är viktig att den belyses ordentlig. Annars svävar vi i ovisshet. Det är bra att invänta detta. Det tyckte jag mig också höra Erik Ottoson säga att det är.

Anf. 116 ERIK OTTOSON (M):

Herr talman! Tack, statsrådet, för de utvecklade tankarna! Jag tänkte avsluta med några ord om den andra frågan i den andra interpellationen om priset på portot.

I dag har vi en marknad på området som lever en tynande tillvaro. Vi har tidigare diskuterat momsens på portot. Jag ska formulera mig så här: Om utredningen kommer fram till att man ska justera upp eller på något sätt släppa priset på frimärkena fritt för att skapa marknadspriser på området – är det någonting som statsrådet i sådant fall är beredd att gå vidare med för att skapa en mer dynamisk postmarknad? Eller anser statsrådet att det är av vikt att vi har ett tak för portot för att se till att det inte blir för dyrt att skicka vanliga brev? Det är den fråga som jag tror att statsrådet, trots att utredningen ännu inte har kommit med sitt delbetänkande, borde kunna bidra med ett svar på.

Min personliga uppfattning är att vi har en framtid som man möjligen kan skönja när man sneglar på Danmark, där brevvolymerna är väldigt mycket mindre än de är i Sverige. Den danska staten har som utgångspunkt att all kommunikation ska ske digitalt sinsemellan men också gentemot medborgare. Det är ingen dålig utgångspunkt i 2000-talet. Jag är övertygad om – och jag har också fått signaler om detta – att man lyckas tillgodose behoven för dem som inte känner att de vill kommunicera digitalt utan som vill göra det manuellt.

Jag har ställt min fråga till statsrådet och ser fram mot det avslutande svaret.

Anf. 117 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP):

Herr talman! Tack så mycket, Erik Ottoson, för interpellationsdebatten! Den gäller en fråga som oftast är viktigare för landsbygden, men Erik Ottoson lyfter upp frågan i ett storstadsperspektiv, som också är viktigt.

När det gäller det svenska portot är det viktigt att veta att det nuvarande pristaket regleras i postförordningen. Det innebär att Postnord inte tillåts höja portot för inrikes befordran av enstaka övernattbefordrade postförsändelser upp till 500 gram med mer än höjningarna av konsumentprisindex. Pristaket infördes 1998 med syfte att skydda konsumenten mot alltför kraftiga prishöjningar. Det är viktigt att känna till att vi i Sverige inte har

många områden med prisregleringar. Vi har en stark tradition av fri pris-sättning som båda våra partier eftersträvar. Prisreglering brukar endast komma i fråga på marknader som saknar fungerande konkurrens och eller där det finns ett stort skyddsintresse för grupper som kan fara illa till följd av prishöjningarna. Ett exempel på statliga prisregleringar är apotekens handelsmarginal på receptbelagda läkemedel.

Jag vet att det svenska portot för övernattbefordrade brev är lägre än i våra grannländer Norge, Finland och, som Erik Ottoson nämnde, Danmark. Men det är svårt att säga till hur stor del detta beror på pristaket.

Om man tittar på vad som har utretts tidigare kan man se att i post- och kassaserviceutredningens slutbetänkande *Postmarknad i förändring* föreslogs att pristaket skulle tas bort, vilket dåvarande regering inte ansåg. Därför har regeringen bett den nu pågående utredningen se över om pristaket fortfarande behövs och hur det i så fall kan vara utformat. Jag ser fram emot att ta del av utredarens analys.

Jag vill önska Erik Ottoson och alla andra här en glad påsk!

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2015/16:84
22 mars

Svar på
interpellationer

§ 19 Svar på interpellation 2015/16:415 om framtidens cancervård och Försäkringskassan

Anf. 118 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Herr talman! Lotta Finstorp har frågat mig vad jag avser att göra för att underlätta för kroniskt cancersjuka så att de kan arbeta full tid men samtidigt få den behandling de förtjänar. Vidare frågar hon mig om jag avser att se över direktiven till Försäkringskassan för alla med kroniska sjukdomar som vid vissa specifika tillfällen behöver få behandling.

Jag tycker att det är viktiga frågor som Lotta Finstorp tar upp. Sjukförsäkringens utformning ska vara generell. Samtidigt måste den vara så flexibel att hänsyn kan tas till kvinnors och mäns individuella behov.

En individ kan få förebyggande sjukpenning för den tid det tar att få medicinska behandlingar. Sådan sjukpenning lämnas som hel, tre fjärdedels, halv eller en kvarts sjukpenning. Reglerna om karensdag gäller inte vid förebyggande sjukpenning.

Förebyggande sjukpenning kan kombineras med vanlig sjukpenning. Detta är viktigt då behandlingen i sig kan vara mycket påfrestande. Patienten kan behöva återhämta sig och inte arbeta efter denna. Sjukpenning och förebyggande sjukpenning är så kallade dagarsättningar och kan lämnas utifrån situationen en viss dag.

Försäkringskassans västra region bedriver sedan en tid tillsammans med onkologin ett projekt i syfte att utveckla samarbetet och underlätta för patienterna. Projektet ska pågå fram till hösten. En preliminär bedömning är att nuvarande regelverk ger möjlighet till flexibla lösningar. Däremot finns en hel del administrativa svårigheter för myndigheten.

Jag har själv besökt projektet och tycker att det verkar mycket intressant. Erfarenheterna bör kunna komma till nytta i andra delar av landet. Om det skulle visa sig att regelverket behöver förändras är jag öppen för sådana förslag.

Anf. 119 LOTTA FINSTORP (M):

Herr talman! Den snabba positiva medicinska utvecklingen ställer nya krav på sjukförsäkringen. Kroniskt cancersjuka, liksom patienter med andra kroniska sjukdomstillstånd, måste få kontinuerlig behandling eller behandling med jämna mellanrum för att hålla sin sjukdom i schack. Vid de här tillfällena måste den cancerdrabbade ofta stanna hemma efter behandlingen, därför att den ger sådana biverkningar, och blir då tvungen att ta ut semester några dagar i månaden, alternativt gå ned i arbetstid, eftersom Försäkringskassan nekar en flexibel sjukpenning.

För några veckor sedan träffade jag Blodcancerförbundet. De informerade mig om de problem som uppstår i ett oflexibelt sjukpenningssystem. I dag har forskningen gått framåt så att många av de personer som har dessa diagnoser lever som kroniker i många år. Tidigare var prognoserna ofta dåliga, men glädjande nog finns det i dag bra behandlingsmetoder som gör att man kan leva ett gott liv med sin sjukdom.

Ministern nämner i svaret förebyggande sjukpenning. Att det är ett bra alternativ till sjukskrivning överensstämmer helt med min uppfattning, men det är inte relevant för många patientgrupper, till exempel om man lever med en kronisk cancersjukdom. Orsaken är att den förebyggande sjukpenningen riktar sig till patienter där målet är att förebygga sjukdom alternativt förkorta sjukdomstiden. De som är kroniker behöver behandling regelbundet, och deras sjukdomstid kan varken förebyggas eller förkortas. Snarare handlar det om att förlänga livslängden eller förbättra livskvaliteten för individen. Det denna stora grupp kroniker behöver är en betydligt större flexibilitet i sjukförsäkringssystemet än i dag.

Förebyggande sjukpenning kan enligt Försäkringskassan endast användas för frånvaro i samband med behandling och vid resa till och från sjukvården i samband med behandlingen. Den kan inte nyttjas för frånvaro efter behandling till exempel för biverkningar som har orsakats av behandlingen. Behöver man vara frånvarande för biverkningarna måste man ta ut vanlig sjukpenning direkt efter den förebyggande sjukpenningen. Och för varje nytt sjukfall gäller en ny karensdag.

Det känns inte som att systemet stimulerar till att vara på arbetet maximalt i samband med cancerbehandling, alltså till att kunna arbeta 100 procent av sin egen förmåga. Systemet slår undan fötterna på den som vill arbeta så mycket som möjligt. Det stimulerar i stället till att patienten tar ut en längre sjukfrånvaro för att slippa alla karensdagar i samband med cancerbehandlingsperioden.

Det här väcker en mängd frågor. Anser ministern att sjukförsäkringen ska stimulera till att man ska kunna arbeta till 100 procent av sin förmåga? Vem är vinnare i ett sådant oflexibelt och otidsenligt system som vi har nu?

Jag ser att det egentligen bara finns förlorare, såväl samhällsekonomiskt som på individnivå. Arbetsgivare förlorar också på att man måste vara borta på ett annat sätt än om man kunde få en flexibel sjukskrivning.

Anf. 120 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Herr talman! Tack, Lotta Finstorp, för det här inspelet! I frågan vill jag vara tydlig med att jag på intet sätt är av någon som helst annan uppfattning än att vi behöver underlätta i den här delen.

Jag nämnde i mitt interpellationssvar det projekt som nu pågår i Västra Götalandsregionen mellan Försäkringskassan, Regionalt cancercentrum väst och cancerklinikerna i Västra Götalandsregionen. Det är ett oerhört spännande projekt där man har just perspektivet att det ska gå att växla mellan att arbeta och att vid behov, när man är under behandling, kunna ha den frånvaro som man anser är nödvändig.

Delvis lutar man sig på ett tidigare projekt som var likartat. I det här projektet fokuserar man just på cancerpatienter, precis som Lotta Finstorp nämner. Det tidigare projektet handlade om bröstcancerpatienter, och man tittar på resultaten från det. Resultaten visar bland annat att de som deltog i det projektet hade betydligt färre dagar med sjukpenning – man växlade mellan sjukpenning och arbete – än de som blev sjukskrivna under hela behandlingsperioden.

Faktum är att under en sexmånadersperiod var genomsnittet 94 sjukdagar för dem som fortsatte att arbeta i någon utsträckning och då kunde växla, medan den kontrollgrupp som var sjukskriven under hela behandlingsperioden hade 140 sjukdagar. Men det var inte det viktigaste resultatet från det här projektet, utan det var den vinst som de här patienterna själva beskrev när projektet avslutades, nämligen vinsten av känslan av frihet som följde med att de kunde avgöra från dag till dag hur mycket de orkade arbeta. Det faktum att de hade kvar den sociala kontakten med arbetet gjorde också att patienterna kände sig friskare.

Som jag nämnde för Lotta Finstorp träffade jag Försäkringskassan och dem som arbetar med det här projektet i Västra Götaland. De beskriver motsvarande resultat.

Det som har varit lite bekymmersamt är att man när man startade det här projektet som riktade in sig på cancer var ganska extensiv i sin tolkning av regelverket, vilket gjorde att man fick smäll på fingrarna av juristerna – nu är jag väldigt rak och ärlig. Det har gjort att man nu följer regelverket som har blivit lite tydligare, och man försöker att hantera situationen inom ramen för det.

Projektet ska pågå till september 2016. Vid avslutandet av det har man i uppdrag att återkomma till regeringen och Socialdepartementet med förslag till sådana förändringar som man önskar se.

Det ska också sägas att i det nya projektet prövar man flera olika vägar, inom ramen för regelverket, för att göra det enklare att kombinera arbete med behandling. Bland annat ska ansökan om förebyggande sjukpenning och sjukpenning kunna göras på samma blankett. Läkare ska kunna utfärda intyg som gäller alla tre ersättningsslag som kan vara aktuella, som ju Lotta Finstorp väl känner till – allt för att underlätta för patienterna.

Anf. 121 LOTTA FINSTORP (M):

Herr talman! Projektet i Västra Götaland är väldigt intressant. Min fråga var: Hur kommer ministern att kunna använda sig av det goda resultatet? Jag fick ett visst svar på den frågan. Detta borde gälla generellt i hela Sverige för de långvariga eller kroniska tillstånd där man regelbundet måste få en underhållande behandling.

Dagens sjukförsäkringssystem där man har fasta sjukskrivningsnivåer i form av hel, tre fjärdedels, halv eller kvarts sjukpenning är inte speciellt flexibelt. Det är ett stort steg, och det har vi debatterat tidigare, mellan att arbeta 25 procent och att gå över till att arbeta 50 procent med en sjukdom

i kroppen. Jag tycker att tiden är mogen nu, med tanke på alla medicinska framsteg som görs, för att systemet blir mycket mer flexibelt utifrån individens behov av att vara sjukskriven.

Många kroniker med underhållande behandling beskriver att det när man får sin behandling är det från gång till gång svårt att veta hur man kommer att reagera på behandlingen. Det är också väldigt individuellt vilka biverkningar och följd effekter behandlingen medför. Det är nu läge att ha en mycket mer flexibel sjukskrivningsnivå med tanke på hur forskning och framsteg ser ut.

Ju större valmöjligheter som finns i sjukskrivningssystemet desto mer kan sjukskrivningen anpassas till en specifik behandling och till en specifik individ, som är unik på många olika sätt, utifrån biverkningar som minskar arbetsförmågan. Det finns bara vinnare om man kunde göra på det sättet.

Jag tycker att försöket i Västra Götaland är oerhört intressant. När det är genomfört hoppas jag verkligen att detta kan införas generellt i hela landet. Det är många som hör av sig och som känner till projektet och önskar att de ska få ta del av det även i andra delar av landet.

Många beskriver att Försäkringskassans administration är väldigt krånglig för den som inte är heltidssjukskriven eller sjukskriven utifrån de fasta nivåerna. Ibland kan det bli minst lika jobbigt att hantera det som att ha sin diagnos och sin sjukdom. Det måste vi försöka att komma till rätta med. Det är inte okej att man vid kontakter med Försäkringskassan ska uppleva det som jobbigt. Man kopierar papper och skickar in, och det blir ändå aldrig rätt. Jag kommer senare att beskriva en sådan erfarenhet som jag har väldigt nära mig.

För någon vecka sedan läste jag i GT om en förtvivlad förälder som hade ett barn med leukemi. I Försäkringskassans regler står det väldigt tydligt att vid vård av sjukt barn är Försäkringskassans uppdrag att besluta om att betala ut många av förmånerna. Är man förälder till ett allvarligt sjukt barn som inte har fyllt 18 år har man rätt till tillfällig föräldrapenning under ett obegränsat antal dagar. Den här föräldern ska nu betala tillbaka den sjukpenning som hon har fått ut under de dagar som barnet har kunnat gå i skolan. Det är oerhört märkligt, tycker jag. Jag skulle vilja att ministern kommenterar detta.

Anf. 122 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Herr talman! Tack för det inspelet, Lotta Finstorp! Jag instämmer i att den medicinska utvecklingen går väldigt snabbt. Det regelverk som jag inledde med om förebyggande sjukpenning kom till 1992 och har inte ändrats särskilt mycket sedan dess, vilket gör att det finns all anledning att utveckla regelverket med tanke på kroniker och cancerpatienter.

Tidigare projekt som handlar om bröstcancerpatienterna har utvärderats. Utöver att man beskrev vinsterna med att kombinera behandling och arbete och att vara i ett socialt sammanhang beskriver man det som också Lotta Finstorp tar upp, nämligen att administrationen av sjukpenningen var krånglig. Även Försäkringskassan har redan lyft upp detta kopplat till det projekt som man nu bedriver. Det är tungrovt administrativt för Försäkringskassan, nu när man behöver följa regelverket by the book.

Det som Försäkringskassan gjorde under 2015 var en rättslig kvalitetsuppföljning av besluten om förebyggande sjukpenning. Kvalitetsuppföljningen visade då att man över landet hanterade regelverket på olika sätt. Det ledde fram till att Försäkringskassan förtydligade sin vägledning om att förebyggande sjukpenning, precis som Lotta Finstorp säger, bara ska lämnas för den tid som behandlingen förhindrar arbete inklusive resor. Det är kanske en bakgrund till den frustration om Lotta Finstorp har upplevt i dialogen med blodcancerpatienter.

Som tidsramarna ser ut är tanken att man under hösten 2016 ska komma med förslag som kan underlätta för den försäkrade, hälso- och sjukvården och Försäkringskassan. Förhoppningsvis ska förslagen landa mitt bord för att vi ska kunna ta frågorna vidare.

Den sjukpenning som man kan få i fasta delar är någonting som jag och Lotta Finstorp har diskuterat tidigare, så också den frågan finns med i detta.

Av de diskussioner som vi har haft uppfattar jag det som att det inte finns några jättestora skillnader mellan oss och Moderaterna i den här frågan. Om man har ytterligare konkreta inspel tar vi väldigt gärna emot sådana förslag, så att vi inte missar något i det arbete som nu ska göras.

Anf. 123 LOTTA FINSTORP (M):

Herr talman! Tack för ministerns lyhördhet! Det finns inte så många rätt eller fel i det här. Vi lever i ett socialförsäkringssystem som inte är helt riggat för den nya tid som vi redan befinner oss i avseende ny forskning, nya mediciner och så vidare. Det var ju därför som Socialförsäkringsutredningen tillsattes, för att utarbeta förslag utifrån hur Sverige ser ut i dag och hur människor lever och har det.

Förebyggande sjukpenning används relativt sparsamt. Det är väldigt olyckligt att man hanterar det olika över landet. Det måste man naturligtvis göra någonting åt. Det får inte vara ett rättsosäkert system. Ju mer flexibla lösningar i ett system desto större risk kan det vara för att det tillämpas olika över landet. Men här går det säkert att hitta lösningar.

Många vittnar om det oflexibla i systemet. Om man vill arbeta, och om man i ett sjukförsäkringssystem utgår ifrån att alla människor verkligen vill arbeta kan det sedan anpassas det till detta.

Jag vill ge ett annat exempel, helt kort. Det är en mig närstående som har en cancersjukdom som tack vare forskningsframsteg hålls i schack med licenspreparat. Hon är en av tre patienter i Sverige. Hon har ett läkarintyg som medger hundra procentig sjukskrivning, men hon vill arbeta. Hon går på behandling två dagar i månaden. Hon har alltså fått gå ned i arbetstid för att klara de två dagarna när hon är inne för behandling.

Så ska det inte behöva vara. Man lever med en fruktansvärd sjukdom. Dessutom måste man gå ned så pass mycket ekonomiskt. Vi måste hitta flexibla lösningar.

Anf. 124 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Herr talman! Tack, Lotta Finstorp, för att du delar med dig av det exemplet! Vi känner igen det här nu. Framför allt var det en tydlig ögonöppnare för mig när jag besökte projektet i Västra Götaland och fick träffa dem som faktiskt hade haft en stor nytta av det här. Jag har även tagit del av tidigare resultat från projekt där man har provat detta.

Tänker man efter är det egentligen ganska självklart. Man drabbas av en svår sjukdom som tar över mycket i livet. Man kan då också hamna i en situation där man inte längre har kvar kontakten med det sociala liv som för många i hög utsträckning finns på arbetsplatsen. Då behöver vi naturligtvis utveckla våra socialförsäkringssystem så att de understöder en möjlighet som är positiv både för individen och för samhället i stort.

I det här projektet prövar man flera olika sätt för att förenkla för individen och förenkla administrationen. Man ser hur man kan göra detta. Man har också jobbat väldigt aktivt med just arbetsgivarna. Projektet har tagit fram ett särskilt informationsmaterial för arbetsgivare. Man ökar kunskapen hos arbetsgivarna om att det faktiskt finns goda möjligheter i dag att arbeta även under en cancerbehandling. Det handlar ju också om att förändra mindset hos oss som är runt omkring i samhället.

Detta har tagits emot väldigt positivt. Det har också varit lokala samverkansträffar med arbetsgivarna, där man verkligen har träffats och pratat igenom det här med goda resultat.

Jag vill återigen understryka att det är vår ambition, om vi får konkreta förslag på bordet, att verkligen förändra den här situationen. Jag ser fram emot en fortsatt dialog i frågan.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 20 Svar på interpellation 2015/16:474 om regionala skillnader i sjukskrivningar

Anf. 125 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):
Herr talman! Tack för interpellationen, Lotta Finstorp!

Lotta Finstorp har frågat mig vad jag avser att vidta för åtgärder för att minska de regionala skillnaderna när det gäller antalet sjukskrivna och vad jag avser att vidta för åtgärder om ojämlik vård är en orsak till de regionala skillnaderna gällande sjukskrivningarna.

Sedan 2010 har sjukfrånvaron ökat kraftigt. Det är framför allt kvinnors sjukfrånvaro som ökar, och psykisk ohälsa är i dag den vanligaste sjukskrivningsorsaken för både kvinnor och män. Samtidigt kan konstateras att de regionala skillnaderna i antalet sjukpenningdagar är stora.

Att bryta utvecklingen och stabilisera sjukfrånvaron är en av regeringens absolut mest prioriterade frågor. Regeringens målsättning är att sjukpenningtalet ska uppgå till högst nio dagar vid utgången av 2020. För att nå detta mål behöver åtgärder vidtas i alla regioner och av alla berörda aktörer.

I åtgärdsprogrammet för ökad hälsa och minskad sjukfrånvaro tar regeringen ett samlat grepp på de områden som behöver utvecklas och där åtgärder behöver vidtas för att öka hälsan, bryta den negativa utvecklingen och stabilisera sjukfrånvaron.

Ett prioriterat område är att anpassa primärvårdens verksamhet för personer med psykisk ohälsa och långvarig smärta. En viktig åtgärd är den överenskommelse som regeringen och SKL tecknade i december 2015 och som ger landstingen 1,5 miljarder kronor i stimulansmedel för kvalitets-

höjande insatser inom hälso- och sjukvården. Bland annat förstärks de individanpassade rehabiliteringsinsatserna för patienter med psykisk ohälsa och långvarig smärta.

I detta sammanhang vill jag också nämna den kommission för jämlik hälsa som regeringen har tillsatt. Till grund för kommissionens uppdrag ligger regeringens mål om att de påverkbara hälsoklyftorna ska slutas inom en generation.

Ett annat prioriterat område i regeringens åtgärdsprogram är att öka kunskaperna om sjukskrivningspraxis och sjukskrivningsmönster. Regeringen har gett Socialstyrelsen i uppdrag att uppdatera det försäkringsmedicinska beslutsstödet för att säkerställa att de rekommenderade sjukskrivningstiderna följer den aktuella kunskapsutvecklingen. Regeringen kommer att ge relevanta myndigheter i uppdrag att analysera skillnader i sjukskrivningsmönster och sjukskrivningspraxis mellan exempelvis olika regioner och primärvårdsenheter.

Det är självklart att vi ska ha en rättvis och likvärdig sjukförsäkring i hela landet, men regionala skillnader kommer alltid att finnas, eftersom situationen ser olika ut i olika regioner och kommuner. Den lokala arbetsmarknaden och demografiska skillnader är exempel på faktorer som bidrar till de regionala skillnaderna. Däremot ska det inte förekomma omotiverade skillnader i sjukskrivning på grund av skillnader i sjukskrivningspraxis eller vård och behandling. Jag är övertygad om att regeringens åtgärder kommer att bidra till att man kommer till rätta med omotiverade regionala skillnader i sjukskrivning.

Anf. 126 LOTTA FINSTORP (M):

Herr talman! Tack, ministern, för svaret! Det här är en intressant fråga, tycker jag, Det finns liksom inte rätt eller fel eller någon som kan peka på att det beror på just det här.

Jag har försökt läsa in mig på gamla utredningar. Under perioden 1970–2001 såg det ungefär likadant ut som det gör i dag. Det är många analytiker genom åren som har försökt sätta fingret på vad det här kan bero på. Jag tittade på en rapport som Riksförsäkringsverket gjorde 2003 – det gjorde jag utifrån det jag har hittat som är i nutid. Fenomenet var svårt att greppa redan då.

Norrlandslänen har legat över riksgenomsnittet för ohälsotalet under hela perioden 1970–2001. I Hallands, Jönköpings och Uppsala län har ohälsotalen under hela denna period legat under riksgenomsnittet. Det ser i princip likadant ut i dag. De höga ohälsotalen i Norrlandslänen förklarades i rapporten från 2003 främst av en stor grupp förtidspensionärer. Sjukfrånvaron i dessa län låg i mitten av 90-talet i nivå med riksgenomsnittet. Det stora gapet mellan Norrlandslänen och de län med de lägsta ohälsotalen uppstod en bit in på 90-talet. Jag har inte sett någon som har kunnat förklara det heller. Det stämmer inte med lågkonjunktur och högkonjunktur och sådant.

Sjukfallsfrekvensen är i dag överlag betydligt högre i glesbygd och i landets norra delar än i övriga regioner. Relativt tätbefolkade Norrlandskommuner hade år 2000 fler sjukfall per invånare för både män och kvinnor än glesbygdskommuner längre söderut, medan glesbygdskommuner hade fler förtidspensionärer. Men jag har valt att inte titta på dem som har

Prot. 2015/16:84
22 mars

Svar på
interpellationer

sjuk- och aktivitetsersättning utan mer på vanliga sjukskrivningar, så att säga.

ISF skrev en rapport 2010 om regionala skillnader – det är många som har försökt sätta fingret på det. Där står det:

”Den nuvarande höga nivån på oförklarade regionala skillnader kan vara en signal om att viss osäkerhet föreligger i regeltillämpningen.”

Då tänker jag så här: Under alla dessa år har det bytts läkare och personal på Försäkringskassan. Det måste vara någonting annat som gör att det fortsätter på samma sätt.

Det finns rapporter och utredningar som visar att sjukskrivningstalen är högre där det finns få arbetsgivare, till exempel där kommunen är en stor och dominerande arbetsgivare och där framför allt kvinnor inte har flera arbetsgivare att välja på.

Det tycker jag rent politiskt är väldigt intressant. Om man lägger på pålagor på alternativt drivna verksamheter inom vård och omsorg, till exempel, och förhindrar att det blir flera arbetsgivare inom de sektorerna skulle det kunna försvåra ytterligare när det gäller att få det mer jämställt över landet. Jag tycker att det hänger ihop väldigt mycket.

Det finns också län, regioner och kommuner där man kan se att sjukskrivningen används som en arbetsmarknadsregulator. Min fråga till ministern är då: Anser ministern att det kan vara en delförklaring även i dag, det vill säga att sjukskrivningar fungerar, på vissa håll i landet, som arbetsmarknadslösningar?

Anf. 127 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Herr talman! Tack, Lotta Finstorp! Jag delar den bild som målas upp av att det här är oerhört komplext. Det var också väldigt intressant. Även jag har följt detta under några decennier, dock inte sedan 1970. Men jag är inte heller förvånad över att det har sett ut så här över lång tid.

Jag delar alltså uppfattningen att det är komplext, och det finns många olika förklaringar bakom detta. En av dem, vilket man också kom fram till tidigare, är att det inte finns någon tvekan om att det också finns en arbetsmarknadsfaktor med i det. Hög arbetslöshet till exempel betyder att det finns sämre möjligheter att hitta alternativa inkomstkällor, varför sjukfrånvaron kan bli högre. Det kan vi konstatera. Så har det sett ut, och det har bevisats flera gånger.

Vi vet till exempel av tidigare studier att hjärtinfarkts- och bröstcancerpatienter överlag var sjukskrivna längre i Norrlandslänen än i andra län, och i glesbygd jämfört med övriga landet. Det finns också demografiska faktorer som spelar in i viss mån, men dessa har, vad jag har förstått, en mer marginell effekt än övriga faktorer.

Det vi också kan se är att när sjukfrånvaron går ned minskar också de regionala skillnaderna, och när sjukfrånvaron går upp accentueras dessa skillnader. Jag tror att om man i Sverige ska lyckas åstadkomma en låg och stabil sjukfrånvaro så måste vi också våga titta på den här frågan med öppna ögon.

En sak som naturligtvis är oerhört viktig, och det är också därför det finns med i regeringens åtgärds paket från i höstas, är delarna om sjukskrivningspraxis och om att göra jämförande analyser av varför det ser olika ut över landet. Sedan kanske vi inte kommer fram till något annat resultat än de tidigare utredningarna, men detta finns med där.

Det handlar också om ett antal ganska konkreta åtgärder, till exempel att ytterligare förstärka beslutsstödet. Också det arbete som regeringen nu gör inom ramen för kommissionen för jämlik hälsa tror jag är väldigt viktigt, för det är ändå någonstans i grund och botten så att det är ett väldigt viktigt politiskt ansvar att se till att tillgången på vård och behandling och kvaliteten på vård och behandling de facto i så hög utsträckning som möjligt är likvärdig över landet.

Det här är någonting som i allra högsta grad är en del i regeringens ambitioner, tillsammans med alla de andra åtgärder som vi också föreslår, i det uppdrag som vi nu kommer att ge myndigheter som handlar om att analysera skillnaderna i sjukskrivningspraxis, mellan olika regioner och också mellan primärvårdsenheter. Vi funderar också på hur man kan undersöka möjligheten att faktiskt följa upp enskilda läkares sätt att sjukskriva.

I uppdraget ingår också att utveckla de transparenta jämförelserna, uppföljningarna och sjukskrivningsmönstren, och det är ett arbete som regeringen kommer att försöka göra i samråd med Sveriges läkarförbund, med Svenska Läkaresällskapet och sjukvårdens huvudmän. Jag och Gabriel Wikström inledde för några veckor sedan ett samtal med företrädare för hälso- och sjukvården som bland annat handlar om just de här delarna.

Anf. 128 LOTTA FINSTORP (M):

Herr talman! Jag tror att man framför allt skulle behöva djupdyka i och analysera det här med olika sjukskrivningslängd för samma diagnoser. Jag hoppas att det kommer att göras nu, eftersom ett samarbete mellan primärvård och hälso- och sjukvården är oerhört viktigt att titta på. Det är ändå de som sjukskriver.

Sedan tycker jag att Esorapporten om drivkrafterna i sjukförsäkrings-systemet, *Sjukskrivningarnas anatomi*, är tänkvärd läsning. Där finns bland annat ett förslag, eller vad man ska säga, om att bara vissa läkare ska få sjukskriva – läkare som har en särskild behörighet kanske i yrkesmedicin eller som kanske kan arbetsmarknaden mer än en allmänläkare på en vårdcentral.

De skriver också att kapiteringsmodellen kan göra att man sjukskriver snabbare därför att man får betalt mer antal, per pinne liksom. Därför skulle man behöva se hur förhållandet ser ut mellan till exempel Norrland och Jönköpings län.

Det finns också en rapport från 2005 där Svenskt Näringsliv jämförde Gislaved i Jönköpings län med Strömsund i Jämtlands län. Det är Frykman och Hansen som har gjort rapporten, och de har tittat på kultur kring sjukskrivning. Det här var som sagt 2005, så det är elva år sedan, men på något sätt ser ju statistiken likadan ut nu.

Forskarna konstaterar att i Strömsund handlar varje sjukskrivning om att få en diagnos som man kan bära med högt huvud, det vill säga att man slitit ut sig för man har arbetat så hårt. I Gislaved, beskriver de, är det snarare så att sjukskrivning ses som ett olycksöde, att man har haft otur. Det är någonting som man egentligen inte vill tala så mycket om, och man vill verkligen se till att inte fastna i det längre än man måste.

Det är klart att om det är så, så präglas också en sjukskrivningskultur väldigt mycket av detta. Sedan tänker jag att många av regionerna och landstingen har väldigt många hyrläkare som går runt på olika vårdcentraler i hela landet, och därför är det ännu märkligare om det skulle vara kulturella skillnader som har bitit sig fast. Jag tycker att det här är en jättestressant fråga som jag ibland kan känna att jag vill forska i! Men jag älskar att vara här, så jag stannar här.

Oavsett var vi tittar i landet ser vi att det är bland kvinnor i offentlig sektor som vi har höga sjukskrivningstal, och vi har lagt fram förslag från moderat håll om att omställningsstöd är oerhört viktigt. Det är viktigt att kunna byta arbetsgivare, att kunna skola om sig till ett annat yrke, att våga göra det utan att tappa för mycket ekonomiskt, för det är ofta det som det handlar om. Det handlar ju om kvinnor mellan 40 och 55 år där vi ser att det sticker i väg, och då är man familjeförsörjare. Man måste veta att man har en trygg inkomst.

Omställningsstöd i någon form tror jag alltså är oerhört viktigt för att vi ska få ned sjuktalet bland offentliganställda kvinnor, och det måste finnas olika arbetsgivare att välja bland om man vill vara kvar som undersköterska till exempel.

Anf. 129 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Herr talman! Det här är som sagt var väldigt komplexa frågor, och jag tänker just på den situation som vi nu står i och som vi egentligen har stått i ganska länge, nämligen att det är de psykiska diagnoserna som dominerar. Det är lätta till måttliga psykiska diagnoser som är de vanligast förekommande, och jag tycker att en av de otroligt viktiga frågorna framåt är att de facto mycket mer börja förflytta bilden av sjukskrivning till att sjukskrivning ska vara en behandlingsmetod bland andra.

Det är också så att forskningen och utvecklingen har visat oss att när det handlar om just de här diagnoserna är det inte självklart att det absolut bästa i alla fall är att bli sjukskriven på heltid, borta från sin arbetsplats. Jag tänker på detta relaterat till den interpellationsdebatt som vi hade här tidigare när vi pratade om bröstcancerpatienterna som beskriver hur mycket bättre, friskare och friare man kände sig när man hade en möjlighet att också ha en fot kvar i arbetslivet och i det sociala sammanhanget. Det tror jag är väldigt mänskligt, och det handlar om oss alla.

Däremot vill jag inte undvika frågan om att de facto komma åt de regionala skillnaderna i så måtto det är möjligt att göra det. Sedan finns det naturligtvis alltid vissa demografiska faktorer och annat, men just ett utvecklat beslutsstöd, som också följer med den utveckling som vi ser när det gäller kunskapsläget i samhället i övrigt, tycker jag är jätteviktigt. Det förbättrade beslutsstödet för de psykiska diagnoserna som Socialstyrelsen har haft regeringens uppdrag att arbeta med ska vara klart i höst och börja implementeras runt om i landet.

Det är oerhört väsentligt att vi kommer igång med att göra analyserna runt om i landet. Då kan också Försäkringskassan – jag uppfattar att de är på den bollen – behöva arbeta på lite olika sätt också regionalt för att komma åt problemet.

Med den erfarenhet jag har med mig ser jag en bild där det vore bra att kunna införa någon form av system som innebär att det går att identifiera de sjukskrivande läkarna. Det har funnits tankar på att införa någon form

av förskrivningskod och följa sjukskrivningsmönstret ända ned till enskilda läkare. Jag tänker på att Lotta Finstorp tog upp den höga frekvensen av stafettläkare som flyttar runt inom primärvården. Jag tror att det vore bra.

Jag vill understryka att vi inte bara vidtar detta åtgärdsprogram utan att vi också riktar betydande insatser mot just primärvården för att kunna anpassa primärvårdens verksamhet bättre till personer som lider av psykisk ohälsa och långvarig smärta. Det är ett viktigt utvecklingsområde.

Anf. 130 LOTTA FINSTORP (M):

Herr talman! Det finns stora skillnader i sjukskrivningarna regionalt och över huvud taget i sjukförsäkringssystemet.

Begreppet psykisk ohälsa blir för gemene man och för många inom politiken brett. Det handlar om allt från stressrelaterat utmattningssyndrom till psykoser. Primärvård psykiatri eller primärvården måste hantera de som kommer dit med stressrelaterade utmattningssyndrom mer separat än i dag. Det måste till nationella riktlinjer, och de behöver uppdateras utifrån vad som händer och sker i dag.

Ministern sa något intressant om att följa de sjukskrivande läkarna. Jag vet inte om det har gjorts någon sådan analys på senare år. Det vore intressant att veta. Det gäller också vad som beskrivs i Esorapporten. Det handlar om fortbildning och vidareutbildning. De läkare som sjukskriver måste ha kunskap. Det måste vara svårt att sjukskriva någon om man inte har kunskap om hur en arbetsplats ser ut i dag. Jag lever kvar i min bild av hur industrin arbetar. Jag utgår från att det också gäller för många av doktorerna.

Sjukskrivande doktorer har det inte så lätt i dag eftersom verkligheten är så komplex. I fråga om den psykiska ohälsan måste man titta specifikt på det som handlar om utmattningssyndrom och inte titta på hela bredden av psykiatriska diagnoser.

Anf. 131 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Herr talman! Vi kan konstatera att det inte är de tyngre psykiatriska diagnoserna som står för en majoritet av sjukskrivningarna för kvinnor. De utgör en liten del. Men sjukskrivningar på grund av psykiska diagnoser och problem med rörelseorganen står tillsammans för 65 procent av alla sjukskrivningar för kvinnor. Genomsnittet i landet ligger runt 62 procent. Det är enormt stort.

Vi vet att det i dag ser olika ut över landet i fråga om hur företagshälsovården nyttjas i sådana sammanhang. Det innebär att många hamnar hos en primärvård som i dag inte är dimensionerad eller på andra sätt är utrustad för att hantera det som faktiskt är en överväldigande andel av dem som blir sjukskrivna i Sverige i dag.

Detta måste vi ta tag i. Annars kommer vi aldrig att få bukt med sjukskrivningarna. Det är jag helt övertygad om.

Vi vet inte så mycket, och frågan är om vi får reda på mer om vi undersöker dessa frågor. Men det är klart att vi ska göra det. Parallellt måste vi se till att göra saker. Det handlar om primärvårdens förutsättningar att hantera dessa patienter, och det handlar om sjukskrivning som behandlingsmetod för vissa av dessa diagnoser. Vi måste ta ett steg.

Prot. 2015/16:84
22 mars

Svar på
interpellationer

Jag har sagt det förr, och jag säger det igen: Det här är en av regeringens absolut mest prioriterade frågor. Jag är glad att vi debatterar dessa frågor i dag och att vi förhoppningsvis kan hjälpa till att förflytta varandra i frågorna.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 21 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Propositioner

- 2015/16:106 Förstärkt insättningsgaranti
- 2015/16:131 Styrelser för universitet och högskolor – ledamöternas tillsättning och ansvar
- 2015/16:133 Förmedlingsavgifter vid kortbetalningar
- 2015/16:135 Ett övergripande ramverk för aktiva åtgärder i syfte att främja lika rättigheter och möjligheter
- 2015/16:136 Arbetslöshet och ekonomiskt bistånd
- 2015/16:137 Statlig ersättning till personer som insjuknat i narkolepsi efter pandemivaccinering
- 2015/16:138 Avgiftsfrihet för viss screening inom hälso- och sjukvården
- 2015/16:139 Patientrörlighet inom EES – vissa kompletterande förslag
- 2015/16:141 Effektivare uppdatering av lägenhetsregistret
- 2015/16:142 Särskild kompletterande pedagogisk utbildning för personer med forskarexamen
- 2015/16:144 Offentlighet och sekretess för uppgifter i domstolsavgöranden
- 2015/16:146 Extra ändringsbudget för 2016 – Ändring av rätten till bistånd för vissa utlänningar
- 2015/16:147 Ändring av en avvisningsbestämmelse i utlänningslagen
- 2015/16:149 Ytterligare undervisningstid i matematik
- 2015/16:150 Straffrättsligt skydd mot olovlig identitetsanvändning
- 2015/16:151 Ny påföljd efter tidigare dom
- 2015/16:152 Samförståndsavtal om vårdlandsstöd
- 2015/16:153 Stöd till Frankrike med försvarsmateriel

Skrivelser

- 2015/16:75 Redogörelse för behandlingen av riksdagens skrivelser till regeringen
- 2015/16:90 Nordiskt samarbete 2015
- 2015/16:114 Strategisk exportkontroll 2015 – krigsmateriel och produkter med dubbla användningsområden

EU-dokument

- KOM(2016) 157 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om fastställande av bestämmelser om tillhandahållande på marknaden av CE-märkta gödselprodukter och om ändring av förordning (EG) nr 1069/2009 och (EG) nr 1107/2009

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 18 mars

2015/16:1004 Strategiska forskningsområden

av *Betty Malmberg* (M)

till statsrådet Helene Hellmark Knutsson (S)

2015/16:1005 Snus och e-cigaretter

av *Jesper Skalberg Karlsson* (M)

till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2015/16:1006 Utökad jaktvapengarderob

av *Sten Bergheden* (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2015/16:1007 Skuldsatta personer som ägare av många bilar

av *Hans Hoff* (S)

till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

2015/16:1008 Licensplikten för ljuddämpare

av *Sten Bergheden* (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

den 21 mars

2015/16:1009 Latinamerikanska kvinnors rätt till fri abort och säkra preventivmedel

av *Birgitta Ohlsson* (L)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2015/16:1010 Behovsstyrd hindersbelysning vid vindkraftverk

av *Anders Åkesson* (C)

till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

§ 23 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 21 mars

2015/16:959 Åtgärder för minskade avhopp från högskoleutbildningar

av *Betty Malmberg* (M)

till statsrådet Helene Hellmark Knutsson (S)

2015/16:971 Nya storregioner

av *Jenny Petersson* (M)

till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

Förhandlingarna leddes
av andre vice talmannen från sammanträdet början till och med § 10
anf. 57 (delvis),
av förste vice talmannen därefter till och med § 19 anf. 121 (delvis) och
av andre vice talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

ANNA ASPEGREN

/Olof Pilo

§ 1 Återrapportering från Europeiska rådets möte.....	1
Anf. 1 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S).....	1
Anf. 2 MARIE GRANLUND (S).....	4
Anf. 3 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S).....	4
Anf. 4 MARIE GRANLUND (S).....	5
Anf. 5 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S).....	5
Anf. 6 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M)	5
Anf. 7 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S).....	6
Anf. 8 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M)	6
Anf. 9 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S).....	7
Anf. 10 PAVEL GAMOV (SD)	7
Anf. 11 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	7
Anf. 12 PAVEL GAMOV (SD)	8
Anf. 13 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	8
Anf. 14 CARL SCHLYTER (MP)	9
Anf. 15 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	9
Anf. 16 CARL SCHLYTER (MP)	9
Anf. 17 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	10
Anf. 18 ESKIL ERLANDSSON (C)	10
Anf. 19 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	11
Anf. 20 ESKIL ERLANDSSON (C)	11
Anf. 21 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	11
Anf. 22 JONAS SJÖSTEDT (V)	12
Anf. 23 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	12
Anf. 24 JONAS SJÖSTEDT (V)	13
Anf. 25 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	13
Anf. 26 TINA ACKETOFT (L)	13
Anf. 27 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	14
Anf. 28 TINA ACKETOFT (L)	14
Anf. 29 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	15
Anf. 30 DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	15
Anf. 31 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	16
Anf. 32 DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	16
Anf. 33 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	16
Anf. 34 JOHAN HULTBERG (M)	17
Anf. 35 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	17
Anf. 36 JOHAN HULTBERG (M)	18
Anf. 37 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	18
Anf. 38 JOHAN HULTBERG (M)	18
Anf. 39 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	18
Anf. 40 FREDRIK SCHULTE (M)	19
Anf. 41 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	19
Anf. 42 FREDRIK SCHULTE (M)	19
Anf. 43 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	20
§ 2 Anmälan om ändrat slutdatum för ersättare	20
§ 3 Anmälan om kompletteringsval.....	20
§ 4 Anmälan om subsidiaritetsprövning	21
§ 5 Anmälan om fördröjt svar på interpellation	21

§ 6 Anmälan om faktapromemoria	21
§ 7 Ärenden för hänvisning till utskott	21
§ 8 Ärenden för bordläggning	21
§ 9 Svar på interpellation 2015/16:476 om regeringens hantering av fas 3.....	22
Anf. 44 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S).....	22
Anf. 45 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M)	23
Anf. 46 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S).....	24
Anf. 47 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M)	25
Anf. 48 FREDRIK SCHULTE (M)	26
Anf. 49 PATRIK BJÖRCK (S).....	27
Anf. 50 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S).....	28
Anf. 51 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M)	29
Anf. 52 FREDRIK SCHULTE (M)	30
Anf. 53 PATRIK BJÖRCK (S).....	30
Anf. 54 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S).....	31
§ 10 Svar på interpellation 2015/16:479 om insatser för ökad sysselsättning bland utrikes födda kvinnor	31
Anf. 55 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S).....	31
Anf. 56 ERIK ANDERSSON (M)	32
Anf. 57 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S).....	33
Anf. 58 ERIK ANDERSSON (M)	34
Anf. 59 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S).....	35
Anf. 60 ERIK ANDERSSON (M)	36
Anf. 61 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S).....	36
§ 11 Svar på interpellation 2015/16:359 om äldreomsorg	36
Anf. 62 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	36
Anf. 63 KARIN RÅGSJÖ (V)	38
Anf. 64 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	38
Anf. 65 KARIN RÅGSJÖ (V)	39
Anf. 66 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	40
Anf. 67 KARIN RÅGSJÖ (V)	41
Anf. 68 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	42
§ 12 Svar på interpellation 2015/16:431 om barnäktenskap	42
Anf. 69 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	42
Anf. 70 BORIANA ÅBERG (M).....	44
Anf. 71 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	44
Anf. 72 BORIANA ÅBERG (M).....	45
Anf. 73 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	46
Anf. 74 BORIANA ÅBERG (M).....	47
Anf. 75 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	48
§ 13 Svar på interpellation 2015/16:462 om hbtq-personer och våld i nära relationer	48

Anf. 76 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	48
(forts.)	49
Ajournering	49
Återupptagna förhandlingar	49
§ 13 (forts.) Svar på interpellation 2015/16:462 om hbtq-	
personer och våld i nära relationer	49
Anf. 77 ROBERT HANNAH (L)	49
Anf. 78 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	51
Anf. 79 ROBERT HANNAH (L)	51
Anf. 80 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	52
Anf. 81 ROBERT HANNAH (L)	53
Anf. 82 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	53
§ 14 Svar på interpellation 2015/16:480 om ökad kvalitet och	
skärpt tillsyn för utsatta barn	54
Anf. 83 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	54
Anf. 84 CECILIA WIDEGREN (M)	55
Anf. 85 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	56
Anf. 86 CECILIA WIDEGREN (M)	57
Anf. 87 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	58
Anf. 88 CECILIA WIDEGREN (M)	59
Anf. 89 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	60
§ 15 Svar på interpellation 2015/16:468 om avdragsrätten för	
representation	60
Anf. 90 Finansminister MAGDALENA	
ANDERSSON (S)	60
Anf. 91 ULF BERG (M)	61
Anf. 92 Finansminister MAGDALENA	
ANDERSSON (S)	62
Anf. 93 ULF BERG (M)	62
Anf. 94 Finansminister MAGDALENA	
ANDERSSON (S)	63
Anf. 95 ULF BERG (M)	64
Anf. 96 Finansminister MAGDALENA	
ANDERSSON (S)	64
§ 16 Svar på interpellation 2015/16:471 om Backaundantaget	65
Anf. 97 Finansminister MAGDALENA	
ANDERSSON (S)	65
Anf. 98 LARS HJÄLMERED (M)	65
Anf. 99 Finansminister MAGDALENA	
ANDERSSON (S)	67
Anf. 100 LARS HJÄLMERED (M)	67
Anf. 101 Finansminister MAGDALENA	
ANDERSSON (S)	68
Anf. 102 LARS HJÄLMERED (M)	68
Anf. 103 Finansminister MAGDALENA	
ANDERSSON (S)	69
§ 17 Svar på interpellation 2015/16:481 om skattehöjningen	
på etanol	69
Anf. 104 Finansminister MAGDALENA	
ANDERSSON (S)	69
Anf. 105 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M)	70

Anf. 106 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	71
Anf. 107 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M)	72
Anf. 108 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	73
Anf. 109 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M)	73
Anf. 110 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	74
§ 18 Svar på interpellationerna 2015/16:469 och 470 om övernattbefordran och det svenska portot	74
Anf. 111 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP)	74
Anf. 112 ERIK OTTOSON (M)	75
Anf. 113 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP)	75
Anf. 114 ERIK OTTOSON (M)	76
Anf. 115 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP)	77
Anf. 116 ERIK OTTOSON (M)	78
Anf. 117 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP)	78
§ 19 Svar på interpellation 2015/16:415 om framtidens cancervård och Försäkringskassan	79
Anf. 118 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	79
Anf. 119 LOTTA FINSTORP (M)	80
Anf. 120 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	80
Anf. 121 LOTTA FINSTORP (M)	81
Anf. 122 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	82
Anf. 123 LOTTA FINSTORP (M)	83
Anf. 124 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	83
§ 20 Svar på interpellation 2015/16:474 om regionala skillnader i sjukskrivningar	84
Anf. 125 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	84
Anf. 126 LOTTA FINSTORP (M)	85
Anf. 127 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	86
Anf. 128 LOTTA FINSTORP (M)	87
Anf. 129 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	88
Anf. 130 LOTTA FINSTORP (M)	89
Anf. 131 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	89
§ 21 Bordläggning	90
§ 22 Anmälan om frågor för skriftliga svar	91
§ 23 Anmälan om skriftliga svar på frågor	91
§ 24 Kammaren åtskildes kl. 20.36.	92